DODO NIȚĂ

NOPȚI ALBE LA LENINGRAD

PAVCON / SCI-FI

NOPȚI ALBE LA LENINGRAD

C S F

Dodo Niță
NOPȚI ALBE LA LENINGRAD

© 2022, Dodo Niță
© 2022, Editura PAVCON

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NIȚĂ, DODO
Nopți albe la Leningrad / Dodo Niță ; cu il. de Puiu Manu. - Bucureşti : Pavcon, 2022
ISBN 978-606-9625-38-5

1. Puiu Manu (il.)

821.135.1

Comenzi:
Editura PAVCON, tel.: 031-100.80.70
0723.26.90.40
office@pavcon.ro
www.pavcon.ro
www.colectiasf.ro

Această lucrare nu poate fi reprodusă, parțial sau integral, fără acordul scris al deținătorului de copyright.

Coperta: **Alexandra Gold**
Ilustrație copertă: **Puiu Manu**
Ilustrații interior: **Puiu Manu**
Editor: **Constantin Pavel**

ISBN 978-606-9625-38-5

DODO NIȚĂ

Nopți albe la Leningrad

cu ilustrații de Puiu Manu

Editura **PAVCON**
București, România, 2022

Completează-ți *Colecția Science-Fiction* cu:

#1 Extra-Terestrul
#2 Secretul emisferei
#3 Nerecurgerea la Forță și la amenințarea cu Forța
#4 Scornituri spăimântătoare
#5 Rangkook
#6 Vendetta lui Ucigă-l Toaca
#7 În anul 4000 sau O călătorie la Venus
#8 Erezia egumenului Glicherie
#9 Scurtă istorie a viitorului aristotelic - IVA 1
#10 Forțe ale Naturii, Moartea Vie
#11 O tragedie cerească
#12 Cetiți-le noaptea
#13 Marginea curcubeului
#14 Incredibila aventură a cuviosului Achim
#15 Praf
#16 Manuscrisul episcopului Petronius
#17 Steaua fulgurantă - IVA 2
#18 Un român în Lună
#19 Oameni pe care i-am cunoscut
#20 Sawtooth
#21 Rău de spațiu Omul fără nume
#22 Progradia
#23 A doua Lună a Pământului
#24 Dialogul păsărilor
#25 Cumulonimbus deasupra Atlantidei
#26 Știință, Filosofie și Religie în Avatar
#27 Therra
#28 1944 Ein Freak
#29 Oameni pe care i-am cunoscut 2
#30 CdT 1 - Bacteria nemuririi
#31 CdT 2 - Cârligul spațial
#32 CdT 3 - Poarta mânturii
#33 RSA – Furia fiarelor
#34 RSA – Marile migrații
#35 Olympus Mons
#36 RSA – Noaptea lemurienilor
#37 Praf 2 – Atingerea sălbăticiei
#38 RSA – Auro Luck
#39 Războiul Celestinei
#40–49 Aripile Albastre
#50 Sânge, Metal și Speranță
#51 Decadența sufletelor noastre
#52 Povestiri spăimântătoare
#53 Forțe ale Naturii, Mrejele Focului
#54 Războiul Eleninei
#55 Casa din altă viață
#54 Războiul Eleninei
#55 Casa din altă viață
#56 Dinosauria
#57 Mercenarii 1 - Războiul pietrelor
#58 Învățătorul
#59 Noaptea orașului ilustrat
#60 Praf 3
#61 Saurianul de metan - IVA 3
#62 Artefactul
#63 Casa fără cărți
#64 Apophis
#65 Parlamentul
#66 RSA – Hora hoiturilor
#67 Dragonul fără aripi
#68 RSA – Judecata de Apoi
#69 Avatarii faraonului Tlá
#70 RSA – România sub Asediu
#71 Efectul Metamorphis
#72 Dicționar de Enigme și Mistere
#73 Elogiu muncii de partid
#74 Insula pescărușilor
#75 Aurul beznei
#76 București, 2058
#77 Încăpățânarea Timpului
#78 Deocamdată... enigme
#79 Tunelul de la capătul lumii
#80 Ultima frontieră
#81- 83 Istoria Literaturii SF
#84 Orașele caracatițelor
#85 Europa benzilor desenate 2
#86 Confesiunile Omului-câine
#87 Mercenarii 2 - Luptător cu Moartea
#88 Oameni goi pe străzi
#89 Omul cu masca de cobalt - IVA 4
#90 RSA - Tg. Jiu '59

Cuibar galactic

Soarele nu apusese încă de tot, când Radu Honga intră pe uşa de sticlă, merse drept până la mijlocul mesei lungi, acoperită cu o muşama roşie, şi puse în mijlocul ei *dodo*-ul *fibrilant.*

— Ce-i chestia asta? întrebară membrii cenaclului, aşezaţi pe partea dreaptă a mesei.

— Habar n-am, ridică Honga din umeri şi-şi aprinse o ţigară. L-am găsit în beci: săpam ca să măresc spaţiul de sub damigene. Parcă ar fi o ţestoasă călare pe un cal cu palme.

— Sau un satir cu patru ochi! se miră Stătescu, examinându-l de aproape.

Apoi *dodo*-ul făcu ocolul mesei. Fiecare îl pipăi, îl frecă pentru a-l lustrui, îl examină în lumina zilei muribunde, ba chiar Johnny Mirică încercă să muşte din el, ca să verifice din ce material este făcut. Ion Ilie Iosif îl decretă mascota cenaclului şi îl aşeză la vedere, pe etajera bibliotecii, plină cu operele partidului unic.

Dodo-ul avea duritatea unei marmure verzui, dar la pipăit părea ca o suprafaţă de cauciuc. În mod vizibil, exista un cap, ceva asemănător cu două perechi de ochi opozabili şi un fel de nas lung sau trompă, aplecată spre stânga.

La următoarele şedinţe, mascota ţinu prim-planul observaţiilor glumeţe ale cenacliştilor, apoi, treptat, alunecă

în uitare. Primul care nu se mai interesă de bucata de material rece a fost chiar descoperitorul său, care nu mai trecu pe la Casa Sindicatelor vreme de mai multe luni.

Reveni pentru scurt timp în atenția invitaților de la cenaclul „Solaris", care ținură o ședință comună cu cei de la „Henri Coandă", apoi fu remarcat de cunoscutul ozenolog Ion Hobana, care îl solicită pentru colecția sa personală, dar cum Radu Honga nu-și revenise după mahmureala unei ședințe bahice de noapte, ideea căzu de la sine și *dodo*-ul rămase cuminte pe raftul bibliotecii.

În următorii douăzeci de ani, statueta din marmură cauciucată trecu prin biroul economistului Casei, apoi se odihni pe masa de bucătărie a femeii de serviciu, care nu ascultă ordinul direct al președintelui Sindicatelor din oraș și îl culese pe ascuns din tomberonul de gunoi, ducându-l acasă.

Când îl descoperi juristul Daniel Ninoiu, era acoperit de un strat gros de mizerie și avea așa-zisele picioare prinse cu o pastă de lipit pe o bucată de zinc. Acesta îl duse la un atelier de curățat și îi rugă pe cei de acolo să îi dea o poleială subțire de bronz auriu. Era o jucărie interesantă care, dacă o puneai să stea în picioare, părea că își ridica trompa spre piept, aplecând un ochi spre podea.

Daniel ținu mascota vreme de aproape trei decenii, ca pe un semn venit din îndepărtata sa adolescență, apoi îl vându unui magazin de antichități și se mută în Capitală.

Aproape de sfârșitul primului secol din mileniul al III-lea, obiectul-animat fu achiziționat de un laborator de analize macrostructurale și, după ce ținu capul de afiș al cercetării vreme de mai multe luni, sfârși prin a ajunge într-un seif blindat, în Trezoreria de Arme a Uniunii Europene.

În secolul al IV-lea, o cercetătoare asiatică a istoriei moderne îl redescoperi şi, presupunând că este un obiect de cult din perioada predemocrației americane, îl transferă la Wiener, capitala pentru un secol a continentului. Aici, peste 10 milioane de turişti admirară imaginea tridimensională din Piața Egalității între Sexe, convinşi că este o imagine primitivă a lui Dumnezeu.

În anul 6320 al erei post-creştine, *dodo*-ul însoți, tot în calitate de mascotă, prima expediție de colonizare a sistemului jovian, după care reveni pe Terra împreună cu o capsulă de salvare. Rămase vreme de aproape un secol fixat într-un câmp magnetic, ca exponat al culturii electromecanice din Erele Primare, după care fu îngropat la câțiva metri sub pământ de exploziile devastatoare declanşate de valul ucigaş de meteoriți din Epoca Minerilor Cosmici.

Aici aşteptă aproape 11.000 de ani ca o nouă rasă umană să reînfiripe a doua civilizație tehnologică şi să-l redescopere într-un depozit de cretă, acoperit cu un strat verzui de mucegai.

Când revăzu lumina stelei principale, trompa ajunsese aproape în poziție verticală, îndreptată către centrul Pământului. A fost suficient ca lumina galbenă a Soarelui să omoare stratul de mucegai şi să-l risipească, uscat, în vânt, pentru ca valul de fotoni să declanşeze o reacție neaşteptată: din vârful trompei se desprinse o picătură strălucitoare, ca de mercur, care alunecă pe pământ, îl perforă cu o viteză înspăimântătoare şi se pierdu în imensitatea spațiului.

În numai câteva minute, Terra se trezi din îndelungata-i amorțire şi începu să-şi scuture continentele. Cele dintâi fisuri tectonice importante deveniră vizibile abia după câ-

teva zile şi prima fractură planetară se declanşă după o săptămână. Planeta continuă să se sfâşie timp de mai multe luni, bucățile mari sfărâmându-se în structuri din ce în ce mai mici, care luară, treptat, forma unei centuri de asteroizi, ocolind planetele Venus şi Marte.

În clipa în care forța centripetă stabiliză centura, *dodo*-ul *fibrilant*, aflat pe una din insulele înghețate ale fostei Mări Baltice, lansă semnalul de adunare – din întreaga Metagalaxie, miliardele de frați monoclonali aflară că noul cuib fusese pregătit pentru clocire şi începură să-şi părăsească locurile pentru a răspunde apelului.

Aurel Cărăşel

Orizonturile fabuloase de dincolo de *Dealu Turcesii*

Aş fi putut să încep aşa:

L-am cunoscut pe Dodo Niţă în anul 1983, la una din şedinţele cenaclului SF „Henri Coandă", unde venise ca însoţitor al fraţilor Liviu şi Mirela Paciugă. Din prima clipă am fost impresionat de o mustaţă neagră, tipic românească.

Sau aşa:

Nu mai ştiu cu exactitate data la care l-am cunoscut pe Dodo Niţă. Anul se întâmplase să fie 1983, dar altă poziţie temporală memoria mea refuză să recunoască. Cred că era o zi însorită de toamnă, pentru că la Craiova, în anul acela, majoritatea zilelor toamnei au fost neobişnuit de frumoase. Şi mai cred că l-am văzut prima oară vorbind cu Liviu Paciugă pe holul principal al Casei Sindicatelor, sub acel tablou enorm, cu evidentă tentă SF, reprezentând un trib de oameni primitivi ieşind (sau intrând?) dintr-o peşteră, la marginea unui lac deasupra căruia, în apusul fantastic al unui soare superb, cobora o farfurie zburătoare. Dodo era un tip nu prea înalt [1] *dar bine legat, cu ochi puţin asiatici, şi cu o mustaţă neagră, care-ţi lipea privirile de ea.*

Prefer însă să o fac astfel:

Începând cu anul 1984, eram profesor de limba şi literatura română la Liceul Agroindustrial din oraşul Cerna-

vodă şi singurul lucru bun pe care reuşisem să-l fac acolo fusese un mic cenaclu de literatură SF, denumit „Atlantis Club", pe care, din lipsă de spațiu, eram nevoit să-l țin în incinta liceului, în vreo sală de clasă liberă după-amiaza.

Era în noiembrie 1987 când, la una dintre şedințele noastre obişnuite din ziua de miercuri ne-am trezit cu două personaje neaşteptate: unul dintre ele era Dodo Niță, economist de puțin timp în oraşul vecin Feteşti, însoțit de un prieten din studenție, Ovidiu Dinică, şi el proaspăt absolvent de ştiințe economice, repartizat într-o comună învecinată.

Ne-au cerut, oarecum timid, permisiunea de a intra (ca şi cum nu ne-am fi cunoscut deja de vreo patru ani şi n-am fi fost craioveni!) şi s-au aşezat în ultima bancă de pe rândul din mijloc.

Aşa a intrat Dodo, cu adevărat, în viața mea SF şi aşa a şi rămas în arealul Science-Fiction-ului românesc de atunci şi până astăzi: o prezență discretă, interesată de ceea ce se producea în spațiul creativ al genului chiar şi dincolo de granița interesantă (dar fragilă) pe care acesta o împarte de decenii bune cu *banda desenată*.

Repartizat, după terminarea facultății, la Feteşti, un oraş mort din punct de vedere cultural, dintr-o Craiovă obişnuită cu spectacole de teatru, cu şedințe lunare ale unui cenaclu puternic ca „Ramuri" (nu rareori prezidate de extraordinarul poet Marin Sorescu), cu expoziții de pictură, cu cinematografe şi cu o puternică viață spirituală studențească, Dodo a găsit în el puterea de a transforma exilul acesta deprimant într-o epocă de creație în domeniul BD-ului.

Timp de câțiva ani, a făcut un fel de navetă, tulburătoare prin ambiția ei, pe traseul Feteşti-Constanța-Bucureşti şi

retur pentru a se transforma într-un abonat fidel al bibliotecilor județene sau municipale de acolo, în căutare de informații despre creatori și creații mai vechi și mai noi de *bandă desenată*.

Când ne-am revăzut, în 1990, în Craiova, amândoi reveniți acasă din această lungă călătorie inițiatică în domeniul profesiunilor noastre, mi-a mărturisit că adunase suficient material pentru a se apuca de realizarea primei *istorii a benzii desenate românești*.

Sincer, la vremea aceea nu eram prea sigur ce trebuie să înțeleg prin asta, deoarece mie *banda desenată*, deși mi se părea un lucru interesant – nu doar pentru copii și adolescenți – și o citeam cu plăcere, ba chiar colecționam albume (la modul cel mai amatorial cu putință), nu mi se părea că ar putea să atragă o cercetare științifică în domeniu. Într-un fel, trăiam cu impresia că realizatorii de BD-uri era musai să se nască cu acest talent gata șlefuit și că manifestarea lui în reviste, ziare și albume ținea de domeniul firescului. Cum să cercetezi arta producerii unui spectacol de circ, să spunem?

Și, brusc, Dodo m-a trezit: totul era multă muncă, iar magia desenelor și a textului presupunea transpirație, vis și talent. Toate aceste elemente se cuantificau în elemente de istorie critică, asemănătoare cu acelea ale tuturor factorilor de cultură dintr-o societate. Istorie care a apărut în anul 1992. «Prima carte de acest tip din sud-estul Europei», după cum aveam să citesc, cu surprindere, într-un articol din ziarul „Cuvântul Libertății".

Iar acum să mă întorc în timp.

Etapa întâi – activitatea de cenaclu

Îmi amintesc că între 1980 şi 1984, viața cenaclului „Henri Coandă" a fost una destul de agitată. Generația de aur (membrii fondatori) – Alexandru Mironov, Ion Ilie Iosif, Titus Filipaş, Marius Ghergu, Carmen Cioroianu, Radu Honga, Marius Stătescu, Florin Diloiu se pregătea de retragere, în plină glorie: construiseră din nimic un cenaclu, editaseră trei numere din revista „Omicron", cu care câştigaseră premiul I şi Medalia de Aur pentru Cea Mai Bună Revistă SF de Amatori din Europa, îşi publicaseră cele mai bune povestiri în două antologii – „Întâmplări din veacul XXI" şi „Alte întâmplări din veacul XXI".

Următoarea generație, formată în special din liceeni şi studenți, intra în scenă şi se pregătea să preia nobila misiune: Mihai Marian, Ionel Mirică, subsemnatul, Mirela şi Liviu Paciugă, Rodica Velcea, Iulian Caragea, Gabriel Coşoveanu, Mihai Adrian Ionescu ş.a.

Vremurile erau însă altele, cenzura comunistă devenise din ce în ce mai obtuză şi însuşi faptul că o revistă românească de SF luase un premiu occidental se transformase într-un mare semn de întrebare.

Aşa că nici vorbă de continuarea tradiției revistei; de-abia în 1988 şi 1989, cu foarte multă abilitate, stres şi bună credință din partea unor oameni de la xerografia [2] Universității, am reuşit să scoatem două numere intitulate „Omicron – Satelit", în fapt două fanzine, care s-au distribuit la cenaclurile din țară, prin poştă. Ceea ce a suplinit însă activitatea editorială deosebită din perioada anterioară a fost o susținută activitate cenaclieră, inclusiv la capitolul întâlnirilor dintre cenacluri (şedințe comune – cele mai frec-

vente au fost cu cenaclul „Solaris" din Bucureşti; consfătuiri naționale; convenții regionale).

Practic, această activitate efervescentă, în care toată lumea scria, picta, făcea colaje sau emitea, pur şi simplu, idei extraordinare şi ardea de nerăbdare să le prezinte colegilor produsele creațiilor lor, această activitate, repet, a determinat prima noastră întâlnire.

Ce frumos ar fi să pot spune: „Îmi amintesc de parcă s-ar fi întâmplat ieri: uşa de sticlă s-a deschis timid şi prin canaturile ei au intrat Liviu Paciugă şi un individ necunoscut, cu o mustață interesantă, care s-a recomandat sec – Dodo Niță şi a luat loc pe scaunul cel mai apropiat de uşă."

Din păcate, memoria nu funcționează întotdeauna cum vrem noi, iar despre prima întâlnire nu rețin decât că s-a întâmplat într-una din zilele de miercuri şi că Dodo a venit adus de Liviu Paciugă, un licean extrem de energic, care târâse după el prin cenaclu peste 20 de colegi şi prieteni de-ai săi.

Nu aş putea să afirm că Dodo s-a dovedit un cenaclist extrem de neamț în privința participării la şedințe. A fost însă un participant interesant din perspectiva comentariilor critice pe care toată lumea şi le dorea după o lectură. Chiar şi un „bătrân" precum Radu Honga.

Retrospectiv privind lucrurile, realizez că respectivele comentarii erau un bun antrenament pentru istoriile şi dicționarele ce aveau să urmeze în lungul şi ardentul deceniu al IX-lea. Cred că Dodo a fost „condist" cam un an, cel mult un an şi jumătate.

Între timp, în Craiova, ca şi în celelalte mari oraşe din țară, proliferaseră cenaclurile SF. Viorel Pîrligras, Marian Mirescu şi Dodo Niță, împreună cu Mircea Liviu Goga, au

înființat la Casa Studenților cunoscutul „Victor Anestin" (SFVA), cenaclu care a depășit cu câțiva ani anul Revoluției și sub egida căruia s-au publicat revistele „Orion" (4 numere tipărite) și „467" (o încercare temerară și meritorie de a continua celebra „Colecție de Povestiri Științifico-Fantastice" întreruptă în 1974). [3]

Cenacluri apăruseră la Cercul Militar și la Casa Pionierilor (ultimul, înființat de profesorul Viorel Lazăr).

Din 1984, de când am părăsit Craiova, ca să merg la post, la Cernavodă, nu l-am mai întâlnit pe Dodo. Apoi, vreme de peste un an, așa cum am spus deja, l-am avut partener la ședințele cenaclului „Atlantis-Club".

În 1989, împreună cu Alexandru Mironov, Dodo și câțiva cenacliști din Cernavodă, am fost pe insula „Inelul de piatră" unde am am pus bazele primei Tabere permanente de Creație SF din țară.

Când am revenit în Craiova, la finele anului '90, am rămas surprins să realizez că SF-ul nostru amatorial din vremurile comuniste începea să se profesionalizeze.

În fruntea trebii era nimeni altul decât amicul Dodo [4]. Mai exact, fondatorii de la „Victor Anestin", plus un nou venit în domeniu, Cristian Dumitru, transformaseră cenaclul într-o asociație editorială, cu gânduri mari pentru următorii ani.

Și, parțial, au și reușit: în revistă au publicat autori români (aici și-a făcut debutul ca romancier Mircea Liviu Goga) și, mai ales, opere ale unor cunoscuți autori străini, lucru extrem de necesar într-o cultură din care acestea fuseseră absente cvasitotal în ultimii 20-30 de ani; editura a publicat romane de succes, în special din SUA (vezi ciclul „Star Trek", ciclul „Alien" etc). [5]

Etapa a doua – activitatea de istoric BD

Primul deceniu de după Revoluție ar trebui să se numească – într-o istorie a mișcării SF din România – „obsedantul deceniu". Pentru că a fost, pentru creatorii și fanii acesteia, o perioadă de activitate febrilă, de succese neașteptate și de eșecuri răsunătoare.

Dacă, în prima sa jumătate, mediul a fost realmente invadat de reviste, fanzine și prozine, care au absorbit enorma cantitate de materiale SF produse de-a lungul întregului deceniu anterior (practic, în fiecare mare oraș au ființat cel puțin două-trei asemenea publicații), în cea de-a doua sa parte rezerva de energie pentru asemenea produse s-a epuizat și la putere au rămas doar editurile, care au realizat o așteptată activitate de selectare a autorilor.

Un lucru asemănător, dar la o scară ceva mai mică, s-a petrecut și cu activitatea *personajului* ale cărui trăsături încercăm să le surprindem în aceste pagini.

Slujba de redactor la revista „467", din primii ani de după '90, i-a priit în mod deosebit lui Dodo, pregătindu-l pentru munca de furnică harnică și serioasă pe care o solicita cercetarea în domeniul *benzilor desenate*.

Pentru că, începând cu anul 1996, când publică „Dicționarul Benzii Desenate din România" (ed. AIUS), tirul editorial al primului și singurului nostru istoric de BD [6] se concentrează din ce în ce mai mult asupra obiectului – „Istoria Benzii Desenate din România" (ed. SVFA, 1992), „Europa Benzilor desenate" (ed. Pol MEDIA, 2001), „Tintin en Roumanie" (ed. MJM, 2003), „Povestea Benzii Desenate din România – Vârsta de aur" (în colaborare cu Virgil Tomuleț; ed. MJM, 2004).

Mai mult, legătura cu publicațiile periodice nu încetează: pe lângă colaborările constante la „Mini-AZI", „Curierul Național", „Curentul", „Anticipația", realizează „Argonaut", un prozin BD de o deosebită calitate. [7]

Şi dacă mai adăugăm şi faptul că este unul dintre oamenii de bază ai organizării Salonului Anual de Bandă Desenată din România [8], considerăm că am încheiat de schițat portretul „unuia dintre muşchetarii domeniului" (după cum îl caracteriza, în 1998, Tudor Popa, ilustrator de excepție în domeniul copertelor de carte SF şi autor de BD-uri).

Etapa a treia – activitatea de scriitor

Era imposibil ca un om care a scris excelentele reportaje de călătorie din „Europa Benzilor Desenate" să nu fie tentat de spiriduşul creației literare.

Prin luna noiembrie 1999, într-o seară de vineri, după ce încheiasem cursurile la Şcoala de Jurnalistică *FELIX ADERCA*, am fost invitat de persoana în cauză la o cafea şi „la un mic taifas". Propunerea concretă m-a lăsat cu gura căscată: să editez un volum pe povestiri cu tentă SF.

„Ce înseamnă, pentru tine, să editez?", l-am întrebat.

Şi, cum cine întreabă primeşte răspuns, am aflat: trebuia să lecturez totul, să fac selecția, să fac eventualele retuşuri, să culeg pe computer, să machetez şi să fac corectura. Adică tot ce presupune o activitate editorială propriu-zisă, el urmând să ducă materialul pe o dischetă la editură şi să scoată cartea.

Ca să fiu sincer, dincolo de prietenia care mă lega de Dodo, propunerea mă tenta şi datorită faptului că nu mai făcusem toate aceste operațiuni la un loc niciodată. Am zis „da" şi, pe la sfârşitul lunii ianuarie 2000, i-am pus în mână dischetele cu materialul.

M-a întrebat, firește, ce părere aveam despre povestirile rămase în cursă (vreo două-trei îl sfătuisem să le retragă). Le citisem de patru ori, la corectură, așa că le știam aproape pe dinafară.

Am meditat o vreme, apoi i-am spus că făcuse foarte bine când stăruise să dea titlul volumului „Dealu Turcesii".

„Dincolo de orice considerente sentimentale, Dodo, de orice legături directe pe care le ai cu amintirile din adolescență și din copilărie, există un filon clar, care-și pune amprenta pe toate celelalte texte – acela al fantasticului nostru popular. Nu neapărat situația vampirică, pe care ai senzația că o trăiești la limita foarte subțire dintre vis și realitate, nu felul în care o rezolvă oamenii din sat, vârând o țepușă în inima strigoaicei, așa cum o vor fi făcut de mii de ani locuitorii acestor meleaguri, atunci când s-au lovit de ea, ci toată acea atmosferă simplă și clară de la sat, pe care o surprinzi neașteptat de bine numai în tușe de negru și alb, cu grijile clasice, cu bârfele obișnuite, cu amărăciunea dar și dulceața aparte a traiului rural, peste care picuri din loc în loc elementul fantastic. Mi-a plăcut, asta e.

După cum mi-a plăcut, dar altfel, celălalt ax al viitorului său volum – „Nopțile albe ale Leningradului". Acesta este însă un text meditat. Un text scris de un intelectual, care se servește de indiciile culturale furnizate de literatura și arta cultă. Și acolo există fantastic, dar de altă factură, unul care încearcă să-l imite pe cel bulgakovian. Experiența intelectuală merge până într-acolo încât chiar folosești un personaj al Maestrului, pe drăcușorul Woland. Este o lectură interesantă, asemănătoare până la un punct cu un reportaj de călătorie. M-am plimbat, imaginar vorbind, alături de tine, prin casa lui Mihail Bulgakov și am trăit momentele

acelea extreme de așteptare la podul de pe Neva. Dar am simțit și implantul fantastic (dubla întâlnire cu Woland).

Celelalte texte? Lecturi aproape SF pentru cenaclişti. Acolo unde criticii de ocazie taie cu bisturiul inteligenței uneori numai de amorul artei.

Un exemplu? Hai să luăm „Noua societate de consum". Care pleacă, în mod evident, de la romanul lui Huxley „Mândra lume anormală". [9] O societate de consum în care omul a devenit numai consumator, producători fiind roboții. Roboții care-i obligă pe oameni să cumpere ceea ce ei consideră că au nevoie și nu ce au nevoie, în mod real, oamenii. [10]

Nu aș putea spune că există vreo idee SF extraordinară în textele astea. Dar toate, absolut toate, chiar și cele cu tentă fantastică sunt construite pe un element comun – umorul.

Pentru că, Dodo, de ce să nu recunoaștem, nu degeaba ai fost prieten cu Vlad Muşatescu: ai umor, domnule. Unul indirect, mai degrabă de situație decât de dialog, dar sănătos și punctat pe alocuri cu urme de ironie."

A dat din cap, și-a băut citronada (e un antialcoolic convins) [11] și a concluzionat:

„Ce-am scris, rămâne pentru mine o experiență literară și-atât. Dacă însă alții găsesc în ea ceva interesant, cu atât mai bine. Eu, unul, sunt conștient că nu voi fi niciodată un prozator SF de talia ta, a unui Viorel Pîrligras sau Dănuț Ungureanu."

În 2002, Dodo Niță publica „Extravagantul Vlad Muşatescu" (ed. MJM), demonstrând, mie și altora, că «experiența asta și-atât» e în trecut. Un volum epistolar delicios, în care am descoperit nu numai un Vlad Muşatescu incredibil de uman, ci și un Dodo Niță extraordinar de bun „ucenic" în ale scriiturii.

Ce-ar mai fi de spus? Că în 2000, atunci când l-am ajutat să pună în pagină volumașul de povestiri dedicat prințesei sale Eliza, nu mă gândeam deloc la faptul că acea prezentare sumară, apărută pe coperta a doua (alături de un excelent portret al autorului, semnat de Jean-Claude Denis) se va transforma în această prefață la o reeditare ulterioară. [12]

Și, chibzuind cu atenție, în timp ce aștern cuvintele cuminte, unul după altul, îmi imaginez că, poate, această semi-colaborare dintre noi va deveni, într-un viitor pe care eu îl sper nu prea îndepărtat, o colaborare adevărată, care va strânge între coperte cele mai multe și mai pertinente informații despre lumea înrudită a SF-ului și a BD-ului – mai exact, se va transforma într-un mare „Dicționar de autori SF & BD", așa cum încă nu a apărut vreunul în literatura română până în prezent.

Portret de personaj SF & BD

În ciuda mustății sale extrem de serioase și a ochelarilor „ca două funduri de sifoane" (cum l-ar caracteriza Alioșka Crăpătureanu, personajul din „Nopțile albe ale Leningradului"), Dodo este el însuși asemenea unuia dintre eroii benzilor desenate, de care a fost îndrăgostit încă din copilărie – un tip bonom, pe jumătate ironic, pe jumătate serios, gata oricând să te farmece cu povestiri despre eroii BD-urilor europene care, mulțumită și stăruințelor sale tenace, au devenit un loc comun și pe piața românească de gen. Mai mult, odată cu trecerea anilor, dincolo de „țăcălia de revoluționar pașoptist" și de „configurația musculoasă de poet baladist" (vezi nuveleta deja citată), se pare că personajul Dodo s-a apropiat ca fizionomie spirituală de fascinantul Tintin.

Așa că, într-o bună zi m-am decis: Dodo este un personaj prea important al istoriei culturale a BD & SF pentru a nu avea, realmente, o emblemă în acest univers fascinant. Astfel a apărut *dodo*-ul *fibrilant*, mai întâi într-o povestire scurtă din anul 1995, publicată în revista „Strict Secret", urmare a unui pariu pus între noi la Paris, pe când stăteam pe malul bazinului rotund din Jardin des Tuileries. Apoi, eroul a migrat într-una din cele 7 povestiri *fantasy* din ciclul „jucăriilor electronice stricate", publicat în revista „Anticipația".

În fine, iată-l reapărând în cartea de față, în povestirea „Cuibar galactic", căpătând consistența din visurile mele de odinioară, pe când visam să imit efortul superb depus de Stanislaw Lem în „Ciberiada".

Aurel Cărășel

Note *(de Dodo Niță)*:

[1] Sigur, când ai 2 metri, un tip care măsoară «doar» 1,77 m nu ți se mai pare «prea înalt».

[2] Pe vremea aceea se numea «Reprografie».

[3] De fapt, şi de drept, eu am venit abia în valul doi la cenaclul SFVA, în 1984.

[4] *Să nu exagerăm*, roman polițist de Morogan-Salomie, editura Albatros, 1981.

[5] Da` de unde, noi am publicat doar romanul *Paraziții leului*, de Francis Carsac, ciclurile de care vorbeşte Aurel le-a publicat Daniel Cristian Dumitru la editura concurentă, botezată – cu modestie – *Cristian*, cu banii luați din editura noastră, aşa cum a demonstrat expertiza contabilă din cadrul unui proces juridic lung şi laborios.

[6] Mulțumesc domnului prefațator. Marea majoritate a celor care au scris despre cărțile mele mă consideră «unul dintre cei mai

buni istorici ai BD-ului românesc» când, de fapt, eu sunt – nu știu cât de bun sau rău – dar singurul.

[7] Revista *Fergonaut/Argonaut*, cu subtitlul «În căutarea benzii desenate», a fost prima și singura publicație de critică și analiză a benzii desenate de la noi.

[8] Salonul Internațional al Benzii Desenate din România a fost organizat anual, între 1991-2015, itinerant în marile orașe ale țării: București, Timișoara, Craiova, Constanța, Brașov. Am fost unul dintre inițiatorii manifestării, precum și directorul său artistic (uneori chiar director pur și simplu).

[9] Așa susțin și acum.

[10] Așa cum am învățat – în socialism – la lecțiile de economie politică, societatea comunistă este una eminamente de producție, iar cea capitalistă una de consum. Doar că la noi se producea pe stoc, în funcție de cheful unui dictator și nu în funcție de nevoile consumatorului. De aceea a și căzut regimul comunist. Așa încât proza *Noua societate de consum* am scris-o ca o parodie la vechea societate de producție în care trăiam în acel moment.

[11] Nu mai sunt. Dimpotrivă, nu refuz niciodată un pahar de vin bun. Aviz amatorilor, prefer rosé-ul.

[12] Cartea a fost publicată de editura craioveană Aius, în anul 2015, sub titlul *Dealu Turcesii*, fără prefața lui Aurel Cărășel. Astăzi, la inițiativa editorului și prietenului Constantin Pavel, volumul – revăzut complet – este publicat de editura bucureșteană Pavcon, cu prefața pe care tocmai ați citit-o. Titlul, *Nopți albe la Leningrad*, mi se pare mult mai potrivit în prezent, făcând aluzie la nopțile albe pe care le-am petrecut scriind aceste proze, iar povestirea în sine la fel de actuală ca acum mai bine de 30 de ani, când am așternut-o pe hârtie, în urma unei excursii prin BTT în Uniunea Sovietică.

Proces verbal

(proces verbal de con-semnare,
sau con-travenție? a şedinței nr. 224/1985
a membrilor minicenaclului „Victoraş Anestinaş",
aripa separatistă cu bască a matusalemicului
„Henri Coandă")

— Începem, sau nu mai aşteptăm?

— Păi, cine lipseşte?

— VPO nu se ştie dacă vine, iar MM întârzie o jumătățică de oră.

Ca pentru a-i confirma spusele, MM intră pe uşă împovărat de veşnica-i geantă-geamantan, plină de manuscrise şi ciorapi de schimb.

— Să-i dăm drumul! Care ai ceva de citit? Tu ai? N-ai. Tu? Nici atât. Păi atunci citesc tot eu, ca de obicei, zise Goguță-şeful. Una bucată nouă.

— Bravo! a fost încurajat la finalul lecturii. Bis! Mai citeşte-o o dată!

După cea de-a doua lectură, Carmen, unul dintre acerbii critici ai cenaclului, şi-a mângâiat mustața de

contabil la Gostat şi i-a spus că proza e bună, dar trebuie să mai umble la introducere, cuprins şi încheiere.

Spionul cenaclului a vrut să spună şi el ceva, dar şi-a adus aminte că e în exercițiul funcțiunii şi a tăcut, sorbind o gură de nechezol.

— Bine, bine! zise Goguță-şeful, modest. Să mai citească şi alții!

— *And now, ladies and gentlemen, Paciuga Bros Company introduce to you the famous space opera...* Dar nu-i mai țin minte titlul. Oricum, un fel de *Star Wars* – partea 87.

Pe la mijlocul lecturii, uşa s-a deschis singură şi a apărut în cadrul ei agentul VPO.

— Nu vă speriați, fraților, că *c`est moi* e!

A scos un teanc de manuscrise prăfuite, ultimele noutăți, şi o sticlă paralelipipedică de Johnny Lapter, trântindu-le pe masă. R. Daniel, robotul cu ochelari se repezi spre el.

— Ți-am adus..., adus..., adus...

Se blocase. MM îi trase un pumn în carcasa de tablă. Nimic.

— *Ah, bon,* zise MM cu accentul său de profesor de franceză la Stângăceaua de Vale, şi-i întinse un căpăcel cu lapte din sticla lui VPO.

Uşurat, R. Daniel, se aşeză pe scaun.

— Mai vreți să ascultați şi cealaltă jumătate a *soup*-operei noastre, au ba? se enervară Paciugă Bros.

— Nu, dar n-are a face. Continuați.

În sfârşit..., dar în sfârşit (cam pe la sfârşitul eternității), au terminat.

— Are cineva ceva de spus?

— Da, vreau afară, se ceru VPO.

— Iar eu puțină cafea, te rog, pretinse o participantă feminină.

— Frazele, mda, nu-mi plac frazele, sunt prea lungi... Iar propozițiile prea scurte...

De afară se auziră lătrături.

— Du-te, domle, şi spune-i ăluia să tacă. Aici e cenaclu serios, constată criticul Carmen.

— Ău şarap, morții cui te-a făcut! strigă Goguță-şeful pe geam.

Lătrăturile se stinseră instantaneu.

— După cum spuneam, nu-mi plac frazele. Sunt prea aşa şi pe dincolo...

— Mă, voi ştiți unde o să-şi lanseze Er. Haş-ul *Copilăria lui Theodore*? La Avicola, cârciuma crescătorilor de păsări.

— Acolo e fieful său.

— Vreau umor, vreau umor! se trezi Schobo strigând şi bătând cu pipa în masă.

Pipa se sparse, iar Schobo, de ciudă, uită ce voia.

— VPO, ai adus vreun text?

— *Bien* că sigur, am partea întâi la romanul *Arhipelagul timpului*. Peste două săptămâni vin şi cu partea

a doua. Apoi am maxi-nuvelele *Degete păroase* şi *Banchetul săracilor*, care sunt în curs de apariție la editura Fluviul Negru. Dar încă nu am primit răspuns de la editor. Mai citesc sau plecăm acasă?

— Acasă, acasă, până o să cădem sub masă!

Ieşind de la Casa Studenților, unde se țineau şedințele cenaclului nostru, MM trânti uşa de la intrare aşa de tare că ne trezirăm într-o altă dimensiune temporală.

Acolo am rămas până astăzi.

(1985)

Sens Unic

Sammy nu-şi cunoştea părinţii. Iar amintirile sale despre copilărie se rezumau la spray-ul şi cârpa cu care ştergea parbrizele autoturismelor... Da, şi o dorinţă năpraznică să aibă propria sa maşină!.. Să vadă lumea!

...Schimbase cârpa de şters praful pe furtunul unei pompe de benzină. Furtunul, pe o tavă de ospătar într-un expres McDo... Şi, în sfârşit, şorţul şi papionul cu o salopetă gri-petrol de mecanic auto...

Credit după credit, chenzină după chenzină, îşi strânse fericirea într-un ciorap peticit.

Visul deveni realitate: o splendidă Landia SX, ce-nghiţea trei cente pe oră ca pe-un nimic. O zi întreagă rămase într-o stare vecină cu nebunia, mângâind duios capota maşinii sub care fornăiau nervoşi mustangii-putere. Lumea întreagă era a lui. Se simţea ca un nou Columb, de aceea îşi boteză maşina „Sweet Mary".

Înainte de marea plecare se pregăti minuţios. Aruncă în portbagaj o trusă de scule, o canistră, o lopată, lanţuri de iarnă, pături termo-rezistente... Se tunse, se bărbieri, îmbrăcă o salopetă comodă şi... porni!

☆ ☆ ☆

Oare câți ani să fi trecut, ceruri, de atunci ?

Învățase pe de rost panourile publicitare ce încadrau autostrada. Se plictisise de veşnicele poante răsuflate ale speakerilor de pe *Citizen Band*... Fusese prădat de *Îngerii Iadului* de mai multe ori, dar de fiecare dată îşi recâştigase creditele în marile tripouri mobile...

Se bronzase pe plajele mărilor ce scăldau autostrada şi se bucurase de căldura habitaclului ultra sofisticat pe când traversa nemărginitele pustiuri de gheață ale sudului.

Din când în când făcea dragoste cu autostopiste de ocazie în întunericul drive-in-urilor.

Dar acum îmbătrânise. Barba îi învelea gâtul ca un fular împletit. „Sweet Mary" arăta ca o hoaşcă hodorogită şi doar că nu mergea în baston. Mereu pierdea, ba câte un şurub, ba câte o piuliță. Era timpul să se oprească.

Nu reuşea însă! O forță irezistibilă îl trăgea înainte, tot înainte!

Adevărul i se dezvălui brusc, ca lama unei ghilotine pe gâtul condamnatului: lumea întreagă era o infinită autostradă!

Oamenii se năşteau în rulote din imense parcuri de caravane şi trăiau într-o permanentă mişcare între res-

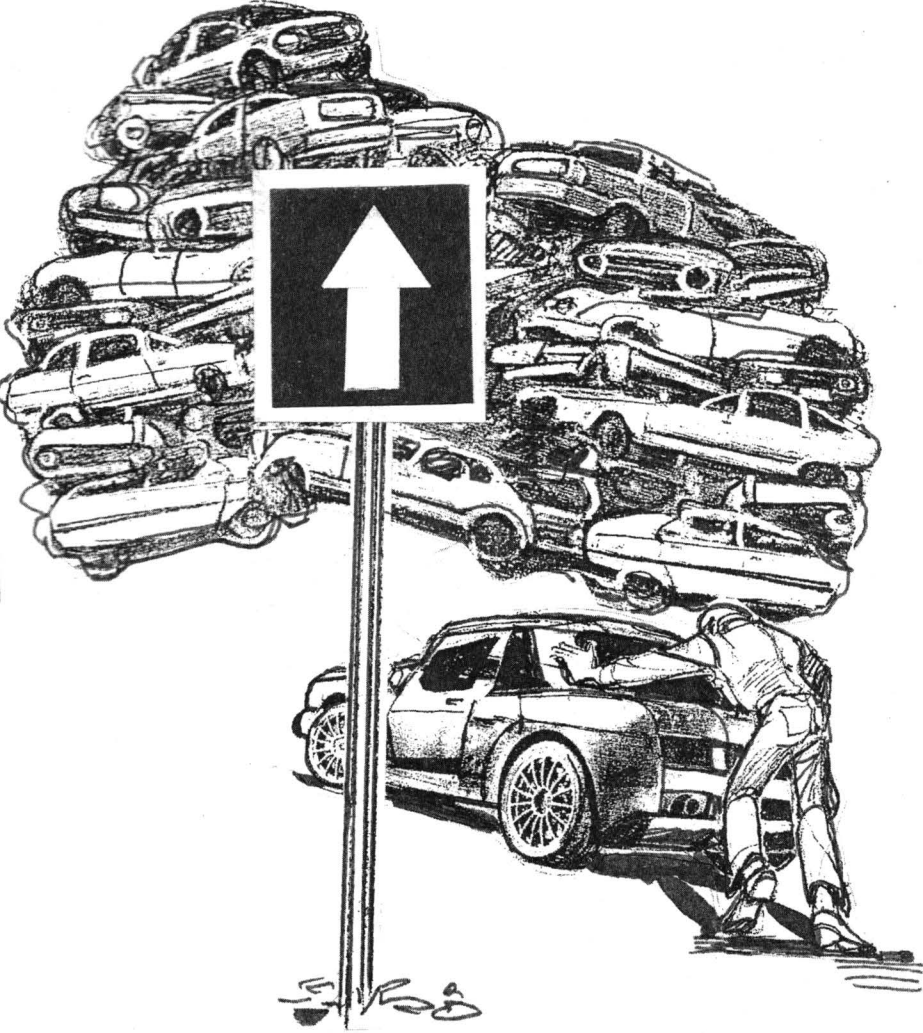

taurante, benzinării, drive-in-uri, garaje-service şi parking-uri complementare autostrăzii.

Ar fi vrut să coboare din maşină, să întoarcă... Imposibil!

Şuvoiul infinit de autovehicule se scurgea implacabil către giganticul cimitir de maşini, portieră lângă portieră, în timp ce un gurist la modă se zbătea în miniboxele stereo ale aparatelor de radio:

„Mi-am dorit o maşină,
Şi iată, acuma o a-am!"

Departe, departe în urmă, îndoit de vânturi şi ruginit de ploi, un indicator rutier arăta nimănui sensul unic al vieții...

(1985)

No comment!

U. Sam, tuns, ras şi frezat proaspăt, îşi luă în primire postul de dispecer de la Departamentul Operaţional exact la ora 8:00. Era odihnit şi gata pentru o nouă săptămână de lucru, după un week-end de basm petrecut împreună cu Margey, logodnica sa, la Sunny Beach.

Pentru început, ascultă rapoartele primite prin videofon din toate colţurile lumii.

Fusese restabilit contactul cu submarinul atomic Y.S. 4B, aflat în patrulare în apele Oceanului Îngheţat. Toţi cei 113 membri ai echipajului participaseră la un meci de football pe banchiza polară, astfel încât, timp de trei ore, dăduseră palpitaţii operatorilor transmisionişti de la bază, care se dăduseră de ceasul morţii de ce s-o fi întâmplat cu ei.

Se încheiaseră, cu două zile mai devreme, manevrele Flotei a II-a Aliate din Pacificul Central, din cauza taifunului Margaret, care împrăştiase navele pe o largă arie şi le mai şi scufundase niţel.

Generalul Mortont, care comanda Forţa de intervenţie în deşertul Arabic, sucombase în urma unei minuscule înţepături de scorpion, nedepistate la timp.

De la sateliții-spioni care împânzeau orbita circumterestră primi importanta informație că doi globetrotters vaticanezi omorâseră din greşeală o vacă în India. U. Sam reflectă timp de 43 de secunde la profundele implicații politice ale acestui incident, care avea să deterioreze şi mai mult relațiile Nord-Sud.

La ora 11:00 comandă brunch-ul. În timp ce degusta delicioasele produse concentrate „Special Survival", se amuză programând un război nuclear limitat, pe ordinatorul centrului. Termină de mâncat şi nu mai aşteptă sfârşitul jocului, pentru că îl enerva finalul stupid: întotdeauna sucombau ambele părți combatante.

Era, de altfel, singurul defect al computerului care, în rest, funcționa ireproşabil. Astfel, de pildă, îl ajută pe Sam să calculeze cele mai avantajoase traiectorii subterane ale noilor super-rachete NX.

La ora 13:30, U Sam îşi încheie programul de lucru. Intră în vestiar, dezbrăcă eleganta salopetă militară verde-oliv şi îmbrăcă hainele de stradă o pereche de jeans jerpeliți, rupți intenționat în genunchi, un tricou decolorat cu un motard tip „Hell`s Angels" imprimat pe el şi o cariocă cu cozorocul descusut.

Părăsi modernul bunker subteran al Comandamentului OTAN şi, amestecându-se în uriaşul şuvoi de oameni şi pancarte care se scurgea neîntrerupt într-o singură direcție, prinse a scanda cu hotărâre, la unison cu ceilalți:

— Pace! Vrem pace!

(1985)

PACE! VREM
PACE!

Legenda lui Jo Fără-nas

Jo Killer demult îmi promisese că o să mă scurteze. Îi suflasem vreo două-trei bucățele grase de sub nas şi de-atunci îi stăteam ca apa-n gât. Chestia cu scurtatul o luasem în sens metaforic: mă gândeam la vreo crestătură-două pe spinare, vreun deget, ceva, acolo.

Singura măsură de protecție a fost că m-am ataşat de „Bowie", un şuriu de-o juma de metru pe care îl purtam la tureatcă. Şi-n plus, nu mai beam seara patru de „Calu bălan", ci patru de „O centă de cimpoieşi", că-i mai slab.

Să vă zic câte ceva despre Jo ăsta, că merită.

A debutat luând gâtița lu` tac-so, care nu mai voia să-l țină pen` că băga cu nevastă-sa, mama vitregă a lu` Jo, cum ar veni. Aşa că a avut timp să-şi facă mâna la Alcatraz, de unde a ieşit cu doi ani mai devreme. Pentru comportare exemplară!

După asta şi-a început meseria de gentleman la drumul mare: portofele, maşini, femei, bijuuri, la nimereală. Din când în când, mai lua capul vreunui tovarăş care avea neobrăzarea să-i încalce teritoriul.

Știți și voi. Însă acum trebușoarele astea le făcea pe șest, să nu-l știe lumea.

Și ce sculă meseriașă are Jo! Taie gâtul ca pe ață. A moștenit-o de la bunu-său, care a lucrat în aceeași branșă.

Ei, și-ntr-o seară, pe când mă întorceam de la Cățeaua Leșinată, cu cele patru pahare de vizichi în mine, aud pași în urmă. Pe Jo îl recunoșteam dintr-o mie, doar după călcătură. Dau să m-aplec ca să-l scot pe Bowie, dar simt o înțepătură în spate și renunț. Jo își extrage tacticos bisturiul din mine și mi se pune în față:

— Nenică, a sosit scadența!

— Jo, am vrut să-l înjur, dar nu am mai apucat pentru că bila îmi zburase de pe umeri, rostogolindu-se pe caldarâm.

Trupul mi-a mai făcut câțiva pași, într-o pornire de a-l strânge de gât, dar n-a mai reușit și s-a proptit într-un zid, rămânând înțepenit pe vecie.

Jo mi-a apucat capul de chică și s-a dat la lumina unui lampadar amețit ca să-l vadă mai bine.

— Și zi așa, fiu de cățea, fărașul ăsta de cenușă cu care erai umplut nu ți-a sfârâit pentru că nu-i bine să te bagi peste bisnisul meu, hai?

Toate ca toate, dar să-l facă fiu de cățea pe băiatu, os de indiancă liberă din prerii, asta nu am putut suporta și, adunându-mi ultimele forțe, mi-am înfipt

colții în morcovul său olfactiv. După ce-i mestecai carnea, închisei ochii mulțumit, în timp ce capul îmi zbura într-o ladă de gunoi, în urma şutului năpraznic al lui Jo...

Da, prieteni, acesta este singurul motiv, şi cel adevărat, pentru care Jo Fără-nas nu mai are nas, spusei eu, rotindu-mi privirile peste celelalte capete din borcanele aşezate ordonat pe raft.

(1985)

Noua societate de consum

„Bine c-ați venit, cumpărătorilor, în hipermagazinul nostru, exemplu interplanetar de ordine şi disciplină, 5000 de magazine într-unul singur, aici se găsesc mărfurile cele mai greu procurabile şi cele mai greu vandabile din tot sistemul solar, de la ciberbastonul pentru vârsta a treia, până la electrobiberonul pentru vârsta a-ntâia, aici găsiți butelii goale şi recipiente pline şi tot aici...", glăsuia melodios o voce sintetizată de femeie.

Johnny W. trecea cu capul între umeri, mic şi modest, printre rafturile ticsite cu mărfuri aruncate claie peste grămadă, urmat de un robotoportor ce bipăia rău prevestitor. Ici-colo înregistra frânturi de conversație, aproape inconştient, gândul fiindu-i la mărfurile pe care va fi silit să le cumpere.

☆ ☆ ☆

— Hello, Marciano, am venit să te înlocuiesc!

— Bine ai venit, frate, că eu trebuie să-mi schimb combinezonul.

— ...?

— L-am udat, nu puteam să pierd locul de ordine, nu?

— Eh... Ce zici, ajung să cumpăr eu livra de potate?

— Glumeşti? Abia peste două schimburi ajungem şi noi... Şi ce bine să nu fi stat degeaba...

☆ ☆ ☆

— Preacinstite vânzător, şi decada trecută mi-ați vândut tot o garnitură de bucătărie! Şi în urmă cu două decade şi... Acum, întreg habitaculum, inclusiv toaleta, e plin de astfel de mobilă: nevastă-mea îşi ține schimburile în refrigerator, copiii dorm în bufet, iar în loc de videozor, seara privim la cuptorul cu microunde...

— Mă, o cumperi sau...?

— O cumpăr, o cumpăr, dacă mă gândesc mai bine, chiar îmi trebuia o garnitură de bucătărie...

☆ ☆ ☆

— *(şuşotit)* Un robot intră într-o fierărie şi cere patru metri de tablă. «Da` să fie ondulată, precizează el, că vreau să-i fac o fustă plisată neveste-mi...»

— Taci, bre, că-s microfoane peste tot!

— Şi ce dacă, crezi că ei nu le ştiu? Oricum, peste două zile împlinesc Sextenatul şi gata... Adio şi-un praz verde!

☆ ☆ ☆

— Tu!

— Cine? Eu?

— Tu, că doar nu eu! Te fofilezi, îți închipui că scapi fără să cumperi nimic? Ia să vedem, cam ce ți-ar trebui ție... Îâââm? Da! O cămaşă, te rog, comandă robotul vânzător într-un difuzor camuflat sub tejghea.

Un braț articulat răscoli preț de treizeci de secunde prin vraful de cămăşi. „Oare asta cum o fi?" se întreba îngrijorat Johnny W. „Fără guler sau capse, număr prea mic, purtată o dată sau de mai multe ori?" Brațul articulat aruncă o cămaşă pe tejghea.

— Aha, făcu robotul, asta-i numa' bună. Îi cam lipseşte o mânecă, dar nimic nu-i perfect, nu-i aşa?

— Preacinstite vânzător, eu am două mâini, ce să fac cu o astfel de cămaşă?

— N-am înțeles bine?!... Insinuezi că nu vrei să cumperi ceea ce îți oferim **noi**??

— N-aş îndrăzni niciodată... V-aş ruga numai să binevoiți a căuta alta, ruptă, murdară, oricum, dar cu două mâneci...

— Zău, îmi spui tu mie ce să fac! Ia du-l în spate! se adresă mânios robotoportorului.

După două minute, Johnny W. reveni. O mânecă a combinezonului îi atârna pe lângă corp, flască, goală.

— E perfect acum, jubilă robotul vânzător. Este că nici n-ai simțit incizia? Roboții noştri ştiu să mânu-

iască un laserobisturiu, nu glumă! Şi cum tot era nevoie de material proaspăt pentru banca de organe... Acum ai ce face cu o singură mânecă la cămaşă, nu-i aşa?

— Da, desigur.

Robotul mototoli cămaşa şi o aruncă într-un înveliş de plastic, înregistră cartea de credit a clientului şi îi dădu liber.

„He, he, râse amar în sinea lui Johnny W., după ce ieşi din magazin. I-am păcălit de data asta, cămaşa tot n-o s-o port. Că ăia mi-au tăiat braţul drept, iar mâneca lipsă e cea stângă..."

(1986)

Porcărie

— Groo!

— Mai lasă-mă cinci minute.

— Groo!

— Încă puțin.

— Groo!

— ?!?!

Aruncai plapuma cât colo, aprinsei lumina şi mă cocoțai sus pe bibliotecă. Un porc mare cât un hipopotam grohăia întrebător la mine, în timp ce altul tocmai îşi vârâse râtul pe uşa dormitorului.

— Incredibil!!!

Şi totuşi, vânătaia din şold, produsă de izbitura dintr-o ieşitură a dulapului îmi spunea că ăsta-i adevărul.

Dureros adevăr.

Porcul se trântise într-o rână şi mă privea cu ochi mici, înecați în grăsime. Profitând o clipă de neatenția lui, sării pe pervaz, deschisei fereastra şi dădui să fug. O-roa-re!

Porci enormi, cum nu mai văzusem niciodată, forfoteau pe aleile dintre blocuri, într-un du-te-vino con-

tinuu. Când mă văzură, se opriră, își săltară râturile și grohăiră amenințător.

Cu un salt disperat, mă aruncai de pe pervaz drept pe platforma ce acoperea intrarea în scara blocului. Un rât murdar, negăurit de belciug, apăru la una din ferestre. Îl lovi cu scârbă și, sprijinindu-mă când pe pervazul ferestrelor, când pe ieșindul lat ce delimita două nivele, urcai din etaj în etaj, până pe acoperișul plat al blocului.

Răsuflai greu, regretând exercițiile fizice abandonate acum câteva luni.

Mai privi o dată peste marginea blocului: porcii mișunau pretutindeni, intrau și ieșeau din scările blocului, ce mai, ca niște oameni de bine pe la cășile lor, cum ar fi zis taică-meu.

Îmi luai temperatura, îmi trăsei palme, îmi ținui respirația. Testele îmi confirmară însă că sunt normal, nu halucinez, nu visez, trăiesc realitatea.

Rămăsei așa, în prostrație, până aproape de prânz. Din când în când priveam peste marginea blocului, cu tainica speranță că totul nu-i decât un vis; dar degeaba, animalele erau tot acolo, tropăind în stânga și-n dreapta.

Oarecum eram liniștit: porcii, oricât de nefireşti ar fi fost, n-ar fi putut să urce pe scara îngustă, cu trepte metalice, montată în uscătorie și care înlesnea accesul pe bloc.

Începuse să-mi fie foame şi sete, iar soarele dogorea din ce în ce mai puternic, aşa încât mă trăsei lângă capacul luminatorului. Era puțină umbră acolo şi încercai să mă mulez după ea.

☆ ☆ ☆

Se făcu seară.

Mă culcai pe nisipul încă fierbinte de la arşița soarelui şi adormi. Spre dimineață, am visat că eram în patul meu, plapuma căzuse jos şi-mi era frig. Somnoros, o căutam cu mâna, însă nu reuşeam să prind între degete decât pietriş.

Mă trezi. Pietrele erau reci. Părul se zburlise pe mine, iar pielea mi se făcuse ca de găină. De-abia se luminase. Păşi, încordat la maximum, spre marginea blocului. Privi... şi porcii erau acolo, forfotind ca dintotdeauna. De ciudă şi de foame, vomai. De fapt, am avut doar senzația şi crampele de vomă, căci nu mai era nimic în mine de dat afară.

☆ ☆ ☆

Aproape de prânz, mă târâi în patru labe spre puțina umbră a capacului luminatorului. Zăcui acolo toată după-amiaza.

Boarea de seară parcă mă mai înviora puțin. Un cerc de foc însă îmi strângea capul, înfigându-mi mii

de ace în tâmple. Stomacul nu mi-l mai simțeam, iar mâinile şi picioarele îmi erau moi, neputincioase.

☆ ☆ ☆

A treia zi. Ochii îmi erau împăienjeniți, vedeam antenele jucând samba în jurul meu, chiuind şi fluturându-şi firele în aer.

— Groo! percepui clar, în ciuda hărmălaiei de chiote şi țiuituri.

— Groo!

Şi scara metalică zdrăngănea sub călcătura unor paşi grei şi apăsați.

Mă târâi, nici eu nu ştiu cu ce forțe, spre marginea blocului. Încălecai, cu un ultim efort, bordura.

Capacul de la luminator căzu într-o parte şi capul unui porc se iți în lumină.

Îmi dădui drumul, şi aproape de sol remarcai privirile uimite şi întrebătoare ale oamenilor.

(1986)

Monty şi cu Monticela

Cu ochii pe jumătate închişi, priveam marele ecran plin cu înregistrări contabile. „Măi, măi, gândeam, iată, s-au împlinit 550 de ani de când Luca Paciolo a făcut prima înregistrare contabilă în partidă dublă. De-atunci, toate s-au schimbat. Toate s-au perfecționat, numai modul de înregistrare în contabilitate a rămas acelaşi. Parcă mă şi văd zburând într-o navă cu propulsie nucleară, ba nu, cu motor fotonic, spre Proxima Centauri, unde urmează să aibă loc primul schimb comercial cu mesagerii unei civilizații extraterestre. Acolo, mă văd pertractând în limbajul galactic în sistem binar, adică: «Patru sute zece la trei sute patruzeci»... Ei?"

Bine că nu avem extratereştri, până la motorul fotonic mai stăm, iar călătoriile spațiale umane au loc doar până la Centura de asteroizi, unde, cum transmiteau alaltăieri, se vor deschide câteva puncte de extracție a unor metale rare.

Am aruncat o privire prospectivă, ca să vorbim în limbaj de specialitate, spre piața amfiteatrului, plină

până la refuz de suflete studențești, aflate, ca și mine, la curs, și mi-am zis că stăm bine la capitolul forță de muncă.

În primele cinci rânduri ale sălii, „clasicii" își notau de zor ceea ce explica profesorul sau ceea ce scria pe marele ecran, folosind manetele și butoanele unui pupitru computerizat.

După al șaselea rând, însă, era debandadă totală. Folosind căști și microfoane, camuflate de clăile de păr ce le acopereau capetele, băieții răi și fetele ce le țineau isonul ascultau muzică sau comentau primul meci de rugby dintre F.C. Selena și o selecționată a Terrei, partidă desfășurată pe Lună.

În partea superioară a amfiteatrului, cu ajutorul unor terminale electronice, se practicau tot felul de jocuri. Acolo am văzut-o și pe scumpa mea Hespina, prinsă, alături de alți șase colegi, într-un joc ce reprezenta o crâncenă bătălie galactică.

În ultimele rânduri se cucăia, pardon, se visa, așa cum făceam și eu, deoarece acolo mă aflam. Și cine, ascunsă în spatele uriașului Cucibau, croșeta de zor? Laleli, păi se putea altfel? Și nu găsise alt loc decât în spatele celui care desfăcuse un ceas-calculator și își imagina că poate să-l reasambleze. „De unde or fi învățat, dragi spațieni, îndeletnicirile astea antediluviene în Era Cosmică?", mă gândeam.

Înregistrările de pe ecran au dispărut, făcând loc unei panorame a Universului, iar din întunecimile

acestuia, au apărut, ca niște nave spațiale, literele unui anunț: „Videojurnal. Transmisiune directă de pe planeta Marte."

A apărut chipul jovial al unui veșnic tânăr prezentator:

— Bine v-am găsit, stimați telespectatori! Transmitem direct de pe Marte darea în folosință, înainte de termen, a primei stații permanente de cercetare...

„Aha, mi-am zis, asta da chestie!"

Toți, inclusiv profesorul, ne-am apucat să urmărim transmisiunea, curioși, abandonând orice alt fel de preocupare.

Să nu credeți că noi, studenții, suntem cine știe ce habarniști care nu au ce căuta în amfiteatrele Facultății de Comerț și Marketing, doar pentru că, în concepția noastră, e mai simplu să vizionezi acasă înregistrarea cursului, în liniște, fiecare în camera lui. Culmea e că eu și alți câțiva ca mine – majoriatatea, adică – așa gândim! În fine!

„Bip, bip!", s-a anunțat sfârșitul cursului de contabilitate agrară.

— Birbi, am atenționat un coleg, sper să nu uiți! Diseară o iei pe Birbirica ta și te înființezi la mine! E chef mare.

— S-a marcat, bătrâne, mi-a răspuns.

☆ ☆ ☆

Am ieşit pe poarta mare a Universității, făcându-ne că ignorăm inscripția glumeață care ne îndemna să lăsăm orice speranță, noi, cei care intram. Bineînțeles, doar ieşeam!

Am înaintat cu trotuarul rulant spre stația monoraiului şi ne-am întrebat, ca de fiecare dată, de ce or fi pus ăştia, dragi spațieni, campusul universitar tocmai la mama... asta, la marginea oraşului, când Universitatea e în centru?

În stația monoraiului, noi doi i-am salutat pe ceilalți colegi şi ne-am dat jos de pe trotuar. Cum care „noi"? Eu şi Hespina, care se pisicea pe lângă mine.

— Monty, mă inviți diseară la ziua ta?

— Ce întrebare! m-am făcut că mă mir. Ştii prea bine: eşti invitata numărul unu.

Pe mine mă cheamă Mont, dar fata mă alintă Monty. Ca pe căței. I-am spus să nu-mi zică aşa, dar o ține pe-a ei.

În fața stației, un bătrân cerşetor cânta la vioară, dar nu i-am dat nimic. Ştiam că e un android, un automat care cânta degeaba, pus acolo doar pentru o notă de pitoresc în plus.

Am compostat cărțile de abonament şi ne-am aşezat în fotoliile comode ale monoraiului.

— Extraordinar, i-am spus Hespinei, ia uite, au terminat blocurile alea începute ieri în cartierul Orion II.

— Da, da, a mormăit fata, privind cu atenție reclamele de pe minivizorul din spătarul fotoliului.

— Mă iubeşti? m-a întrebat brusc.

— Ia! Ce-ți veni? am spus, luat pe nepregătite. Sigur că nu... o să răspund la o întrebare atât de indiscret pusă.

— Da. Sigur că nu, mhmhm, a spus fata şi s-a ridicat. Pa! Ne vedem diseară.

Am coborât în campus şi ne-am despărțit.

☆ ☆ ☆

— Bine c-ați venit la petrecerea noastră, studenților! Pentru cei ce încă nu ştiu, colegul nostru scump şi drag, Mont, împlineşte azi, pupa-l-ar tata...

— Nu tu, mă! Ştim noi cine!

— Nu mă întrerupe! Deci, colegul Mont împlineşte azi 7665 de zile, respectiv 766 de decade, adică 21 de ani de activitate pe lumea asta. Aşa că, ieşiți cu darurile!

I-am făcut semne disperate lui Mario, disc jockey-ul, să o lase mai moale. Ştia că nu-mi place tămbălăul, dar mă forțam degeaba; o ținea pe-a lui.

Colegii s-au îngrămădit pe mine care să mă sărute, care să mă tragă de urechi, care să mă aglomereze cu gadget-uri electronice, mai mult sau mai puțin futile.

— Dragă Mont, în calitatea mea de tovarăş de suferință, adică de cameră, îngăduie-mi să-ți ofer acest android feminin! Ştii foarte bine cât de mult m-am chinuit să-l fac să arate aşa bine.

Într-adevăr, doar eu şi el ştiam cât de mult îl sictirisem pe savant pentru deranjul provocat în camera noastră de cămin.

— O cheamă Monti...

— Cum?! am sărit ca ars.

— ...cela.

— Îmi-pa-re-bine-de-cu-no-ştin-ță, a spus androida, cu voce sintetică, feminină, uşor catifelată.

— Bine-bine! Caută-mă pe afară! am spus. Şi tu, Sor... Mai discutăm noi.

— Monty!...

— Care... a, tu eşti, Hespina?! Te aşeptam să mă salvezi de glumele proaste ale lui Sor.

— Eu nu ți-am adus nimic, şi-a ţuguiat ea buzele, mişcând din năsucul cârn.

— Nu-i nimic. Ți-am adus eu ceva, i-am spus fetei şi i-am întins un buchet de orhidee.

Pentru acest buchet, am fost nevoit să suport cu stoicism o serie întreagă de aluzii nesărate de la studentele facultății de horticultură, care îngrijeau sera de plante tropicale.

— Vai, ce drăguț! m-a aplaudat Hespina şi, agățându-se de gâtul meu, m-a sărutat scurt.

— Numai atât?

— Ți-ajunge, mi-a spus, scoțându-şi năsucul dintre orhidee.

„Mda", am mormăit, întreptându-mi privirile către Vivi, colegul care tocmai trăgea o cântare, pentru în-

călzire, acompaniindu-se la syntax şi lansând o invitație la dans.

A fost o noapte grozavă. Învăluiți în culorile luminilor dinamice, am încercat, de-a lungul mai multor ore, toate stilurile de dans posibile, inventate de la anul 2100 încoace. Hespina a fost la înălțime. Dacă nici ea, după cinşpe ani de aerobic, nu se pricepe la dans...

Dar acum gata! Aşteptam cu nerăbdare să rămân singur cu ea.

Of! Ce să vă spun? Invitații nu ne-au lăsat să ieşim. Cică sărbătoriții trebuie să plece ultimii, iar când se pun ăştia pe dans, nu se mai opresc. Cădea-le-ar părul! Sări-le-ar dinții! Frânge-li-s-ar picioarele!

Disperat, am strigat:

— Băi, dacă nu mă lăsați să plec, asmut robotul pe voi!

— An-dro-i-dul-nu-a-re-vo-ie-să-pri-ci-nu-ias-că-vreun-rău-o-mu-lui, a hârâit maşinăria.

— Taci, rablă, că nu te-a întrebat nimeni de vorbă, am spus.

— Hai, măi băieți, lăsați-i! ne-a ajutat Sor. Sunt şi ei proaspăt îndrăgostiți.

M-am înroşit până în vârful urechilor, dar am reuşit să plec. În sfârşit.

— Iubito, iubito, iubito, am murmurat tandru la urechea Hespinei.

— Ce-ai, mă?! Te stricaşi?

— ?!

— Hai, nu te supăra! Iartă-mă! Știi că iubirea mea pentru tine e cât un munte. Cât doi munți și-o mare.

Idila ea a început-o. Da! La balul de acum două decade. A fost aleasă Miss University, iar unul dintre premii a fost un dans cu studentul care îi place cel mai mult. Și m-a ales pe mine. Ce-o fi văzut la subsemnatul, nu știu nici acum. Mai înainte n-am schimbat nici două priviri. Și, deodată, n-a mai văzut nimic în fața ochilor decât Mont, Mont și iar Mont. Adică pe mine. Am răbdat cât am răbdat, până n-am mai putut, și m-am prins la rându-mi în horă. Așa a apărut cuplul Mont și Hespina.

— Haaaaaa!

— Ce e, darling? am întrebat.

— Ne urmărește cineva, ia vezi! a spus fata și s-a strâns lângă mine.

— Care... facu-ți-aș și dregu-ți-aș, am spus în gând, ...ești, mă?! Ieși la lumină, că praf te fac.

— Eu-sunt, s-a auzit din întuneric o voce feminină, catifelat-metalică.

În conul de lumină în care mă oprisem împreună cu Hespina a pătruns, cine credeți, chiar androida dăruită de Sor.

— Ce vrei?

— Ni-mic.

— Ne urmărești?

— Am-fost-pro-gra-ma-tă-să-mi-ur-mez-ori-un-de-stă-pâ-nul.

— Hespina, iubito, s-o lăsăm să vină după noi. E inofensivă.

— Da, dar să păstreze distanța!

— Ai înțeles care sunt ordinele, Monti... şi nu mai ştiu cum? am întrebat.

— ...ce-la. Mon-ti-ce-la. A-ces-ta-es-te-nu-me-le-meu.

— Deci, ne-am înțeles?

— Da.

Am intrat în cămin şi ne-am îndreptat spre camera în care Hespina locuia singură. Fără multă vorbă, ne-am trântit în pat, iar ea s-a întors, aplecându-se peste mine, chiar dacă oboseala unei nopți de zdupăială dansantă se lăsase peste noi. Eram, în sfârşit, singuri.

Fata s-a cuibărit lângă mine:

— Iubirea mea pentru tine e mare cât un munte, Mont...

— Blanc.

— Exact. Cât Mont Blanc-ul.

Drept răspuns, am muşcat-o de buze.

— Iubitule... Oh!

Mă simțeam în al nouălea cer. Fericirea şi oboseala se împleteau într-o amorțeală plăcută.

— Moooont! am auzit.

Hespina a tresărit, iar eu m-am speriat de sperietura ei.

— Ce ai, dragă? De ce țipi?

— Drăcia aia, robotul, se uită la noi. Mont, nu vreau...

Era pe punctul de a se pune pe plâns. M-am uitat şi eu spre cadrul uşii, unde, cu sclipiri roşii în ochi, se proțăpise androida.

— Cară-te şi închide uşa după tine, dar-ar benga în tine, scurtcircuitasi-ți-ar conexiunile astăzi şi mâine, rablă inoxidabilă! i-am spus.

Fără să scoată un sunet, maşinăria s-a conformat îndemnului meu.

Am vrut să reiau activitatea, dar Hespina şi-a ascuns fața în salteaua pneumatică şi n-a vrut să se mai mişte.

— Acum ce mai e?!

— Maşinăria e la uşă. Trage cu urechea.

— Nu e, dragă. A plecat.

M-am ridicat din pat, să-i demonstrez adevărul spuselor mele şi am deschis uşa.

Din prag, Monticela mă privea impasibilă.

— Ia vino încoace! i-am spus, invitând-o în hol. Ți-am zis să nu ne mai urmăreşti?

— Da.

— Şi?

— Cea-sul-tău-bră-ța-ră-in-di-că-fap-tul-că-ai-o-ten-si-u-ne-mult-prea-ma-re-pes-te-do-uă-zeci-şi-te-paş-te-un-in-farct.

Furios la culme, roşu la față şi cu mâini tremurânde, am scos ceasul, am dat cu el de podea şi l-am călcat în picioare.

— Aş vrea să te duci la intrarea căminului şi să mă aştepți acolo, am spus, puțin mai calm. Vrei?

— Da.

Am dat să mă înapoiez în cameră, dar uşa era închisă.

— Hespina! Vezi că s-a blocat închizătoarea.

— Pleacă! am auzit-o. Ia-ți rabla şi du-te. Să nu te mai văd!

☆ ☆ ☆

Nu ştiu, dragi spațieni, ce să mai zic.

Am luat-o uşor spre căminul de băieți, cu androida în urma mea. O bucată bună de timp, aceasta m-a urmat în tăcere, apoi m-a ajuns şi m-a luat de braț.

— Nu-mai-fi-su-pă-rat!

— Sictir! Ia labele de pe mine!

Ajuns în cameră, am văzut că Sor nu era acasă, dar îmi lăsase un mesaj filmat. Mă anunța că a plecat în capitală cu super-sleeper-ul de la 4:50, la o sesiune de comunicări ştiințifice, că mă lasă cu Monticela şi mă roagă să am grijă de ea.

Supărat şi obosit, m-am aşezat pe pat şi m-am uitat la Monticela, gândindu-mă că Sor are mulți gărgăuni în cap. Printre ei se afla şi acela de a da un nume feminin unei maşinării electronice. Monticela era o maşinărie ordinară, fabricată pe scheletul unui robot-în-

grijitor, cu o serie de îmbunătățiri. Avea alt design, o voce mai puțin stridentă şi, probabil, în afară de informații privind ştergerea prafului şi măturatul, mai avea şi alte cunoştințe.

— În afară de a băga omul în bucluc, ce mai ştii să faci? am întrebat.

— To-tul.

— Ce vorbeşti? Chiar totul?

— Da.

N-am insistat cu întrebările. La ora aceea putea să ştie orice. Nu-mi mai păsa. Eram cu gândul la Hespina şi, aşa îmbrăcat cum eram, m-am pus pe-o parte şi am adormit. Cu Hespina în brațe. Pardon, în gând.

☆ ☆ ☆

Dimineața, adică după două ore de somn, am plecat la cursuri. Când m-au văzut cu Monticela după mine, colegii s-au pus pe un râs ilf-petrovian.

— N-ați mai văzut androizi? am întrebat, schimbând direcția şi îndreptându-mă spre Hespina.

— Lasă-mă în pace! mi-a spus. Văd că ai altă „prietenă"!

— Hai să lăsăm gluma!

— Scuteşte-mă! mi-a tăiat ea vorba.

— E doar un robot plicticos, am insistat. I-aş da foc, dar mă gândesc la Sor. A muncit trei luni pentru a-mi face mie plăcere.

Fata îmi întorsese spatele şi se îndepărta, dar eu, încins, continuam să vorbesc singur, ca televizorul. Deşi era cunoscut faptul că decanatul sancționa foarte aspru absențele nemotivate, m-am enervat şi am plecat de la cursuri.

☆ ☆ ☆

A trecut o zi, două, o decadă.

Plecam dimineața din campus şi mă întorceam noaptea târziu. Colindam străzile şi parcurile oraşului, fără nicio țintă. Ca o umbră mă însoțea Monticela. Într-una din zile, pe o alee din parc, am dat nas în nas cu Hespina. Era împreună cu un individ şi, după modul intim în care se strângeau în brațe, nu părea că ar fi fost fratele ei.

— Monty! Ce faci? Nu mai vii la cursuri? m-a întrebat.

— Asta e iubirea ta cea mare, cât muntele de mare? am întrebat.

Crezând că mă refer la el, individul rânjea ca prostul. M-am gândit să-i dau doi pumni în strungăreață, dar m-am răzgândit pe loc; omul nu avea nicio vină.

Hespina mi-a zâmbit stânjenită şi, luându-l de braț pe noul său prieten, mi-a întors din nou spatele.

Aproape singuri, paşii m-au purtat către Holoviziune, cea mai înaltă clădire din oraş. Pe acoperiş clă-

direa avea o platformă amenajată pentru a admira, de la înălțime, împrejurimile. Am urcat, iar Monticela a venit după mine.

Nu era nimeni. Fără să stau prea mult pe gânduri, am încălecat balustrada platformei şi am alunecat în gol. Am închis ochii şi am început să plutesc, aşteptând să aud o bufnitură. Propria mea bufnitură, la impactul cu solul.

Cum plutirea se prelungea prea mult, am deschis ochii, trezindu-mă în brațe la Monticela.

— Te-iu-besc, am auzit-o.

Nu am mai avut timp să mă gândesc la faptul că, totuşi, suspiciunea Hespinei avea un fundament, deoarece, când a observat o fereastră deschisă, Monticela a deviat zborul spre interiorul turnului Holoviziunii.

În biroul unde am aterizat nu lucra decât o tânără, blondă şi simpatică. Şi-a ridicat ochii din calculator, pironindu-şi privirile asupra mea şi a androidei.

— Mă scuzați! am reuşit să îngaim.

După o clipă, nu ştiu din ce cauză, s-a ridicat de pe scaun, a țipat scurt şi a leşinat. Am dat să plec, dar m-am întors. Neştiind cum s-o trezesc, i-am dat două palme. Metoda n-a dat rezultate şi i-am turnat în cap apa dintr-o vază cu flori. Cum nici aceasta n-a dat roade, m-am gândit să aplic metoda de resuscitare „respirație buşon la buşon". Dar, pentru că n-o mai făcusem niciodată, am sărutat-o pur şi simplu. Blonda tunsă

scurt a deschis ochii, s-a ridicat într-un braț şi m-a privit lung. Văzându-mă cu florile într-o mână, m-a luat în brațe şi m-a sărutat înapoi.

☆ ☆ ☆

Întors din capitală, colegul Sor a aflat cele întâmplate şi m-a căutat.

— Te rog să mă scuzi, mi-a spus. E vina mea că nu ți-am spus totul.

— Am aflat şi singur, i-am spus.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că am crezut c-ai construit-o pe Monticela pentru a strica prietenia mea cu Hespina. La început mi s-a părut că eşti gelos şi vrei să mi-o sufli. Nu era adevărat. Pentru că am gândit rău despre tine, tu trebuie să mă scuzi.

— A fost o glumă de prost gust, tu trebuie să mă scuzi..., a spus el.

Am izbucnit în râs, ca să mă dau *macioman.*

— Nu-i bai, băiatu'. Tot răul spre bine. Dă-mi voie să-ți prezint noua mea prietenă – Anka, operatoare la Holoviziune.

(1987)

Supraviețuitoarea

Dominique își pregătea vacanța de aproape două luni. Vacanță e un fel de-a spune, de fapt erau doar zece zile de bătătorit potecile munților.

Ar fi fost al patrulea an consecutiv (începând de la 16 ani) când mergea sus. Însă, de data aceasta, își reînnoise complet echipamentul: cumpărase un cort Alpin, termoizolant, sac de dormit căptușit cu puf de pinguin, rucsac multifuncțional, dotat cu o mulțime de compartimente, mini-aragaz portabil folosind spirt solid, bocanci, pantaloni de montagnard, tricouri, o parka plină de fermoare și, bineînțeles, alimente specifice.

Acum, după ce verificase tot echipamentul și probase, din nou, veșmintele, purcese să-și încarce rucsacul. Cortul îl prinse cu două cureluțe în parte de jos a acestuia. Două tricouri, un șort, patru perechi de ciorapi și două prosoape, iar deasupra haina de vânt – parka, le aranjă în compartimentul principal. În alte două, mai mici, puse aragazul, rezerva de combustibil și alimentele calculate pentru strict zece zile. Într-un

buzunar lateral așează termosul, iar în celălalt lanterna, săpunul, periuța de dinți și o trusă de prim-ajutor. În fine, în buzunarul de deasupra băgă harta cu traseul de parcurs, cardul de identitate și ceva mărunțiș, pentru orice eventualitate. Înainte de a se culca, aprinse televizorul și privi un film italian, cu Hugo Pratt în rolul unui „mafioso". Italia! Visul său dintotdeauna! Anul viitor în mod sigur va vizita Italia...

☆ ☆ ☆

Jeannette Pointu trecu aproape fără nicio greutate granița italiană. Aproape fără nicio greutate zic, pentru că totuși, vameșii italieni rămaseseră uimiți când văzuseră micuțul ei Peugeot plin cu fumetti și reviste BD. Misterul se lămuri când le arătă legitimația de reporter la hebdomadarul Bedelux și le spuse că se întoarce de la Congresul Internațional al Bedefililor de la Lucca.

Era mulțumită. Făcuse un reportaj pe cinste și, în plus, obținuse interviuri de la cei trei maeștri de necontestat ai BD-ului contemporan italian: Giardino, Manara, Liberatore.

Și apoi prelungise sejurul cu câteva zile la Roma... „citta aperta". Rătăcise pe străduțele înguste, între Piazza di Navona, unde mâncase o înghețată tricoloră și Piazza di Spagnia, unde nu a găsit acele minunate

aranjamente florale ce apar în toate cărțile poştale. Între cele două piețe se oprise la Fontana di Trevi, aruncase nişte mărunțiş, fără prea multe speranțe, dar totuşi cu un gând ascuns că va întâlni în fine bărbatul din vise. Într-altă zi trecuse peste Tibru, în Trastevere, şi luase masa la o trattoria, cu un vechi prieten, pictorul di Manno, ocazional şi desenator de fumetti...

☆ ☆ ☆

Cufundată în amintiri plăcute, apăsă fără să-şi dea seama pe accelerație şi de două ori fu cât pe-aici să iasă de pe carosabil.

Se grăbea, ce-i drept, ardea de nerăbdare să-şi revadă fiica, pe Lise, deşi în mod sigur se va certa din nou cu ea. Lise avea să îi reproşeze, ca de obicei, că o neglijează, că o ignoră. Ca şi cum ar mai fi avut doi ani, s-o poarte în spate la cumpărături sau la manifestații. Lise avea 17 ani acum şi trăia cu un tip, Marijan, frustrată, considerându-se abandonată, deşi se bucura de o dublă afecțiune...

Jeannette Pointu îşi înțelegea însă fiica, sau încerca s-o facă, dând vina pe soartă, soarta crudă ce îi luase... nu soțul, căci nu fusese căsătorită niciodată, ci pe tatăl Lisei, cu puțin înainte de naşterea ei. Dar, oricum, nu-i stătea în fire să se plângă.

Din nou realiză că gonea cu o viteză nepermis de mare, mai ales că intrase în defileu; încetini şi, pentru

a nu se mai pierde în gânduri, puse o casetă cu Jacques Brel. După un scurt bâzâit, în miniboxe se auzi:

„L`aventure! L`aventure!
L`aventure commence a l`aurore,
A l`aurore de chaque matin..."

☆ ☆ ☆

Dominique se trezi dis-de-dimineaţă, îşi pregăti un dejun frugal pe fundalul unei melodii de pe cel mai nou disc al lui Jacques Brel şi apoi se grăbi să prindă trenul de 8:45.

Coborî în halta de la intrarea în defileu, stătu o clipă în cumpănă, întrebându-se dacă să facă autostopul sau s-o ia pe jos. O va lua *per pedes*, apostoleşte, hotărî el, ridicându-şi rucsacul şi aşezându-l în spate. Până va ajunge la intersecţia de după primul tunel, unde începea traseul său, numai bine se va obişnui cu greutatea rucsacului şi cu mersul pe jos. Şi apoi, maşini care să treacă prin defileu erau puţine în acea zi de duminică, 14 iunie.

☆ ☆ ☆

Astăzi e în 14, îşi spuse Jeannette. A doua zi, Lise şi Marijan urmau să plece la bunici, la părinţii ei. Deci trebuia neapărat să ajungă acasă chiar în această seară.

La acest gând apăsă din nou pedala acceleraţiei. Pătrunse în tunel, cel mai lung din tot defileul – 1680 metri – şi, trezindu-se brusc în întuneric, aprinse farurile.

Din acest moment, evenimente stranii se înlănţuiră: urechile prinseră a-i ţiui, i se păru că pământul se mişcă şi se trezi pe partea stângă a şoselei, luminând cu farurile o siluetă umană care nu avea ce căuta acolo, dar acum o privea peste umăr, cu faţa schimonosită de spaimă, şi apoi răsuci volanul, şterse cu aripa stângă peretele de granit al tunelului, într-o ultimă licărire de luciditate apăsă puternic pedala frânei şi privi fără să înţeleagă hăul negru din faţă.

Dominique mai avu timp să facă un semn indecent la adresa pilotului kamikaze al micuţului Peugeot şi să vadă cum acesta lovea din lateral peretele tunelului, înainte de a-şi pierde el însuşi cunoştinţa, din pricina mişcării pământului şi a ţiuitului înnebunitor.

☆ ☆ ☆

„Să fi trecut o jumătate de oră de la aceste întâmplări (ceasul nu-i mai funcţiona), când Dominique îşi recăpătă cunoştinţa. Se descotorosi de ruccsac, care îl apăsa de parcă ar fi cântărit o tonă, şi încercă să se ridice.

Constată cu stupoare că nu poate, că nu poate aproape nici să respire aerul prea fierbinte, de pustiu saharian, parcă.

Întinse încet mâna şi, forțându-se, desfăcu buzunarul rucsacului, scoase termosul, îi deşurubă capacul şi sorbi prelung din ceaiul rece şi tonic. Lichidul i se prelinse pe la colțurile gurii până pe gât. Şi-atunci îşi aminti brusc de celălalt.

Privi în direcția în care maşina izbise peretele dar, din pricina întunericului, nu văzu nimic. Căută lanterna în buzunarul lateral al rucsacului, o aprinse şi lumină autoturismul accidentat. Portiera din stânga căzuse într-o parte şi se zărea un picior atârnând inert.

Luă trusa de prim-ajutor şi se târî într-acolo.

Pe drum încercă să-şi amintească ce se întâmplase: maşina îl lovise şi apoi se izbise de perete? Nu, pentru că, deşi îl durea tot corpul, nu simțea o durere undeva anume, ca atunci când fusese lovit, în urmă cu doi ani, chiar de o maşină a poliției. Şi apoi căldura asta atroce, care îl înnebunea...

Se ridică cu greu în genunchi şi, sprijinindu-se de caroseria maşinii, lumină piciorul accidentatului. Acesta era încălțat cu o sanda albă de femeie.

Accidentatul era o femeie.

Cu multă grijă, Dominique o trase afară din maşină. O întinse pe asfalt şi-şi lipi urechea de pieptul ei. Respira.

O oră mai târziu, Dominique instalase un fel de mini-tabără după cotul tunelului unde avusese loc accidentul. Aici era parcă mai răcoare.

O întinse pe rănită pe sacul de dormit şi, după ce-i făcu o injecție calmantă, se lungi şi el pe prelata cortului şi adormi, răpus de oboseală.

Când se trezi, după un somn agitat de coşmaruri, căldura parcă se mai potolise, dar tot îi dădea senzația că se află într-o saună încinsă. Totuşi, se simțea mai bine şi chiar îi era foame. Mâncă vreo doi-trei biscuiți şi un baton de ciocolată energizantă şi apoi îi trecu prin cap să vadă cu cine stă de vorbă. La figurat, bineînțeles, pentru că rănita încă nu se mişcase.

O lumină cu lanterna din cap până-n picioare. Era o femeie încă tânără, cu chip palid şi slab, încadrat de bucle blonde, ciufulite. Avea un corp de adolescentă, micuț şi delicat, fiind îmbrăcată într-un tricou şi o pereche de jeanşi albi, acum murdari de praf. Pe brațul stâng se întindea o tăietură urâtă, pe care Dominique o bandajă pe cât se pricepu de bine. Degetele ei erau lungi şi subțiri, cu unghii tăiate cuminte şi nedate cu ojă, purtând ca unică podoabă un ineluş subțire de argint. Din permisul de conducere, Dominique află numele necunoscutei: Jeannette Pointu.

Probabil că trecuseră deja o zi şi-o noapte. Nici o maşină nu mai trecuse prin tunel, iar Jeannette nu îşi recăpătase cunoştința. Respira însă mai uşor, acum se vedea bine mişcarea de du-te-vino a pieptului ei şi chiar când Dominique îi şterse fața cu un prosop umed, ea deschise ochii.

Dominique se bucură nespus la vederea ochilor trişti, de un verde translucid, dar apoi realiză imobilitastea lor nefirească. Să fi fost atins vreun centru nervos şi să fi paralizat? se întrebă el. Îi venea să-şi tragă palme că nu fusese niciodată prea atent la cursurile de prim-ajutor la care participase.

Şi apoi se hotărî s-o hrănească. Îi pregăti o supă uşoară şi, ținându-i cu o mână capul, încercă să-i strecoare cu lingura lichidul printre buze. Jeannette se învineți, respirația i se îngreună, iar supa se prelinse pe la colțul gurii.

Rapid, Dominique o ridică în capul pieptului şi, sprijinind-o cu genunchiul, îi deschise gura cu o mână, iar cu cealaltă îi trase limba afară.

Încet-încet, răbdător şi tenace, reuşi s-o facă să înghită câteva linguri de supă.

☆ ☆ ☆

Jeannette era o fină gurmetă şi felul său preferat de mâncare o constituiau fructele de mare, fierte, fripte şi chiar crude. Îi plăcea nespus moliciunea flască a moluştelor, pe care o completa cu un vin alb, Camel, vinul ei favorit. După care ieşea pe terasă, se aşeza în şezlong cu o țigară – de asemenea Camel – între degete şi se pierdea în reverie, scăldându-şi privirile în verdele transparent al apelor maldiviene.

Iubea aceste ape mai mult mult ca orice pe lume. Se bucura de căldura şi muzicalitatea lor, se bucura mai ales de transparența lor nemaiîntâlnită, dezvăluind privirilor indiscrete bancurile de peşti jucăuşi şi multicolori.

O umbră neagră şi urâtă, aducând vag cu o siluetă umană, un incub, desigur, îi tulbura visele.

☆ ☆ ☆

Dominique privea trăsăturile fine şi nemişcate ale figurii femeii, consumând cu bună ştiință bateriile lanternei, într-o încercare disperată de a îndepărta gândurile negre şi încâlcite care-l frământau: avarie tehnică la vreo centrală nucleară, atentat terorist, conflict termonuclear...?

☆ ☆ ☆

Jeannette citise nu demult un album BD, *La survivante*, de Paul Gillon, al cărui personaj principal era o femeie – supraviețuitoare a unui dezastru nuclear – trăind singură într-o lume de roboți. Se amuzase citind peripețiile ei, însă le socotise simple fantasmagorii ale unui desenator cu capul zumzăind de idei trăsnite.

Lumea adevărată era mult prea realistă, în ciuda tuturor aparențelor, pentru a-şi permite luxul unui asemenea joc, periculos şi fără happy-end, gândea ea.

În dimineața celei de-a patra zile, calculată după cantitatea de alimente consumată (parcimonios, ar trebui subliniat), Dominique plecă spre ieşirea din tunel, hotărât să vadă ce este afară.

Nu era mare lucru: cerul fără soare, întunecat de nori diformi şi cenuşii, o linişte teribilă, angoasantă şi cadavrele carbonizate ale câtorva zburătoare, precum şi al unui mic rozător zăcând pe asfalt.

Se întoarse abătut, deşi bănuise ce o să găsească afară. Luă în drum farfuria de plastic în care se strângeau picăturile de apă ce cădeau printr-o infiltrație în peretele de granit şi-şi umplu termosul.

Ajuns lângă Jeanette, dizolvă în capacul metalic al termosului medicamente şi-i dădu să bea.

Cine să fie tipul ăsta nebărbierit şi urât mirositor care se ocupă de mine?, se întreba Jeannette. Ce caut eu aici, în loc să fiu cu Lise şi Marijan? Când oare se va termina acest vis urât?

☆ ☆ ☆

Dominique se visa undeva, pe un atol în Pacific, singur cu această... Jeannette, de care se simțea inextricabil legat, în ciuda tuturor condițiilor vitrege în care se găsea. Sau, poate, tocmai din cauza lor.

Se trezi din pricina unui geamăt. Aprinse lanterna şi, la lumina de-acum slabă a acesteia, zări o primă

tresărire pe fața Jeannette-i: o clipire repetată a pleoapelor. Şi apoi o mişcare abia perceptibilă a buzelor, articulând greoi: „Meersi".

☆ ☆ ☆

În ziua următoare, Dominique, înhămat la o targă (rucsacul său se putea uşor transforma în scaun sau targă) pe care era legată cu nişte cureluşe Jeannette Pointu, se îndreptă cu hotărâre spre ieşirea din tunel..."

Deşi ea nu mai exista de exact cinci zile.

(iulie 1987)

Dealu Turcesii

Nu ştiu dacă aţi călătorit vreodată într-o „rată" de ţară, dar dacă n-aţi făcut-o până acum, nici să nu încercaţi vreodată. Ascultaţi sfatul meu. Nu poate exista pe drumurile publice o chestie mai infernală decât această „rată", în care densitatea prafului şi a gazelor de eşapamant este mult mai mare decât cea din exteriorul ei, iar încărcătura umană şi animală depăşeşte de cel puţin două ori capacitatea normală. Închipuiţi-vă un talmeş-balmeş de ţărani, cufere, coşuri, paporniţe, femei, copii, raţe, găini, popi, plase, genţi, sacoşe, în care până şi şoferul îşi împarte locul cu un alt pasager.

Ei bine, într-o astfel de arcă modernă a lui tata Noe am urcat împreună cu Adina, prietena mea, pentru a merge la bunici, într-o scurtă vacanţă, în scopul unei aşa-zise „evadări" din rău-famatul mediu citadin.

Îi promisesem mai demult că o s-o duc la Govora. Şi iată, acum mă ţineam de promisiune. O mică precizare se cuvine însă aici. Adina crezuse că o duc la Govora-băi şi se îmbrăcase... tot cam de oraş, cu o fus-

tiță de piele, tricou fără spate și sandale cu toc cui. Iar răul de mine o duceam la Govora-sat.

Le-le! În mașină, vă imaginați, tocuri de zece centimetri, călcături în picioare, coate sub centură, biata fată numai că nu și-a dat duhul. Noroc cu o mătușică: „Șezi, maică, lângă nepoata asta a mea, văz că tare pălișI!"... Draga de Adi, după ce se așeză, se făcu micămică, să-mi ofere și mie loc. I-am zâmbit, nu avea de unde să știe, eu eram obișnuit de multă vreme cu asemenea călătorii... de agrement.

Ajunși la destinație, coborârăm și ne odihnirăm vreo zece minute pe o bancă din curtea cooperativei. Purceserăm apoi la drum. Până în satul bunicilor – Dealu Bisericii –, mai aveam încă, hă-hă, o bucată bună de drum. Sau cum spunea bunicul: mai mâncam o mămăligă-ntreagă.

— Ce schimbare, Dodo, nu-mi vine să cred! se extazie Adina.

Într-adevăr, era o adevărată plăcere să străbați cărarea îngustă, șerpuind prin umbra liniștită a pădurii.

— Uite și-o veveriță! Vai, ce frumos! aplaudă Adina. Dar știi c-am obosit?

— Cu tocurile astea, te cred și eu. Era bine să fi luat o pereche de tenișI de la cooperativă, asta trebuia să facem.

— Ne întoarcem?! se miră dulce Adina.

— Ei, nu.

Şi-o luai în brațe.

— Ce bine e, Dodo, mă mângâie ea.

Coborârăm dealul şi ajunserăm la gârlă.

— Uite, vezi, podețul ăsta e făcut de bunicul meu.

— E frumos. Ai obosit, nu-i aşa? Hai că merg pe jos, n-am păşit niciodată cu picioarele goale prin iarbă.

Urcarăm panta până la puțul satului.

— Şi gardul ăsta şi banca şi jgheabul pentru vite, tot de tataie sunt făcute.

— Zău, domnule? Dar ce e bunicul ăsta al tău?

— Meşter rotar. Toate căruțele de pe o rază de şapte sate, de el sunt făurite.

— De-abia aştept să-l cunosc.

Se apropie de noi un copil, trăgând o capră de funie.

— Săru-mâna, nene, îmi zâmbi el.

— Mă cunoşti? mă mirai.

— Mata eşti nenea Dodo. Păşteai vacile cu frati-meo, Țucalu.

— A, eşti ăla micu' a lui Streche. Pe mamaie ai văzut-o?

— Da, e pe partea ailaltă a dealului. Stai s-o strig.

Şi o strigă!

— Țață Linoooo!!!

— ...inooo!! ...inoo! vuiră dealurile şi pădurile.

— Uuuuu!! se auzi vocea bunicii.

— Haaaide reepede, c-a venit Dodo de la oraaaaş!!

Adina zâmbea amuzată.

— Da, i-am explicat, ăsta e telefonul fără fir al sătenilor. Şi încă n-ai văzut-o pe mamaie conversând cu cuscră-sa, de pe un deal pe altul.

De după cotul păduricii de salcâmi apărură două vaci. Şi, în urma lor, bunica.

— Bine că te-ai mai gândit şi tu, Dodule, să mai dai pe la noi. Hai să te pup.

Țoc, țoc.

— Da' fata asta cine e?

— Păi, ea e Adina, colegă de facultate şi prietena mea.

— Bine ai venit, maică.

Însă îi măsură circumspect fustița, lungă de numai două palme.

— La noi, maică, lumea nu e ca la oraş. Stă după gard şi vorbeşte.

— Lasă, mamaie, că o să se schimbe. Mergem acasă? Că văd o foame... de trei persoane!

— Să scot apă şi-om merge.

Scosei eu apă din fântână, cu ciutura, cum îi explicai doct Adinei şi mamaie îşi puse găleata pe cap.

— N-o ajuți, Dodo? Nu cari tu...?

— Nu-nu, că n-am bolunzit într-atâta să nu mai pot duce vadra cu apă! vorbi bunica.

— Dar chestia aia ce e, Dodo, pe care şi-a pus-o între cap şi găleată?

— Se cheamă glamnică, Adi, şi e făcută din cârpe.

— N-am mai văzut până acum o femeie cărând greutăți pe cap. Ba nu, mint, la televizor, odată, femeile alea din bantustane. Dar eu nu cred că aş fi în stare să car în cap mai mult decât o pălărie.

— Obişnuința te învață, Adi. Şi e chestie doar de echilibru, atâta tot. Imaginează-ți că am văzut o femeie purtând în cap nici mai mult nici mai puțin decât o dormeză. De două persoane.

— Da?!

Mergeam înainte cu vacile, iar bunica venea în urma noastră. După ce urcarăm panta, intrarăm în sat. Era spre sfârşitul amiezii şi, în afară de obişnuitele cotcodăcituri, cucuriguri şi alte sunete domestice, nu se mai auzea nimic.

— Am ajuns, Adi.

— Precis că şi gardul, şi poarta şi tot ce e de lemn pe-aici tot de bunicul tău sunt făcute.

— Corect. Tataie trebuie să pice şi el de-acum, e dus la serviciu.

— Păi e aşa tânăr? se miră toată Adi.

— Da, are 72 de ani, însă nu pregetă să facă zilnic, cu bicicleta, 20 de kilometri dus-întors, până la Uda, că plouă sau ninge, n-are importanță. Lucrează la un atelier de tâmplărie, acolo, şi mai ia opt sute în plus peste cei 30 de lei, pensia de ceapist.

— Da?!

— Îhî. Mamaie, pune masa, că leg eu vitele. Adi, du-te şi te schimbă în casă.

Poarta se deschise și un bătrân nu prea înalt, dar țeapăn, iradiind o sănătate contagioasă, cu o geantă jerpelită petrecută pe ghidonul bicicletei, pătrunse în curte. Era bunicul.

Îl sărutai pe obrajii săi aspri, totdeauna bărbieriți la sânge cu briciul dat pe piele.

— Bună ziua, făcu sobru bunicul.

Și îi strânsă mâna bărbățește.

— Tataie, haide să scoatem masa afară, la umbră, că e tare cald înăuntru. Ia mata și nişte ziare curate, să punem pe masă.

Bunica așeză strachina cu ciorba de fasole pe masă, lingurile de lemn, turta de mălai coaptă în țest și ne îndemnă să mâncăm. Bunicul își făcu semnul crucii și ne oferi țoiul cu țuică.

— Nu, tataie, nu știi că eu nu beau? Iar Adina nici atât.

— Hai să trăiți, atuncea.

Și bău. Bunica prinse a dumica mălai în ciorbă și, în paralel, ne puse la curent cu noutățile zilei:

— A lu' Beliță iar a rămas grea și l-a trimis p-ăla micu' să-i dau o litră de rachie și-un ciur de mălai, și nu i-am mai luat bani, că nici n-avea, da' l-am chemat să vie când om culege prunele de la Delavale.

— Da-da, o aprobam noi, lucrând de zor cu lingurile în fasole.

— Cică i-au găsit câinele lui Onete, spânzurat cu jujeu'-n gard, l-a speriat moroaica, c-a văzut-o și țața

Mei astă noapte. Iar pe moş Odă iar l-a găsit Turceasa a mică jos din pat, l-a jucat aia în picioare toată noaptea şi-a stins şi lumina de la candelă. Iar Onete s-a dus la... da' io dumic şi voi mâncați. Tudore, stați-ar îmbucătura-n gât, mănânci ai?

— Mai taci, măi muiere, din gură, făcu bunicu-meu, impasibil.

— Da' cine e, tataie, moroaica asta? Ce se întâmplă, de fapt?

— Păi cin' să fie, nevasta lu' moşu Odă, din Piscul lui Călin, Turceasa a mare, aia de-a murit mâncată de porci.

— Ce spui, tataie?

— Da, muiere mai a dracu c-aia n-am văzut, poate doar mă-ta mare, că ce bine am dus-o când i-a tăiat doctoru' limba.

— I-a tăiat limba? îi scăpă Adinei.

— Da, fi-r-ar al iaca cui să fie de doftor, că trebuia să-mi curețe un dinte şi el mi-a tăiat limba cu sfredelu', de n-am mai mâncat şi n-am mai vorbit două săptămâni, răspunse bunica.

— Cele mai fericite din viața mea, mormăi bunicul spre mine.

— ... că dacă ştiam, mi-l scoteam singură, cu briceagul, căde-i-ar toți dinții astăzi şi mâine, de doftor nepriceput!

— Cum de-au mâncat-o porcii, tataie, pe Turceasa?

— Păi, dacă era rea, îi luă vorba bunica, şi-i bătea ca pe draci... Când a intrat în cocină, să le toarne-n troc lăturile, au tăbărât pe ea, au tăvălit-o în mocirlă şi-au muşcat-o de nas şi de urechi. A plesnit pipota-n ea de ciudă şi de răutate, vrăjitoarea.

— Extraordinar, dom'le! Dar cu moş Odă cum e?

— Păi tot aşa, după ce i-a mâncat zilele o viață-ntreagă, încai nici moartă nu-l lasă şi vine noaptea să-l cănțească, beşnița. Noroc cu Turceasa a mică, soru-sa, cumnata lu' moş Odă, că-l lă şi-l îngrijeşte, c-altfel nici el nu-şi mai ținea mult zilele...

— Da' lăsați-o bengăi d-a Turceasă. Măi, Dodo, mai bine zi-i ce mai face Margareta?

— Care Margareta, tataie?

— Margareta Angliei! Se mai bate cu patagonezii ăia, la capătul lumii?

— Păi i-a bătut tataie, n-ai aflat? Dacă americanii, în loc să țină cu argentinienii, i-au ajutat pe englezi!

— N-am mai citit ziarele, că n-a mai venit Gheorghe deloc de la oraş. Da' Nostradamus?

— Ce-i cu el?

— Păi se sfârşeşte lumea, au ba? Nu-mi e de mine, că io mi-am trăit traiul şi-am mâncat mălaiul, da' dacă pe taică-tău l-am făcut om, mai vreau să-l văd şi pe Gheorghe la casa lui şi-apoi ce-o fi, o fi, poa' să dea şi cu boamba atomică, că nu-mi mai pasă.

— Păi da, interveni bunica, moşu şi-a cam făcut bagajele să se mute la deal.

Adina râdea de nu mai putea şi mă întrebă cu lacrimi în ochi:

— Cum adică, pleacă de-acasă?

— Ei, nu... adică da, răspunsei eu amar, când o fi să fie, pleacă definitv, că mai la deal e cimitirul.

Tataie continuă impasibil:

— Odată mi-a povestit tătâne-meu cum a fost sfârşitul lumii la o mie nouă sute...

— Cum a fost, tataie?

— Cum să fie... Au tras clopotele la biserică toată dimineața, lumea s-a îmbrăcat în hainele de duminică, a mers la cimitir şi, după slujbă, s-a aşezat în copârşeie, iar copârşeiele erau în gropi.

— Şi, şi?

— Au aşteptat cu toți până la asfințit şi, dacă n-a mai venit sfârşitul lumii, au plecat pe la căşile lor.

— Şi-atâta?

— Da, doar că, dacă tot satul plecase la cimitir, au venit țiganii şi le-au furat vitele şi acareturile şi ce mai aveau pe lângă casă...

— Uite, aşa se scrie istoria, am concluzionat eu.

Terminarăm masa cu nişte fructe. Apoi Adi o ajută pe bunica să spele strachinile, iar eu tăiai nişte vreascuri pentru a doua zi.

— Vă culcați în casa bună, Dodule? mă întrebă bunica după ce-şi isprăvi treburile.

— Nu, mamaie, în fânar, la aer.

— Păi atuncea, hai să-ți dau perinile şi velința, că io cu moşu' ne culcăm.

— Aşa devreme, mamaie?

— Păi da' cum!

Luarăm pernele (umplute cu paie!) şi cuvertura, plus păturile pe care să le aşternem peste fân şi urcarăm în fânar.

— Nu-mi vine să cred, Dodo, trăiesc o senzație deosebită, totul e atât de fascinant aici la țară... Iar bunicii tăi, ce oameni interesanți!

Cât de orăşenească era naivitatea Adinei! Dar clipele pe care le trăiam erau într-adevăr minunate: să dormi în fân alături de fata pe care o iubeşti, sub un cer cristalin semănat cu stele, ehei!

Se auzeau greierii frecându-şi picioruşele, licuricii scânteiau ici-colo, pădurea întunecată foşnea liniştitor, o lumină apărea şi dispărea prin luminişuri... Ciudată lumină, însă! Părea flacăra unei torțe, dar ce curios, era verde...

Într-un târziu adormirăm.

☆ ☆ ☆

A doua zi, bineînțeles, ne trezirăm devreme; soarele de-abia făcea ochi. Un mic dejun frugal – lapte proaspăt muls, brânză dulce şi mămăligă rece – şi purceserăm la drum.

— Vezi tu, Adina, îi spusei eu la marginea satului, de-acum încolo păşim pe mirificul tărâm al copilăriei mele, copilărie fără ale cărei senzații n-aş mai fi eu, cel de astăzi...

De exemplu, în căsuța pe lângă care tocmai am trecut trăia moş Codin, un bătrân înalt şi slab, parcă-l văd, cocârjat peste un băț lung cu cârlig la capăt, cu care apuca ramurile copacilor şi le apleca să dea frunză la capră. „Silică, na, Silică, na!" şi-o tot smucea de fitilul cu care o ținea legată, biata capră învățase militărie, nu glumă, că nu degeaba făcuse moş Codin războiul, doi ani în stepă, în marşuri epuizante. Povestea că seara, când făceau popas, dădeau la o parte mătaseabroaştei de deasupra băltoacelor rămase de pe urma ploilor şi beau apă de-acolo, lalolaltă cu caii...

Şi prin tufişurile astea păşteam noi animalele, şi-mi spunea bancuri cu Zăroni, un ministru analfabet de pe vremea lui Gheorghiu-Dej, iar eu, când îşi aşternea cojocul pe iarbă şi ațipea, îmi imaginam aventuri extraordinare în maquis, alături de Grêlé 7/13 şi alte personaje fabuloase evadate din paginile revistei Pif.

Uite, acolo e gâldanul în care era să mi se înece vaca de pe vremea aceea, Lunica („Cum o cheamă pe vaca asta, mamaie?" „Vacă, cum s-o cheme! " mă repezea ea, exasperată de câte ori o întrebam), că dacă nu era unchiul meu Georgică, să vină cu oameni şi frânghii s-o tragă afară, se îneca, că eu mereu mă jucam pe-acolo cu corăbioare din coajă de copac de-a corsarul Sur-

plouf, de-a căpitanul Cormoran sau Corto Maltese şi am încasat-o zdravăn de la unchiul, aşa încât m-am reprofilat pe alte jocuri, mai terestre.

Aici, în plantația de salcâmi, m-a prins pădurarul păscând vaca şi jucându-mă de-a Robin de Bois şi mi-a dat să aleg, ori mă bate, ori îi dă amendă lui tataie.

Iar în livada asta de pruni am alergat odată după o vițea căreia i se făcuse de buhai, de-am transpirat şi am răcit zdravăn, dar mie mi-a plăcut, că-mi imaginam că galopez prin prerie, alături de Loup Noir, căpitanul Apache şi Teddy Ted.

Pe tăpşanul de colo, care altădată era aproape o insulă, fiind înconjurat de cele două brațe ale râului, îmi construisem, între nişte arbuşti, o cetățuie şi o păzeam, înarmat până-n dinți cu suliță, scut, briceag, arc şi săgeți, contra lui Erik cel Roşu şi Ragnar vikingul.

Şi aici în pădure, pădurea bătrână i se spune, veneau uneori căprioare să pască alături de vaci, iar primăvara auzeam boncăluitul cerbilor... Poate ai şi tu noroc să vezi vreo căprioară... Oamenilor nu le prea convine, cică le strică grădinile; dar mai mult le stricam noi, copiii, furând pere şi prune, dovleci în care tăiam ochi, nas şi gură şi băgăm câte o lumânare înăuntru ca să-i speriem seara pe țânci, şi porumb pe care îl coceam în jar...

— Şşş, Adina, ia du-te încet şi pune mâna pe buturuga de colo.

— Ha! făcu Adina când buturuga țâșni aproape de sub mâinile ei și o rupse la fugă pierzându-se printre tufișuri. Un iepure! se miră ea.

— Ei da, un iepure. Țin minte că, într-o noapte, bunicul a prins o vulpe chiar în cotețul găinilor.

— Și ce-a făcut cu ea?

— Guler pentru o altă mătușă a mea, Nina.

— Nina balerina, îți place Jo Dollan, Dodo?

— Jo Dollan e la două sute de kilometri depărtare, Adina. Aici cel mult pot să apară Arthur, fantoma justițiară și tataia Passe-Passe sau, eventual, Triștii și Veselii.

— Frumoasă copilărie ai avut...

Și tăcurăm amândoi. Ore în șir am bătut poteci umbroase prin liniștea maiestuoasă, de catedrală, a pădurii.

Într-un târziu, când stomacurile noastre începură să tune și să fulgere, amintindu-ne de bunicii care ne așteptau cu masa pusă, ne întorserăm acasă.

— Mai stăteați mult? ne luă în primire bunica încă de la poartă, dar bunicul ne făcu cu ochiul și ne invită să ne așezăm.

Ciorbă de ștevie, ouă prăjite cu jumări, o oală imensă cu lapte bătut și monologul obișnuit:

— Anatolie, pădurarul, a venit că trebuie să ieșim la coasă, Tudore, vezi s-o ascuți bine, iar Minghiraș bătrânul te roagă să-i repari o roată la căruță, că i s-a spart obada... Dodule, la nămiezi te duci pân' la compera-

tivă, să iei nişte pâine, că mâine poate pică şi Gheorghe de la oraş... Cică s-a întors fata lu' Onete acasă, de trei zile o căutau disperați, c-au crezut c-o fi fugit c-un băiat din Linia Mare, care-o juca la hore, da' nu, cică e plină de zgârieturi şi de vânătăi şi-are hainele rupte şi umblă ca beată, deşi nu duhneşte, şi bolboroseşte tot timpul mama Turceasa, mama Turceasa...

— Şi n-au dus-o la doctor? se miră Adi.

— Ei doftor, ce doftor în pustietățile astea, i-a dat Toma veterinarul nişte nasturi şi-au culcat-o în pat. Şi l-au chemat şi pe părintele Popa ca să-i citească şi s-o dezlege de făcătorie...

— Tataie, matale ce zici de Turceasa asta?

— Ce Turceasă, Dodo, scorneli de-ale babelor, aia e! Io nu mai cred în de-alde astea de când am fost cu soru-mea, Viorica, care s-a născut beteagă de ambele picioare, la sfântul ăla de la Maglavit, cum îl cheamă, Petrache...

— L-ai cunoscut pe Petrache Lupu, tataie? Extraordinar! Ia povesteşte-ne, eu nu ştiu despre el decât din cărți.

— Ce să-ți povestesc, măi Dodo, într-o dimineață ne-am suit mai mulți într-o căruță şi-am purces la Maglavit.

— Şi cum a fost?

— Ca la bâlci, lume grămadă la marginea unei râpi şi pe o schelărie de scânduri stătea „Sfântu" şi gângăvea Dumnezeu ştie ce, că nu se înțelegea nimic.

— Şi?

— Şi-am aprins şi noi câte o lumânare, că erau cu miile, ziceai c-a luat foc câmpia. Când ne-a venit rândul, ăla a bolborosit ceva deasupra Viorichii şi-am plecat.

— Şi s-a făcut bine!

— S-a făcut, de unde să se facă? Am dus-o şi la spital la Vedea şi i-au dat nişte cârje, da' tot degeaba, că la un an s-a prăpădit, Dumnezeu s-o ierte.

— Dar Petrache Lupu o mai trăi?

— Trăieşte, de ce să nu trăiască, are pensie de ceapist şi cică şi-a amenajat şi-o clocitorie de pui. Ei, dar s-a făcut de culcare, se uită bunicul la ceas şi, închinându-se, se ridică de la masă şi merse pe prispă, la umbră, pentru somnul de după-masă.

Spre sfârşitul amiezii, când soarele nu mai dogorea la puterea-i maximă, prin pădure, în drum spre cooperativă, îi povesteam Adinei:

— Uite, vezi, ăsta e drumul pe care îl bătea zi de zi papa – c-aşa îi zic eu lui tata –, când se ducea la şcoală. Îmi povestea că îşi pregătea lecțiile pe vale, scriind pe genunchi şi supraveghind cu un ochi vitele, să nu intre în porumb. Şi mai spunea că la arat, dânsul ținea boii de curmei în față, în timp ce tataie, la coarnele plugului, când dădea cu biciul nimerea ba în boi, ba în papa, îndemnându-i la mers...

Liniştea pădurii în amurg.

— Din când în când, destul de rar, când are timp şi chef, îşi mai aminteşte de copilăria sa şi-mi povesteşte. Într-o seară, la vecinul bunicului de peste drum, pădurarul, care tocmai se însurase, au venit hoții, sau poate erau partizani, nu mai ştiu. Unul s-a ascuns după colțul casei, iar ceilalți doi au dat buzna înăuntru. Dar, în timp ce nevastă-sa scotocea în lada de zestre după bani, el l-a lovit pe unul dintre hoți şi a scos de sub o laviță puşca şi i-a amenințat cu ea.

Hoții au fugit afară şi au început să tragă cu pistoalele. Tataie, care era în curte când s-au pornit împuşcăturile, a intrat în țarc şi s-a ascuns printre oi. Şi când l-a văzut pe papa care fusese trimis de bunica să-l cheme în casă, l-a trântit cu o palmă la pământ şi l-a acoperit cu propriul său trup.

— Şi până la urmă?

— Până la urmă hoții au prădat o altă familie, mai la deal, iar a doua zi, când papa mergea la şcoală împreună cu alți copii, le-a ieşit în cale fostul învățător, care fusese legionar înainte de război şi-acum se ascundea în păduri, şi i-a întrebat dacă au venit americanii...

— Ce poveste!

— Culmea e că învățătorul ştia el ceva, papa a găsit odată o paraşută în pădure...

— Zău? Şi ce-au făcut cu ea?

— Ce să facă, au decupat-o în bucăți şi au făcut-o fețe de masă pentru tot satul.

La cooperativă, pe lângă pâine, am cumpărat și un San-Antonio rătăcit cine știe cum printre alte cărți prăfuite și ne-am întors acasă.

— Știi, într-o seară ne întorceam de la căminul cultural, mai mulți băieți și fete, tocmai văzusem „Romeo și Julieta", și urma să trecem peste podeața asta și unul dintre băieți s-a fofilat, s-a ascuns pe nesimțite sub podeață și când noi, tot grupul, am trecut, a apucat-o de picior pe una dintre fete. A urlat de s-a auzit peste văi și mă mir și azi cum de n-a leșinat.

— Bună seara, tanti, salutai eu o bătrânică îndoită de șale, cu fața acoperită cu o maramă neagră, care trecu pe lângă noi fără să ne bage în seamă.

Înciudat, întorsei capul și-mi încrucișai pentru o secundă privirile cu ea: un fel de rânjet sardonic îi schimonosea fața, care era numai o rană; îi lipseau bucăți din obraji, nasul și buzele.

— Dodo, Dodo, ce-i cu tine? mă readuse pe pământ vocea Adinei.

Bătrâna dispăruse în întuneric.

— Adina, a trecut pe lângă noi cineva?

— De ce mă întrebi? A trecut o bătrână...

— Și... n-ai observat nimic ciudat la ea?

— Nu, ce trebuia să văd?

— ...nimic, lasă.

Am ajuns acasă, am mâncat pește prăjit și colarez și ne-am culcat.

☆ ☆ ☆

Bătrâna, țintuindu-mă în loc cu rânjetul ei mefistofelic, se apropia de mine. Avea ceva straniu în priviri, de mă paralizase pe loc. Ochii ei verzi luminau ca niște faruri, orbindu-mă și împiedicându-mi mișcările. Și deodată am simțit-o în spate, înghiontindu-mă cu călcâiele în șale: „Hiia! Dii, boală!"

Alergam prin pădure cu vrăjitoarea în spate și mă miram cum de nu oboseam, cum de nu mă izbeam de copaci. Aș fi vrut s-o arunc pe jos... sau poate că nu... Picioarele mi se mișcau într-un ritm din ce în ce mai rapid. Și, deodată, un fulger despică întunericul. Tunetul îl urmă destul de târziu, apoi un alt fulger și o rafală năpraznică de ploaie. Vrăjitoarea mă chemă cu vocea Adinei:

— Dodo, ce ai? Dodo, trezește-te! Te rog, trezește-te!

Deschisei ochii, udat nu știu dacă de lacrimile Adinei sau de picăturile de ploaie răzlețe care pătrundeau în fânar. Ploua cu găleata.

Privii cadranul fosforescent al ceasului: unu. Auzeam câinii din sat urlând de parcă ar fi simțit un cutremur.

— Să mergem în casă, Adina.

Ploaia ne udă leaorcă, dar în casă erau schimburi uscate.

— Ce s-a întâmplat, Dodo?

— Cred c-am mâncat prea mult şi-am visat urât.

— Dădeai din picioare îngrozitor. Ştii ce m-am speriat?

— Gata, mi-a trecut. Totul e în regulă acum.

Ploaia încetă şi într-un târziu adormirăm în acordurile muzicii de la Radio Monte Carlo.

☆ ☆ ☆

M-am trezit aproape de prânz. Am deschis fereastra şi, fără să vreau, am ascultat discuția femeilor aşezate pe banca din fața porții:

— ...au atins lemnul coşciugului, bărbații au aruncat uneltele şi-au fugit. Şi-a rămas Turceasa a mică singură şi a desfăcut cu o cazma capacul şi când s-a văzut față în față cu ea şi-a adunat toate puterile şi i-a băgat țăruşul drept în inimă!

— Haaa!

— Ai nu, zău?

— A avut ea curajul ăsta? Io n-aş fi rezistat, aş fi crăpat pe loc!

— Şi cică Turceasa a mare a deschis pleoapele şi ochii ăia ai ei, verzi, cu care l-a vrăjit pe moş Odă în tinerețile lor, erau stinşi ca doi tăciuni în vatră.

— Şi?

— Şi?

— Şi-a-nchis coşciugul şi l-a îngropat pe loc. A făcut-o leoarcă ploaia pân' acasă, dară pentru întâiaş

dată după patruj de zile, moş Odă a dormit liniştit şi nici candela nu s-a mai stins. Mă, puță, pleacă mă d-aci, nu mai fă praf în drum, că când ți-oi păli una, îți cad putigăii!

Se auzi glasul unui copil care se îndepărta protestând.

Am trezit-o şi pe Adina, ne-am spălat, am mâncat – mai puțin de data aceasta –, mi-am îmbrățişat bunicii şi am plecat în stația de autobuz.

☆ ☆ ☆

Seara, cu papa şi maman, stăteam la o parolă în fața câte unei ceşti cu ceai fierbinte.

— Papa, ai auzit de Turceasa?

— A, ți-a povestit şi ție tata legenda ei? Mie mi-a spus-o Bunu, tata lui tata, străbunicul tău, cum ar veni. De-atunci cătunul Piscul lui Călin, unde locuiau ei, s-a numit Dealu Turcesii. Dar nu e decât o legendă.

(1986-1988)

Drumul spre victorie

1

Acolo unde apele leneşe ale fluviului se împreunau cu cele învolburate ale mării, acolo deci, într-o bărcuță pe jumătate plină cu apă, expiră pentru ultima dată un Bătrân cu fața brăzdată de riduri şi rămase aşa, cu ochii larg deschişi, îmbrățişând imensitatea liberă a albastrului.

2

Mai întâi săriră gardul cei doi Soldați, urmați îndată de Ofițer, care îl ajută pe Domn să o coboare pe Doamnă, iar la urmă de tot Tânărul.

„Nu mai pot, nu mai vreau să merg!" exclamă Doamna şi se lăsă moale în iarba proaspăt cosită.

„Domnule Ofițehr, v-aş hruga, să poposim aici în noaptea aceasta" vorbi Domnul..

„Da" aprobă Ofițerul. „Soldați, ascultați comanda la mine! Drepți! La dreapta! Trei paşi înainte, marş! Drepți! Puneți jos armele! Drepți! Înapoi, în repaus, rupeți rândurile, marş!"

Soldații se conformară ordinelor şi apoi se trântiră şi ei pe o căpiță de fân. Tânărul veni lângă ei.

„Oahre cât să fi mehrs până acum, domnule Ofițehr?" întrebă Domnul, scoțându-şi pantofii din picioare şi masându-şi tălpile.

„Vă spun cinstit, Domnule, habar n-am. Nici nu mi-a trecut prin cap să țin socoteala cât timp a trecut. Poate Tânărul să ştie, că-l văd tot timpul notând ceva într-un carnețel."

Tânărul, auzindu-se vizat, dădu imediat replica.

„Nu-nu, eu notez grădinile prin care am trecut până acum, să nu ne trezim că ne învârtim în cerc."

„Dahr cum poți, Tinehre, să le deosebeşti, că toate seamănă înthre ele: pomi, zahrzavaturi, viță de vie..."

„Nu-i adevărat, fiecare grădină are un ceva al ei: un țăruş înfipt într-un anume fel, un pietroi nelalocul lui, un pom crescut într-o parte. Nici una nu seamănă cu cealaltă!"

„Da-da, bine. Soldați, mergeți să culegeți roşii, castraveți şi ceapă, spălați-le în gâldanul de colo şi veniți să mâncăm. Şi-aveți grijă să nu vă simtă vreun câine!"

Sfârşiră frugala cină cu o enormă lubeniță pe care Soldații o tăiaseră cu baionetele, după care se cuibăriră care pe unde nimeri, şi se culcară.

A doua zi, şi următoarele, iar garduri de sărit, iar poteci de bătut printre straturi de zarzavaturi, prin umbra pomilor din livezi sau pe marginea gâldanelor, iar câini care-i lătrau ca turbați şi săreau să-i muşte, iar oameni care, ciudat, se făceau că nu-i văd, deşi treceau la numai câțiva paşi de ei...

„Nu! Nu şi nu şi nu! Ajunge! Sunt bolnavă de stomac! Sunt plină de praf! Nu mai fac un pas! Nu mai merg nicăieri! Vreau să ştiu şi eu ce înseamnă să mai dormi într-un pat! Să mai mănânc o mâncare caldă! Să-mi amintesc cum arată o casă de dinăuntru! Aici rămân şi nu mă mai mişc nici moartă!

„Domnule Ofițehr!

„Hum! Hum!"

„Vă hrog, domnule Ofițehr!"

„Uite ce o să facem: intrăm în curtea omului ăstuia şi-i cerem, ce-o fi, o fi, să ne găzduiască o noapte. Dup-aia însă, mergem mai departe. Soldați, drepți! În rând câte unul, înainte marş!"

Unul dintre Soldați împinse portița care despărțea grădina în care se aflau de o curticică şi pătrunseră toți într-însa. Un câine hămăi de să rupă lanțul gros cu care era legat, însă țăranul ce se afla în curte, aşezat pe un scăunel cu trei picioare, cioplea impasibil un țăruş. Ofițerul îşi aranjă centura şi diagonala, porthartul şi binoclul, şi se apropie de țăran.

„Mă, nene!"

Tceac! Tceac! Tceac!

„Mă, nene, n-auzi!"

Tceac! Tceac!

Ofițerul puse mâna pe umărul țăranului şi-l smuci. Acesta, lovind ritmic cu barda vârful aproape ascuțit, şopti abia perceptibil:

„Purcedeți în grădină şi aşteptați înseratul. Vin eu după 'mneavoastră."

Ofițerul îl privi cu uimire, apoi ridică din epoleți şi se întoarse către ceilalți:

„A zis să aşteptăm căderea nopții, că ne caută el."

Se aşezară în tăcere printre rândurile înalte de porumb. Doamna plângea încetişor, Domnul încerca să o linişească, dhragă, suntem în lume, nu se cade, cei doi Soldați jucau pietricica pe muteşte. Tânărul nota ceva în carnețel, iar Ofițerul se trăgea nervos de mustață.

Când soarele se ascunse după crestele mătăsoase ale porumbilor, auziră vocea şoptită a țăranului:

„Psst! Mă, domnii de-acolo!"

„Noi suntem" răspunse Ofițerul.

„Purcedeți încoace! Da' uşor, să nu ne simtă vecinii!"

Unul câte unul, cu capetele instinctiv lăsate în jos, pătrunseră în curte (câinele nu-i mai lătră, îi cunoştea de-acum) şi apoi în casă. Toată locuința n-avea decât o prispă şi-o încăpere: un pat lat, cu un munte de perini şi velințe pe el, un cuptor afumat, masă, lavițe, într-un colț o ladă de zestre cu închizătoare metalică şi, pe pereți polițe pline cu oale, ceaune şi tot ce trebuie într-o gospodărie țărănească.

Pe masa rotundă şi joasă, aşezată pe un fund de lemn, aburea o mămăligă uriaşă. Li se părea uriaşă şi pentru că nu mai văzuseră aşa ceva de... de mult timp, în orice caz. Dacă or fi văzut vreodată.

Se aşezară tăcuți în jurul mesei. Tăcuți, dar cu ochii grăind o foame teribilă. Femeia țăranului, înaintată în vârstă şi ea, aşeză pe masă o strachină cu brânză, una cu nişte peşte tăvălit în mălai şi-apoi prăjit şi un blid de fasole bătută. Le întinse câte o lingură de lemn şi le ură poftă bună. Apoi se aşeză pe pat, lângă bărbatul ei, şi priviră cu o uimire mută, tipic țărănească, mişcarea rapidă a lingurilor.

Un ceaun de fasole bătută mai târziu:

„Măi, nene, de ce oamenii nu vohr să ne phrimească în cuhrțile lor şi să stea de vohrbă cu noi? Dumneata eşti phrimul cahre ne omeneşti."

„Acu', trebe să-nțelegeți, dacă vine fiscul şi vă găseşte aici musai să plătesc amendă."

„Fiscul?"

„Că n-avem voie să primim străini în bătătură, nici măcar pă vecini."

„Cine e fiscul?"

„E tot nişte domni ca `mneavoastră, dar care dau amenzi."

„Dar cine sunt? Cum arată?"

Ridicare din umeri...

„Sunt militahri, ca domnul Ofițehr?"

„Nu ştiu, domne, am uitat. E-atâta vreme de când n-au mai venit!"

„Păi atunci de ce vă temeți? Poate n-au să mai vină niciodată!"

„Nțț. Asta s-o creadă mutu'. Ăia vine când ți-e lumea mai dragă: ai străini în bătătură, pac, amendă, ai făcut copii, pac, amendă, nu ți-ai îngrijit grădina, pac..."

„...!"

„Amu ar fi bine să punem capul jos, că prăpădim uleiul. Muierea voastră o să doarmă cu a mea, ete colea, iar noi musai la pătul, în paie. Şi mâne dimineață purcedeți încotro vi s-o arăta, că io n-am chef de belele."

În urma bărbaților, femeia țăranului scoase de sub pat o albie în care turnă apă fiartă dintr-un tuci negru de funingine şi o ajută pe Doamnă să se spele.

„Eh, nici nu mai ştiu ce înseamnă apă caldă!" oftă aceasta.

„Lăsați matale, că după ce te lai, te trag şi-o să adormiți ca un prunc."

În acea clipă de după cuptor se auziră nişte scâncete. Doamna, speriată, îşi acoperi cu mâinile pieptul:

„Cine-i acolo?"

„Acu' să nu-ți fie cu supărare, dragă Doamnă, ie fecioru-meu."

Şi scoase de după cuptor o copaie în care scâncea, ca după somn, un copil mic şi bucălat. Femeia îl luă în brațe şi începu să-l legene.

„Şi te-oi ruga să nu spui la nime, că nu-i voie şi ne-amendează fiscul, da' ce să-i faci, oameni singuri, fără un suflet de copil în bătătură, tare greu ne-ar fi fost!"

„Nu, n-ai grijă, promit că n-am să spun la nimeni", făgădui Doamna, stând cu spatele şi uscându-se cu un ştergar înflorat.

Se culcară amândouă, cu pruncul între ele, şi Doamna adormi abia într-un târziu, atât de mult o tulbură prezența acelui boț de carne fierbinte lângă dânsa.

Afară, în lumina oarbă a lunii, se auzeau şoapte peste garduri şi pe la colțurile caselor: „Dă-mi tesla înapoi", „Ți-a fătat purceaua?", „Împrumută-mi o măsură de porumb"...

A doua zi, încă înainte ca primul cântat al cocoşilor să fi adus soarele pe cer, țăranul îi trezi pe străini şi-i îndemnă la drum. Doamnei îi dădu o pereche de opinci din piele de porc, croiți de cu seară direct pe piciorul dânsei şi-i opri în schimb pantofii cu toc, e drept, un pic scâlciați, *da' las' că i-oi repara şi i-o purta muierea mea seara, înainte de culcare.* Le mai dădu o traistă cu merinde şi ziua bună.

Iar garduri de sărit, poteci de bătătorit printre rânduri de porumb şi şpalieri de vie...

„Totul e să ajungem la un drum, un drum cât de mic, dar drum, că pe urmă ne descurcăm. Drumul o să dea într-altul mai mare şi-apoi tot o să ajungem undeva."

Tânărul, care răsfoise în pătul (la lumina opaițului – în ciuda bombănelilor țăranului) nişte terfelituri de hârțoage ilustrate, i se adresă Domnului:

„Am văzut aseară în hârtiile alea vechi că există drumuri pe care am putea merge toți umăr la umăr

şi chiar cu mâinile întinse! Şi pe ele merg oamenii în nişte cutii pe roți, care merg singure..."

„Alea se numesc otomobile, dacă îmi aduc bine aminte..."

„Şi am văzut case mari, tare mari, în care oamenii stau unii peste alții cu zecile, poate chiar cu sutele..."

„Da-da, îmi amintesc ceva..."

„Domnule, nu vă luați după Tânăr, sunteți doar om serios." interveni Ofițerul. „Nu ne interesează ce-a fost înapoi, ci doar ce e înainte!"

„Şi-n definitiv, ce e înainte?" se răsti Tânărul.

„Da, chiar aşa, unde mergem, la urma-urmei?" interveni şi Doamna.

„Dhragă..."

„Noi nu mai mergem nicăieri!" se hotărî unul dintre Soldați.

„Măi, leat, ce e aici? Răzmeriță? Culcat! Drepți! Ia stai aşa! Unde ți-e arma?!"

„..."

„Zău, mă?" Mă crezi şoşoi? Vrei să te rupi de trupă? Nu-i nimic, te-aranjez eu: zece zile de arest! Tu, ia-l în primire!"

„'Țeles, să trăiți!"

Incidentul păru închis pe moment. Pomi, zarzavaturi, porumb, viță de vie...

„Dragă, atâta lucru am dreptul să ştiu şi eu: unde mergem?" îşi aminti Doamna.

„Dhraga mea, domnul Ofițehr, deşi ahre de îndeplinit o misiune foahrte imporhrtantă, ne-a îngăduit să-l însoțim. Acolo unde mehrge dânsul, acolo mehrgem şi noi. Vezi bine că ahre phrobleme cu thrupa, de ce-l mai superi şi tu cu înthrebările tale idioate?"

„Mă rog, pot să ştiu şi eu ce misiune are domnul Ofițer?"

„Nu ştiu, e sechret militar."

„Doamnă." se opri Ofițerul. „Pentru că țineți morțiş să ştiți, o să vă spun. Am aici (şi se bătu peste porthart) documente de importanță vitală şi trebuie să ajung cu ele la prima autoritate. Odată misiunea îndeplinită, sunt liber să fac ce vreau, şi liberi sunteți şi dumneavoastră."

„Nu-i adevărat!" rosti, aparent calm, Tânărul.

Toate privirile se întoarseră spre el.

„În porthart nu e nimic, poate numai praful adunat în cale."

„Mă faci mincinos? Nu-ți permit, Tinere..."

„Acesta e adevărul şi ca să-i conving pe ceilalți că n-am dreptate trebuie doar să desfaci şi să le arăți porthartul!"

„Eu nu mai merg nicăieri!"

„Tu să taci, că eşti în stare de arest!"

„Domnule Ofițer, permiteți să raportez: nu există documente, nu există misiune. Nu văd de ce să mai mergem atâta, căutând ceva care poate nici nu există?"

„Trebuie să mergem, băieți. Înțelegeți-mă. Există o disciplină. Mie mi s-a ordonat să merg şi să caut o autoritate, e drept, tare mult a trecut de-atunci, nu mai ştiu nici cine mi-a ordonat şi nici de documente. Nu ştiu nici măcar unde mergem, dar trebuie să mergem. Şi, de altfel, nu putem rămâne pe loc, în grădinile oamenilor. Ați auzit şi voi: fiscul, străini, amendă..."

„Putem să lichidăm nişte țărani şi să trăim în locul lor."

„Ar trebui să lichidați cam mulți!" ricană Tânărul.

„Uite, să punem la vot, democratic." propuse în cele din urmă Ofițerul. „Trupa nu votează, iar eu sunt pentru mers înainte. Altcineva!"

„Domnule Ofițehr, vă hrog să nu vă supărați, dahr eu şi soția mea... ne abținem."

„Tinere?"

„Înainte!"

„Înainte?!" se minunară toți, uitându-se la Tânăr de parcă atunci îl vedeau pentru prima oară.

„Nu se poate, Tinere, dumneata trebuie să votezi contra mea, e legea contrariilor!"

„Înainte!"

„Înainte, unde? Eu, că sunt ditamai Ofițerul şi nu ştiu unde mergem, iar dumneata ştii?"

„Da, ştiu!"

„Unde?" se repeziră toți.

„Eu ştiu!"

„Ce facem, Domnule? Doamnă? Băieți?"

„Domnule Ofițehr, voia dumneavoasthră!"

„Eu? Sunt doar Ofițer, nu decid, ci execut ordinele superiorilor mei."

„Aici, dumneavoasthră sunteți cel mai mahre, dumneavoasthră hotăhrâți."

„Eu hotărăsc... Bine. Soldați, ascultați comanda la mine! Luați două topoare de la țărani, tăiați lemne şi construiți un turn de observație, acolo sus, pe deal. Vă urcați în el, priviți cu binoclul şi căutați un drum. Îl găsiți şi veniți să raportați de îndeplinirea misiunii. Aveți trei zile la dispoziție. Executarea!"

Încă trei, față de nenumăratele zile câte se duseseră deja până atunci, au trecut repede. De întors, s-a mai întors un singur soldat:

„Domnule Ofițer, raportez: nici urmă de drum. Peste tot doar curți şi grădini, livezi şi vii. Tot pământul e acoperit de curți şi grădini, de livezi şi vii."

3

În mâna Bătrânului, într-un carnețel cu coperțile roase, o ultimă însemnare se pierdea sub arsura umezelii:

„Omule liber, întotdeauna vei îndrăgi marea!"

(martie 1988)

Farmacia nr. 1

Îmi apăruse un amărât de herpes şi, pentru că în orăşelul în care lucram nu se găseau medicamentele necesare preparării soluției unguent recomandată de dermatolog, m-am urcat în tren şi m-am îndreptat spre Capitală, cel mai apropiat oraş.

Era duminică. Şi, bineînțeles, farmaciile cam închise. Când îmi pierdusem şi ultima speranță, un moşulică simpatic, văzându-mă posomorât şi bombănind în fața unei farmacii cu uşa zăbrelită, mă abordă şi îmi spuse:

— Mergeți la Farmacia nr. 1, acolo e deschis şi duminica. Nu ştiți unde e? În spatele magazinului „Bucuria copiilor", pe o străduță mai dosnică...

— *Danke schön*, i-am mulțumit pe româneşte şi am galopat spre farmacia visurilor mele.

Am nimerit-o din prima. Am deschis uşa şi m-am postat în fața cassei (cu doi de **s**, vă rog), cu mâna uitată atârnată de buzunarul de la cămaşă, unde țineam rețeta, şi cu ochii lipiți de splendidele coapse descoperite de fustița strâmtă a domnişoarei din spatele cassei.

Ea mi-a interceptat privirile, m-a driblat, făcându-mă să le ridic la o înălțime decentă şi apoi m-a chestionat melodios.

— Ce doriți?

Ai, ai, ai...

— Numai această rețetă, dacă sunteți amabilă.

Domnişoara se dovedi amabilă, luându-mi rețeta şi începând s-o silabisească. Eu purcesei în a-i analiza şi partea superioară: păr lung pieptănat pe mijloc, ochi negri râzând, năsucul în vânt, buze subțiri...

Nu ştiu dacă o fi adevărată chestia cu arcaşul Eros, care săgetează orbeşte în stânga şi-n dreapta, dar dacă este, apoi sigur eu am fost cel nimerit de săgeata azvârlită în clipa aceea.

— Poftiți la ghişeul celălalt, până dau colegei mele să citească rețeta.

M-aş fi dus şi la capătul universului pentru ea, darămite la un ghişeu aflat la doi paşi de cassă.

— Nu prea înțelegem scrisul, îmi spuse, în timp ce calcula prețurile de pe marginea rețetei.

Deh, scris de doctor, mi-am zis şi am încercat s-o ajut:

— Aici scrie hidrocortizon, iar aici acid boric, dar mai departe nu mai ştiu nici eu.

— Închipuiți-vă că i-am descifrat hieroglifele totuşi, dacă m-am apucat să calculez prețurile, nu? Că doar nu le puneam de la mine, aşa, aiurea, îmi făcu ea conversație. Marți dimineață e gata preparatul.

— Aoleu, ce mă fac, eu nu sunt din Bucureşti şi nu pot să vin decât duminica. Nu e posibil până diseară?

— Noi închidem la doisprezece. Staţi totuşi să vorbesc cu colega mea.

Se duce în încăperea alăturată şi revine, unduindu-şi silueta aerodinamică (cu coeficientul de fiabilitate 100%).

— Colega mea a fost drăguţă şi vi-l prepară până la doisprezece. Reveniţi atunci, puteţi?

— Da, da, de-abia diseară plec.

— Bun, haideţi să plătiţi la casă.

Privesc socoteala şi constat că am de plată opt plus doi virgulă şaptezeci, plus zero virgulă zero şapte, plus doi virgulă cincizeci, plus zero virgulă nouăzeci, total paisprezece lei şi şaptesprezece bani.

— Paisprezece lei şi cincisprezece bani, spune ea şi apasă pe butonul care face clinc.

Îi întind douăzeci şi cinci de lei şi-mi dă rest unsprezece:

— Tot eu vă rămân dator? zâmbesc încurcat.

Îmi zâmbeşte şi ea. Ai, ai, ai...

Îmi taie un bon pe care scrie data şi ora la care trebuie să mă prezint şi iar îmi zâmbeşte:

— La doisprezece, da?

— Da, mă perpelesc eu.

Am ieşit din farmacie fredonând pe ritmul melodiei din filmul *Butch Cassidy and Sundance Kid,* cu Paul Newman şi Robert Redford în rolurile principale:

„Poate în cap să-mi cadă și-o cărămidă!
Sunt fericiiiit!
Cred că m-am îndrăgostit!"
Nu cred, sunt sigur.

Până la ora rendez-vous-ului m-am culturalizat citind titlurile cărților expuse în vitrinele anticariatelor.

La doisprezece punct eram în fața ghișeului, însă în spatele unui medicinist străin care nu știu ce tot o vrăjea: că are nevoie de medicamentul cutare, că face practică la stomatologia de pe Craiovei, la care domnișoara (special îi privisem mâinile și constatasem cu bucurie că nu are verighetă) și-a pipăit obrajii și a zâmbit:

— Nu, la stomatologie n-am nevoie. Domnu', dați-mi bonul.

A trebuit să-mi ciocănească în geam, că eu, privind-o, navigam deja în alte dimensiuni spațio-temporale și nu mai auzeam nimic. Mi-a întins o sticluță cu un lichid albicios.

— O aplicați de trei ori pe zi, local. E pentru nas, nu?

Cât pe ce să-mi cadă ochelarii de mirare.

— Nu, nu, e pentru herpes.

A fost rândul ei să se mire:

— Da?!

— Aoleu, cine știe ce preparat mi-ați dat. În condițiile astea mai bine aștept să se vindece de la sine...

— Nu, nu, nu vă îngrijorați, mai rău decât atât în niciun caz nu poate să vă facă.

— Mulțumesc pentru încurajare. Dacă o să mă îmbolnăvesc mai rău, am să vin să-mi dați altceva. Dacă o să mai pot.

A zâmbit (ai, ai, ai):

— Dar vă rog, mai poftiți.

— Vă mulțumesc mult, la revedere.

Trebuia să plec şi nu m-aş fi clintit de-acolo pentru nimic în lume. Am ieşit, în cele din urmă, stând de vorbă cu mine însumi: „Şi asta a fost tot? De-acum n-am s-o mai văd niciodată? Nu se poate!"

Într-adevăr, nu s-a putut.

Cefereul şi-a găsit în mine un client statornic. Săptămână de săptămână eram prezent în fața cassei Farmaciei nr. 1 şi cumpăram vitamina A, B, C, D, alcool mentolat, piramidon, aspirină, calciu efervescent şi „n" alte medicamente de care aveam habar. Mă vedea, ochii îi mijeau fermecător şi clătina încetişor din cap – semn că, de-acum, mă recunoştea... şi-atât.

Aş fi vrut să..., ba nu, să..., de fapt, ce aş fi vrut?

Da, aş fi vrut s-o invit măcar la o înghețată, la cofetăria Bucureşti, cea mai elegantă din Capitală. Dar nu aveam curaj.

Dacă mă refuza? Dacă îmi trăgea şi vreo două, să mă satur de cireşe amare şi invitații impertinente? Dacă, dacă!

Dar dacă nu m-ar fi refuzat?

Mă imaginam cu un buchet de garoafe în mână, întrebând-o:

— N-aș vrea să mă considerați nepoliticos, dar, dacă nu vă supărați, mi-ar făcea o imensă plăcere să vă invit la o înghețată...

Şi ea să-mi răspundă, râzând din ochi şi clătinând abia perceptibil capul:

— Nu mă supăr.

Iar eu, în culmea fericirii, să îngaim:

— Vă... vă aştept la închidere.

Şi apoi o înghețată grozavă la Bucureşti. Urmată de o plimbare în Câşmigiu (cum pronunță un amic de-al meu, Boaz Avoar). Iar a doua zi în Herăstrău, cu vaporaşul... Şi cu maşinuțele pe *montagne russe*... Şi pachețele de primăvară la Nan-Jing, restaurantul chinezesc de pe... Şi-un film la Cinematecă...

Iar după ce am fi bătut toate parcurile din Bucureşti, inclusiv Grădina Botanică şi Băneasa, aş fi cerut-o în căsătorie. Şi apoi am fi avut doi copii... frumoşi ca ea... şi deştepți ca mine, şi am fi trăit fericiți până la 156 de ani. Ai, ai, ai...

Dar n-aveam curaj. Sau, atunci când îmi închipuiam că am, era lume în spatele meu la cassă.

Ei, a curs un pic de Dâmboviță la vale până m-am decis. De fapt, a fost ceva ad-hoc. Mă îndreptam către farmacie şi mi-am zis: acum ori niciodată.

M-am înarmat cu un buchet de spledide garoafe roşii, roşii ca nişte... în fine, ca nişte garoafe roşii, şi am păşit în farmacie.

La cassă era o doamnă în vârstă.

— Fiți vă rog amabilă, o caut pe domnişoara Constanța Luv (între timp aflasem şi cum o cheamă, iar în clipele de mare tandrețe, adică atunci când eram doar eu cu mine însumi, o alintam „Tantzi darling").

— Eu sunt.

Îmi scot tacticos, dar cu un început de tremurat al mâinilor, ochelarii, îi şterg şi o fixez pe cea din spatele cassei: o doamnă aparținând de mult vârstei a treia, cu o guşă enormă, pometii obrajilor căzuți, talpa gâştii puternic reliefată la colțurile ochilor şi o îngrozitoare perucă roşcată.

— Dar nu mă mai cheamă Luv şi nici domnişoară nu mai sunt.

Ies în stradă ca după o operație pe cord nereuşită. Buchetul de flori îmi cade din mână.

— Alo, tovarăşu', nu-i frumos să faceți mizerie pe jos, că io nu dau cu mătura după toată lumea...

O rază de lumină reflectată de antena parabolică de pe Palatul Telefoanelor îmi întunecă privirea. M-am izbit de un trecător, de altul, şi apoi m-a lovit maşina.

(iunie 1988)

Raport către C.C.S.P.S.I.F.*

„Distinşi confraţi!

După cum îşi amintesc, poate, unii dintre dumneavoastră, totul a început acum aproape un deceniu, în această onorată adunare, printr-un raport prezentat de regretatul nostru coleg, dr. Faustovici care, în paranteză fie spus, a şi murit doi ani mai târziu, având diagnosticat un cancer la esofag.

Nu voi cita decât concluzia acelui raport şi anume că toate maladiile, de la gravele boli cardiovasculare, până la banalul guturai, au ca punct de plecare, prin sensibilizarea organismului şi deci prin predispunerea lui la boală, sau prin agravarea simptomelor pe parcurs, tutunul!

În urma acelui raport, printr-un consens unanim, consiliul nostru a decis iniţierea unei campanii hotărâte pentru eradicarea necruţătorului flagel, cum era numit în acea vreme tabagismul, uitând, sau omiţând cu bună ştiinţă, precedentul lui Deceneus.

* Consiliul Consultativ al Societăţii pentru Protecţia Sănătăţii prin Interzicerea Fumatului (n.a.)

Campania a debutat cu o publicitate acerbă, cunoscută fiind influența sa vizibilă asupra caracterelor umane.

Pe pachetele de țigări au fost imprimate avertismente contra pericolului fumatului, în locurile publice au fost lipite afişe anti-tabac, pe prima pagină a ziarelor şi revistelor de mare tiraj, la radio şi televiziune, în orele de maximă audiență, au fost publicate, respectiv transmise, reportaje, interviuri, anchete, caricaturi şi emisiuni satirice etc.

Din filmele artistice realizate până la acea dată au fost decupate secvențele în care actorii fumau, s-au lansat noi filme, piese de teatru, şlagăre, toate cu subiect antitabagic.

Pe plan administrativ, a fost desființată Centrala Industrializării Tutunului, s-au sistat importurile de țigări, au fost reconvertite fabricile de țigarete, plantațiile de tutun, de stat şi particulare, au fost arse, iar terenul agricol astfel eliberat afectat altor culturi. S-a creat un sistem de denunțare colectivă a cultivatorilor de tutun clandestini, care au fost drastic pedepsiți prin acordarea unor amenzi severe şi prin confiscarea terenurilor în cauză.

Pe plan social, s-a ajuns până la diferențierea publică a nefumătorilor de fumători activi şi pasivi (rudele şi prietenii celor dintâi), prin arborarea de insigne „nef", creându-se astfel premisele unui, dacă îmi este permis

să mă exprim astfel, „apartheid tabagic"; culmea paroxismului a fost atinsă atunci când grupuri de „nefişti", exaltați de lozincile anti-fumători scandate non-stop de întreaga mass-medie, au atacat şi molestat câțiva dintre puținii fumători care mai îndrăzneau să-şi afişeze în mod public viciul.

Astăzi, după aproape zece ani de campanie susținută, se pune întrebarea: care sunt rezultatele?

Bune, susține recensământul fumătorilor organizat anul trecut, cel puțin partea sa oficială, dată publicității: din milioanele de persoane în vârstă de peste 16 ani recenzate, 50% nu fumează; mai mult, numărul persoanelor care abia încep să fumeze a scăzut cu 20%, în timp ce numărul fumătorilor activi care s-au lăsat de fumat a crescut cu 35%.

Din păcate, statisticile neoficiale, difuzate doar în cercul nostru, al specialiştilor, arată că numărul persoanelor care încep să fumeze a scăzut cu numai 10%, iar numărul celor care s-au lăsat de fumat a crescut cu doar 15%.

Şi, pentru că, într-un moment de răscruce cum e acesta, e cazul să vorbim deschis, distinşi confrați, trebuie să arăt aici că statisticile clandestine, însă bazate tot pe informațiile culese de comisiile de recensământ, spun că două treimi din populația de peste 12 ani a țării este fumătoare!

Nu citesc stupoare pe fețele dumneavoastră, respectați colegi, şi asta pentru că în cei zece ani care au tre-

cut de la debutul campaniei ne-am obișnuit cu capacitatea de adaptabilitate a fumătorilor:

– aducerea prin fraudă a pachetelor de țigări din străinătate și desfacerea lor prin bursa neagră la prețuri exorbitante, mergând până la o jumătate din salariul mediu lunar pachetul;

– desfacerea, la aceeași bursă neagră, a unei cantități incomensurabile de pipe – apanajul păturilor sociale așa-numit sărace – și a unor amestecuri de fumat sau de mestecat pur și simplu explozive – din mătase de porumb sau frunze de nuc, de exemplu, care au adus la sporirea cu 500% a cazurilor de cancer la buze și la limbă, în perioada analizată;

– scăderea vârstei medii la care se fumează prima țigară la nouă ani, înregistrându-se cazuri de copii care au fost surprinși fumând în grupurile sanitare ale grădinițelor încă de la vârsta de trei ani;

– cunoscut fiind faptul că un fumător fumează mai mult în compania altor fumători, apariția așa-ziselor „trenuri de fum", în vagoanele cărora se strângeau sute de fumători învederați, care călătoareau sute sau mii de kilometri doar în scopul de a-și satisface viciul.

Când, în urma eforturilor conjugate ale feroviarilor și tefiștilor s-a eradicat această practică atentând la sănătatea călătorilor „nef", fumătorii s-au strâns în cluburi secrete, respecând cele mai draconice legi ale clandestinității și în care se reuneau periodic, mulți îm-

preună cu întreaga familie, şi fumau în comun, trecând de la unul la altul țigara sau pipa, crescând procentual în acest fel şi numărul îmbolnăvirilor de boli contagioase.

Ergo, stimați confrați, campania antitabagică s-a dovedit cel mai catastrofal eşec al societății noastre, întrecând chiar şi pe cel al prohibiției ligii puritanilor.

Concluzia care se impune de la sine este unică şi implacabilă (şi vă mărturisesc cinstit că de-abia aştept să termin ca să mă retrag în cabinet şi să fumez o țigară): tabagismul nu poate fi combătut. Mulțumesc."

(iunie 1988)

Nopți albe la Leningrad

„Stimați pasageri, comandantul Nicola şi echipajul vă urează bun venit la bordul avionului nostru, de tip Iliuşin 57, cu care vom efectua o plăcută călătorie de aproximativ 80 de minute, la o altitudine maximă de 7000 de metri şi cu o viteză de croazieră de 560 km/h. În vederea decolării, vă rugăm să stingeți țigările şi să vă cuplați centurile de siguranță. Mulțumesc."

Apoi, o stewardesă drăguță, între două vârste, dar mai aproape de vârsta a treia, ne distribui fiecăruia câte o pungă de hârtie cu sigla TAROM-ului pe ea. Spre surprinderea noastră, a celor din grup, dar mai ales a stewardesei, unul dintre turişti, văzând că sunt gratis, mai ceru încă una.

„Dați-i", explică doct tovarăşul său de zbor, într-o engleză argumentată cu gesturi, deşi stewardesa era de-a noastră, româncă, „că el vomită mult".

Râdeam toți, dar mai ales râdea o domnişoară aşezată în scaunul de peste culoar de mine... Mamă, ce domnişoară! De la Farrah Fawcett Majors (jucând în filmul *Saturn 3*) încoace, nu mai văzusem aşa frumu-

sețe: părul blond unduind în valuri peste umeri, ochii verzi cu luciri mefistofelice, năsucul cârn, buzele subțiri dezvăluind cu generozitate un zâmbet fascinant, demn de a fi imortalizat pe toate cutiile de *Maxam-dental cream*...

„Numele ei e Angela", mi-a şoptit un binevoitor, văzându-mă salivând.

Pentru întâia oară, în primul meu sfert de veac, simțeam ce înseamnă mult-citata *dragoste la prima vedere*.

Am încercat să mă consolez, deşi era prea târziu, cu gândul că fetele frumoase nu-s pentru mine şi apoi, după ce contemplasem, fără să mă liniştesc, norii clăbuciți sub formă de întinse şi zbuciumate pustiuri de gheață, m-am refugiat într-o altă realitate, cea a *Gărzii albe*[**]:

„La un an după ce Elena, fiica ei, devenise soția căpitanului Serghei Ivanovici Talberg, şi chiar în acea săptămână, când fiul cel mare, Alexei Vasilievici Turbin, se întorsese în Ucraina din grele campanii, misiuni şi necazuri, revenind în Oraş, în cuibul natal, sicriul alb cu trupul neînsufleţit al mamei fu purtat pe panta abruptă a povârnişului Alexeevski, către Podol, la mica biserică Sfântul Nicolae cel Bun din Vzvoz".

☆ ☆ ☆

** Acest citat, precum şi următoarele, sunt extrase din romanul lui Mihail Bulgakov, *Garda Albă*, traducere Alexandru Calais, editura Minerva, 1988 (n.a.)

„În dreapta privim biserica Sfântul Andrei una dintre cele mai frumoase din oraş, construită între 1747-1753 de arhitectul de origine italiană Bartolomeo Rastrelli, în stilul tradițional al arhitecturii ruseşti, folosind însă şi elemente baroce. După revoluție, biserica a fost convertită în sală de concerte pentru orgă.

În stânga ei se lasă străduța Andreevski Suks, pe care în perioada războiului civil a locuit scriitorul şi dramaturgul Mihail Bulgakov. Astăzi, fosta sa locuință a fost amenajată în muzeu de către cetățeni sovietici entuziaşti şi benevoli", recită pe nerăsuflate Svetlana, ghida noastră de la Inturist.

Apoi autocarul ocoli rondul şi se îndreptă spre catedrala Sfânta Sofia. Ghiduşa noastră ghiduşcă începu să ne povestească istoria acesteia, dar deja nu mai eram atent la ea. Trecusem la doi paşi de casa lui Bulgakov, preferatul meu, alături de Ilf şi Petrov, Savcenko şi Râbakov, din galeria scriitorilor sovietici... Nu, era musai s-o vizitez!

Dorința mi s-a îndeplinit abia a doua zi, pentru că după-amiaza am mai vizitat cu grupul şi mânăstirea Kievo-Pecerskaia Lavra, cu micile ei capele şi chilii săpate în adâncul unei coline învecinate, şi cu trupurile mumificate ale călugărilor morți de generații. Lungile coridoare întortocheate şi înguste, aerul stătut, neoanele slabe, luminând pielea zbârcită de pe fața şi mâinile micilor mumii, au făcut pe mulți dintre cei din grup

să regrete pofta cu care ingurgitaseră copioasa masă de prânz, şi numai tipul cu pungile TAROM era fericit şi râdea de noi.

În fine, trec peste şi ajung (a doua zi de dimineață), din întrebare în întrebare, grație răspunsurilor cordiale şi chiar elocvente ale cetățenilor chestionați, la biserica Sfântul Andrei. O plăcuță fixată pe peretele unui imobil mă avertiza că mă aflu pe strada Andreevski.

O luai încet la vale pe străduța abruptă, şerpuită, pavată cu piatră de diverse mărimi, mărginită de trotuare înguste, din cărămidă galbenă, şi întrerupte din loc în loc de felinare din fontă, restaurate. De-o parte şi de alta a străzii, imobile cu un etaj, înghesuite unul în celalalt, cu patina timpului vădit vizibilă pe zidurile lor.

Şi, brusc, pe fațada zugrăvită într-o culoare deschisă a casei cu nr. 13, îmi atrase privirile un chip omenesc. De fapt, o efigie pe o placă memorială din bronz. M-am apropiat şi am citit:

"Vetom dome jil Izvestnai
ruski sovietski pisatel
M I H A I L B U L G A K OV
1891-1940"

Ajunsesem. De emoție, inima-mi bătea puternic. Dar nu îndeajuns de tare ca să deschidă uşa zăvorâtă. Un afiş mă anunța că muzeul poate fi vizitat doar între orele 14-21, iar duminica şi în zilele de sărbători legale, între 18-21.

Bineînțeles, aveam să revin după-amiază. Dar, pentru că tot eram acolo, am purces să cercetez clădirea pe dinafară.

„Peste casa cu etaj de la Nr. 13, ce vădea o iscusită alcătuire arhitectonică (dinspre stradă, locuința Turbinilor se găsea la etajul întâi, iar în partea opusă, ce da spre curtea micuță și povârnită, ajungea să se afle la parter), în grădina ce-și făcuse loc pe sub costișa abruptă..."

Toate erau ca în romanul bulgakovian, chiar şi gangul întunecos dintre casele cu numerele 13 şi 11 în care, într-o noapte geroasă a iernii anului 1918, Nikolka Turbin şi Lariosik Surjanski ascunseseră o cutie *„în care fuseseră aşezate cele două pistoale, epoleții lui Nikolka şi ai lui Alexei, însemnul precum şi fotografia țareviciului Alexei"*.

Doar un autoturism de teren Niva era parcat anacronic în curtea interioară.

După-amiază, sosit cu câteva minute mai devreme de deschidere, am savurat o delicioasă salată de fructe cu frişcă, în cofetăria particulară de peste drum.

Când am ajuns în fața casei memoriale, deja în ea intrau şi ieşeau vizitatori. Am deschis cu sfială uşa grea din lemn. Printr-un coridor întunecat, mărginit de două perdele mari, groase, am pătruns în prima încăpere. Probabil un fost salon unde altădată se servea ceaiul: două fotolii şi o canapea joasă, tapisate cu catifea vişinie, roasă de molii şi de timp, se învecinau cu un bufet cu servicii de ceai; pe perete două ceasuri

cu pendulă ticăiau solemn şi monoton, iar pe canapea o carte deschisă, cu paginile în jos, părea că atunci ar fi fost lăsată din mână.

În a doua sală, o sobă smălțuită, probabil olandeză, stătea față în față cu un dulap-vitrină în care erau expuse cărțile şi revistele epocii, în care apăruseră lucrările scriitorului. Pe un raft întreg erau etalate diversele ediții ale romanului *Maestrul şi Margareta*, precum şi trei figurine de plastic, hidoase dar simpatice, înfățişând personaje ale romanului. La stânga şi la dreapta vitrinei, pe pervazurile late ale ferestrelor, erau aşezate un pick-up ce difuza muzică de epocă în surdină şi o carte de impresii.

În ultima încăpere, o pianină cu partiturile desfăcute pe suport se învecina cu un birou acoperit de un geam. O lampă cu abajur lumina suprafața acestuia: în dreapta era un aparat telefonic şi un volum din „operele" lui Stalin, în stânga, o maşină de scris din carul căreia ieşea o scrisoare către conducerea partidului bolşevic, datată 1930; între ele un portofel din care ieşeau mai multe bancnote de diferite valori, reviste ale timpului, monoclul, călimara cu cerneală şi tocul cu care, poate, scria marele artist.

Pe pereții încăperilor şi ale coridorului erau agățate rame cu fotocopii la scară mărită ale paginilor manuscriselor sale, fotografii ale scriitorului şi ale membrilor numeroasei familii Bulgakov, precum şi afişe ale diferitelor sale piese de teatru.

Ce puțin... Și totuși cât de încărcat de semnificații!

Meditând asupra condiției artistice a lui Bulgakov, și asupra condiției artistului în general, nici nu mi-am dat seama, pe drumul de întoarcere, când am ajuns în pasajul subteran din centrul orașului. Aflat încă sub magia casei natale a lui Bulgakov, am rătăcit mult printre micile chioșcuri alimentare, de ziare sau de suveniruri, prin culoarele aglomerate de boema kieveană, care își expunea spre admirație și vânzare picturile, desenele, acuarelele, caricaturile, sculpturile și micile gadgeturi, pandative sau insigne. Era locul în care grupuri de tineri sau mai puțin tineri se adăposteau de cele –10° C de-afară, bând o cafea, fumând o țigară sau, pur și simplu, făcând conversație.

Pe un perete, printre alte afișe, unul, înfățișând un bust de femeie, văzut din profil, anunța premierea piesei *„Master i Margarita"*, adaptare după maestrul Bulgakov. Mi-ar fi plăcut s-o văd, chiar dacă modestele mele cunoștințe de limba rusă nu mi-ar fi permis să-i prind toate subtilitățile, dar era deja târziu și, oricum, nu știam cum să ajung la teatrul respectiv.

Am găsit gura de metrou lângă un tip bărbos și cu părul prins cu clamă, care cânta extaziat la o chitară cântece de-ale lui Vîsoțki; după ce l-am aplaudat împreună cu alți ascultători „de passage", am coborât în stație și m-am îmbarcat în prima ramă sosită.

Dar la hotel, Angela îmi invadă din nou privirile și gândurile.

☆ ☆ ☆

Leningrad, hotel „Kiev", seara, într-o cameră de la etajul 17, împreună cu tovarăşii de voiaj organizat prin BTT – „Alioşka" Crăpătureanu şi „Seriojka" Găman:

— Nu-nțelegi, celovecule, că Angela nu-i pentru tine? Uită-te şi tu în oglindă: ce să-i placă la tine? Țăcălia ta de revoluționar paşoptist? Ochelarii tăi ca două funduri de sifoane? Sau poate configurația ta musculară, de poet baladist... Tu nu vezi că ea e tipul de „beauté sauvage" şi că nu votează decât cu sportivi de la înaltă performanță încolo? La tine nu s-ar uita nici cu oglinda – adică cu spatele...

— Ce te cramponezi atâta de ea? Găseşte-ți o `telectuală de-a ta, o tocilară din astea. Uite, Alexina, de mult îți face ochi dulci, dar tu nu vezi nimic...

— Din cauza sifoanelor... – îl completă Alioşka.

— Voi nu-nțelegeți că eu o iubesc pe Angela? Pe ea, şi pe nimeni alta!

— Bah, ce e iubirea? Un cuvânt... Şi cum *verba volant*... – filosofă cu voce tare Seriojka.

— Lăsați-mă-n pace! Amândoi!

— Lasă-l, domne, în boii lui. Mai bine hai să ne terminăm treburile. Că m-am săturat să umblu prin oraş ca Olga nebuna, cu o tonă de bagaje după mine...

Şi ieşiră amândoi din decor, probând din mers, cu voce tare, repertoriul de comercianți: „Carandaşe

americane, dievuşca, batinoc, curtca, coniac madona, pomada, pajalusta!"

După un timp imprecis petrecut cu ochii-n tavan, auzi ciocănituri.

— Poftim, mormăi, şi fereastra se deschise, permițând intrarea unui domn între două vârste, elegant îmbrăcat într-un costum de tergal negru, cu cravată roşie, prinsă cu un ac de aur. Chelia de intelectual, mustața şi barbişonul, dădeau contur fizionomiei acestui straniu individ, care nu intra pe uşă, ci pe fereastră. Deşi eram la etajul 17!

— Sunt Woland, se recomandă el sprijinindu-se pe un baston cu mâner în formă de cap de pudel.

— Îîm, mormăi, încă nedumerit.

— Eu sunt Woland.

— Şi ce dacă?!

— Bag de seamă că nu te temi de mine?

— De ce m-aş teme ? Tu nu exişti în realitate, eşti o plăsmuire a lui Bulgakov, trăieşti doar în imaginația mea.

— Eşti în eroare, tinere, Bulgakov e creația mea.

— Şi, oricum, un demon are coarne, coadă, copite...

— Aşa ne imaginați voi, muritorii, şi dacă vrei, aş putea să le am şi eu, dar ar fi un consum superfluu de energie. Bref, am venit în problema care te frământă...

— Eu nu am probleme cu luciferii.

— Dar cu îngerii, da. Mai ales cu o anumită... angelă...

— Nu vreau să-ți vând sufletul meu. Nu semnez nici un pact.

— Ți-am cerut eu ceva? Nu. Dimpotrivă, vreau să ți-o... ofer pe Angela, pentru 24 de ore.

— N-am nevoie... Ce-mi ceri în schimb?

— Nimic, nu ți-am spus?

— Voi, cei de dincolo, nu faceți gesturi dezinteresate.

— Uneori mai facem... experiențe...

Şi dispăru, lăsând în urmă un puternic miros de... nu, nu de pucioasă, ci de apă de colonie. Man`s Club.

☆ ☆ ☆

Nu mai ştiu când am adormit. Nu ştiu nici măcar dacă nu am visat cele relatate mai sus. Cert este că dimineața am fost trezit de şoapte precipitate („Ne nada! Ne nada!"), o bufnitură înfundată, o uşă trântită şi paşi uşori îndepărtându-se pe coridor. Înjurăturile lui Crăpătureanu m-au trezit de-a binelea:

„Ale naibii rusoaice, credeam că se lasă mai uşor. Şi mi-a băut şi-o jumătate de coniac Segarcea!"

M-am dus la baie, am făcut un duş rusesc (aiurea, înfloriturі literare, era un duş fierbinte ca... iadul) m-am bărbierit şi m-am pregătit, moral şi sufleteşte, pentru următoarele 24 de ore.

La micul dejun, Angela s-a aşezat în fața mea, ocazie de care am profitat, servind-o cu felii de pâine, unt,

zahăr şi turnându-i ceai negru. Mi-a răspuns cu un zâmbet de-ar fi dat gata un batalion de cadeți.

Şi apoi, în Ermitaj, când Carolina, ghida noastră, tocmai ne explica faptul că țarul Petru cel Mare avea apucături şi instrumente de dentist şi, dacă-l supăra vreun curtean, imediat îi scotea doi-trei dinți – fapt pentru care a ajuns până în zilele noastre o impresionantă colecție de dinți din secolul XVIII, am simțit o mână gingaşă sprijinindu-se pe brațul meu.

— Dar ştii că am obosit? îmi susură ea la ureche. Atâtea tablouri şi atâtea sculpturi... Când or fi avut timp să le facă pe toate? Nu vrei să mergem la ieşire? Până vin şi ceilalți, fumăm o țigară.

Nu voiam să plec din muzeu când mai erau atâtea de văzut, şi nici măcar nu eram fumător, dar am cedat... inimii. Oricum, eram sigur că o să mă-ntorc la Leningrad şi atunci o să vizitez din nou Ermitajul. Singur.

După-amiază nu mai era programată nicio vizită de grup. Şi, în camera de hotel, în timp ce Alioşka şi Seriojka îşi pregăteau lista de cumpărături, cafea, cacao, gruzinski ceai, banane, portocale, pereț, lavrovîi list, cruşevo, săpunuri, kipitelnice, mărci, cărți poştale, diapozitive, stereoscop, calendare, păpuşele Matrioşka, samovar etc., eu îmi verificam bagajul de cuvinte ruseşti cu ajutorul unui mic slovar.

Ce-a urmat, e tare greu de descris în cuvinte.

Târât literalmente în toate magazinele de pe o parte şi de alta a lui Nevski Prospect, am fost mai întâi ma-

nechin de probă al unui munte de căciuli, baticuri, pulovere, cizme, mănuşi, genți şi apoi plătitor al o mie şi una de nimicuri cumpărate de scumpa mea Angela şi pe care tot eu le-am cărat, încărcate în şapte sacoşe uriaşe, de nu le-ar fi purtat niciun bagajist afiliat la sindicatul bagajiştilor.

Şi, în timp ce le târam spre stația de metrou, ea îmi gângurea dulce la ureche:

— Ştii, un turist debarcă pe peronul gării centrale din Moscova, cu o grămadă de valize şi colete. Când începe să strige „Bagajist! Bagajist!", o mulțime de flăcăi se reped spre bagajele sale. Dar el purcede să le strângă mâinile, să-i îmbrățişeze şi să-i sărute, spunându-le „Bratți moia, ia toje bagajist!" („Fraților, şi eu-s tot bagajist!").

Am râs cu grijă, să nu scap dintre dinți mânerele sacoşei cu diapozitive.

Ajunşi la hotel, până să descarc pachetele şi pachețelele din sacoşe, Angela se şi schimbase şi mă invită la discotecă. Invită e un fel politicos de a spune. În fine.

La discotecă totul a fost frumos: muzică veche şi bună, din anii '70, două animatoare unduindu-se pe scenă ca sirenele, o fântână arteziană aruncând în ritmul muzicii jeturi de apă colorate violent de câteva reflectoare camuflate... A fost frumos până când Angela m-a poftit la dans:

— Haide, dragă, ce dormi în cizme ca mormolocu`!

Şi, cu o mişcare bruscă, de judoka centură vişinie, învățată din Pif Gadget, de la *docteur Justice*, mă aruncă peste umăr pe ringul de dans, dislocându-mi din încheieturi sistemul osos. Abia atunci am înțeles eu gluma lui Alioşka, apropo de constituția mea de poet baladist.

Din peretele de boxe, miile de decibeli mi se insinuau în trompele lui Eustache, inundând cerebelul:

„You look like an angel,
Walk like an angel,
Talk like an angel,
But I`ve got wise
You `re the devil in disguise!"

— *„Oh yes, you are,"*, îl îngânam *sotto voce* pe Elvis, contorsionându-mă în toate felurile, cu Angela de mână, şi oftând.

Nu m-a lăsat în pace decât când şi-a adus aminte că vrea să vadă în aceeaşi noapte şi deschiderea podurilor de pe Neva, ca să treacă vapoarele. Mai aveam curaj să zic nu?

Când am ieşit din hotel, transpirația s-a solidificat brusc, acoperindu-mă cu o crustă de gheață. Pe sub haine, direct pe piele.

Ne-am postat lângă cel mai apropiat pod de hotel: o construcție veche, cu lei pe postamente de piatră şi lampadare din fier forjat. După numai două minute, Angela s-a adăpostit sub porticul unei clădiri, lăsân-

du-mă de strajă, cu misiunea strictă s-o chem când va începe să se ridice podul.

Şi-am stat! Vântul şuiera groaznic, rostogolind în toate direcțiile munți de zăpadă sticloasă, şi dacă n-aş fi fost bine ancorat de un postament de gheață ad-hoc (ca-n filmul *Ghețuri pe înălțimi*), cred că m-ar fi suflat de-acolo de mult. De vreo două ori mi s-a părut că-l zăresc pe Călărețul de Aramă galopând pe cheiurile pustii ale Nevei, dar, ciudat, nu avea chipul binecunoscut al lui Petru, ci figura ironică a lui Woland.

Târziu, târziu de tot, de fapt devreme, dimineața devreme, Angela a oprit un taxi particular rătăcit cine ştie cum prin împrejurimi şi l-a luat la întrebări pe şofer. Acesta i-a răspuns monocord şi plictisit, ca un ghid profesionist:

— În oraşul nostru există 40 de poduri peste Neva, din care 22 se ridică pentru a permite trecerea vaporaşelor. Din păcate, podul acesta nu face parte dintre ele. Şi oricum, acum nu se mai ridică nici unul, pentru că Neva a înghețat şi vaporaşele nu mai circulă.

Tot el s-a oferit să ne ducă înapoi la hotel. La început, pe mine a vrut să mă bage în portbagaj, însă Angela şi ultimele-mi ruble l-au convins că sunt înghețat bocnă şi nici pomeneală să mă topesc în câteva minute.

La hotel cred că mai întâi au vrut să mă dezghețe cu o lampă cu benzină, din aia cu care neamurile noastre de la țară pârlesc porcii la Crăciun, dar dacă n-au găsit, m-au trântit lângă un calorifer. Încet, încet, crusta

de gheață de pe mine a început să se topească şi odată cu ea şi sentimentele mele față de Angela: pic, pic.

Ce-i dragostea? Un biet cuvânt şi-atât.

☆ ☆ ☆

Dimineața, adică aproximativ o jumătate de oră mai târziu, ne-am urcat în autocar cu destinația aeroport.

— *Alors*, cum a fost Angela? mă întrebă Seriojka preocupat.

Oftatul plin de semnificații pe care l-am scos m-a uşurat de vreo două kilograme.

— Dar tu, cu Alexina?

— Ei, am făcut-o un dans-două şi pe urmă ne-am aşezat pe o canapea mai retrasă, să văd cum reacționează la pipăială.

— Şi cum a reacționat?

— Violent, îmi răspunse, întorcând obrazul către mine. Pe el încă se mai putea citi conturul a cinci degete subțiri, dar hotărâte.

În aeroport, pentru că zborul nostru se amânase puțin din cauza vremii nefavorabile, mi-am zis să-i trimit o carte poştale amicului Vivi:

„În drum spre Moscova, salutări de pe aeroportul Leningrad. Au un program foarte drăguț la TV, „120 de minute", numai cu spoturi muzicale şi newsflash-uri internaționale. În loc de ora 8, vom decola la ora 10."

„Alte salutări de pe aeroportul Leningrad. Am urmărit un concert înregistrat al lui Visoțki. Impresionant. Zborul s-a amânat din nou, pentru ora 12."

„Noi salutări de pe aeroportul Leningrad. Am râs două ore fără întrerupere de peripețiile video ale lupului şi iepuraşului din *Nu pagadi, zaieț!* Au mâncare bună în restaurant, atâta doar că la ei se pare că specificul național e ca toate felurile să fie dulci, de la pâine la înghețată şi de la ciorbă până la salata de varză."

„Din ce în ce mai multe salutări de pe aeroportul Leningrad. La micul cinema de la subsol ne-au pus un film publicitar, prilej cu care am tras şi un somnuleț... de coadă. Cică am decola la ora 18, dar eu nu mai cred că plecăm astăzi."

„Ultimele salutări de pe aeroportul Leningrad. Zborul a fost amânat pentru a doua zi dimineață. Ne întoarcem la hotel cu autocarul, în ciuda protestelor unora dintre noi, care susțin că am dormi mai bine pe scaunele şi canapelele de plastic ale sălii de aşteptare din aeroport."

☆ ☆ ☆

— În caz că am adormit, să bați tare la uşă, că eu obişnuiesc să dorm cu capul sub pernă, m-a prevenit Alioşka.

Rămăsesem pe un fotoliu, în hol, să mă amuz de jocul de-a baba oarba a doi pskoveni simpatici, de vârstă

școlară, Taras și Natașa, și astfel să mai uit de teribilele mezaventuri ale zilelor trecute.

Înainte de a pleca la culcare, goniți de supraveghetoarea de pe palier, Natașa mi-a povestit că, fiind micuță din fire, firavă și palidă, interpretase vara trecută rolul unei fetițe de la un orfelinat bombardat de nemți în timpul războiului.

Taras, mai mare ca vârstă, mi-a spus un banc:

„Știi cum a murit Maiakovski? De moarte bună, în patul său. Dar care au fost ultimele sale cuvinte? Nu trageți, *tavarasi!*"

Mda, bancuri sovietice...

Ne-am despărțit prieteni pe vecie, deși nu ne vom mai vedea niciodată. La ușa camerei pe care o împărțeam cu Alioșka, am ciocănit discret.

Nimic.

Am ciocănit răbdător, timp de vreo oră, din ce în ce mai tare și chiar pe ritmul unor melodii cunoscute, inclusiv *Internaționala* („Sculați voi oropsiți ai sorții..."). S-au trezit toți vecinii de palier, unii chiar mi-au servit niște dovezi de elocvență oratorică neașteptată la acea oră, doar Alioșka, ba. Dormea cu capul sub pernă.

Am coborât la recepție și dievușca de serviciu mi-a format numărul de la cameră. Suna ocupat (ulterior aveam să aflu că Alioșka special îl decuplase, ca să nu fie deranjat de colegii de excursie, care mai făceau glume proaste sunându-se și mișțocărindu-se la tele-

fon). Am încercat să deschid uşa cu cheia de rezervă de la recepție, dar degeaba. Lăsase propria sa cheie în broască. Camere libere bineînțeles că nu mai erau.

Plin de resemnare creştină, mă pregăteam să mă cuibăresc într-un fotoliu de pe hol, când supraveghetoarea de palier s-a milostivit de mine şi de o bancnotă de 10 ruble rătăcită în buzunarul de la cămaşă, şi mi-a aşternut să dorm... pe patul de consultații din cabinetul medicului hotelului.

Într-un final, am adormit. Dacă somn se poate numi succesiunea de coşmaruri populate de uriaşe creaturi înspăimântătoare, ieşite direct din găoacele *Ouălor fatale*.

A doua zi, frânt de oboseală, în avion, cu direcția Moscova. Între două reprize de somn, întrerupte de mici goluri de aer, mi s-a părut că-l văd, dincolo de hublou, aşezat pe aripa avionului, picior peste picior, elegant şi grijuliu ca să nu-şi strice dunga de la pantaloni, pe Woland. Şi-a desfăcut tacticos tabachera de aur, a ales o țigară şi, în timp ce o bătea de deget, mi-a spus:

(Mi-ar fi plăcut ca el să formuleze, iar eu să-mi încheie povestirea cu vreo frază ambițioasă de genul „Dacă dragoste nu e, nimic nu e!" dar nu, el nu a zis decât atât):

— Manuscrisele nu ard!

Apoi a pierit brusc, ca o străfulgerare a soarelui pe colțul aripii de avion.

(decembrie 1988)

„LaCrima"

Înainta greoi prin ceața sticloasă. Calea Bucureşti, vag luminată de neoanele roşietice, aprinse din cinci în cinci, era mai pustie decât *main-street*-ul unui oraş fantomă din filmele western.

„Ce vreme, dom`le, ce vreme", îşi spuse, trecând pe lângă Farmacia Arabă. „Să nu scoți un câine afară, darămite un sefist ca mine. Şi Goguță ăsta... Să mai spună că nu fac nimic pentru cenaclu. De toate fac. Chiar şi cafea. Şi i-o aduc de-acasă, în termos, că altfel ajungeam la... sanie de lemn, dacă o cumpăram de fiecare dată când țineam şedința de cenaclu. E curios ce-o fi cu ceilalți, nu se mai aud, nu se mai văd, de ceva vreme..."

Se apropiase de blocul turn la parterul căruia se afla reşedința cenaclului lor, barul LaCrima. I se spunea aşa de când o femeie fusese sinucisă, cică din dragoste, prin defenestrare de la etajul 10, şi căzuse pe acoperişul barului.

„Oare ce capodopere pierdute o să-mi mai citească în seara asta?..."

„Phiiii!"(Onomatopee greu reproductibilă). Tovarăşi, mi se pare mie, sau blocul-turn e mai înalt ca de

obicei?? Nu, nu se poate, e o iluzie oculară din cauză de ceață..."

Deschise uşa barului... şi o închise la loc. Trecând pe lângă vitrina pictată, intră în scara blocului. Pătrunse în lift şi ieşi... ieşi într-o uriaşă încăpere luminată violent. Orbit, închise o secundă ochii. Deschizându-i la loc, îşi plimbă absent privirile peste sarcofagele verticale de sticlă în care, criogenați pentru cine ştie cât timp, stăteau într-o poză marțială R. Daniel, VPO, MM, Schobo, Dino, toți membrii cenaclului. Un singur sarcofag mai era gol şi deschis. Pătrunse în el, se aranjă într-o poziție comodă şi aşteptă. Cu un fâşâit abia perceptibil, pereții culisanți ai sarcofagului se închiseră ermetic.

Din cauza lui Kim Wilde, care se zbătea în imensele boxe ale barului, nimeni nu auzi bufnitura înfundată de pe platforma acoperiş a barului...

Într-un târziu, Goguță, trist şi singur, plecă spre casă. O clipă, o clipă doar să fi privit în sus şi ar fi văzut cum ultimul etaj al blocului-turn se ridică încetişor spre întunecimile cerului.

(1985)

Cuvânt înapoi

M-am născut într-o casă plină cu cărți. Tehnic, am văzut lumina zilei în maternitatea Steaua Roşie din Bucureşti, dar am şi eu dreptul, din când în când, la câte o licență poetică, nu-i aşa?

Mamei mele îi plăcea să citească, la fel şi surorilor sale, din care una va deveni chiar cadru didactic – va fi propria mea învățătoare. Tatăl lor le-a cumpărat multe cărți în acele vremuri de restrişte, din timpul războiului.

Aşa că tata, când s-a însurat cu mama şi s-a mutat în casa socrilor, a avut ce arde.

În calitatea sa de membru dreptcredincios al Partidului, el ştia că oamenii de bine, cetățeni ai patriei socialiste, nu au voie să țină în casă cărți din vechiul regim, aşa că le-a pus pe toate pe foc, într-o zi când mama era la serviciu (lucrau în ture diferite).

Au scăpat „prigoanei comuniste" doar două cărțulii:

– *David Copperfield*, de Charles Dickens, o ediție prescurtată, nu are decât 62 de pagini, apărută la editura librăriei Ioan Călinescu – Buzeu. Pe pagina sa de gardă scrie „Premiul I – cl. IVa. Înv. ss indescifrabil."

– *Secretul Donnei Dolores*, de J. Pera, apărută în colecția „Aventura – romanele de 9 lei", editura Ziarul, 1941.

Le am şi acum. Dar nu ştiu dacă le voi mai citi vreodată. Probabil că nu.

În 1971 părinții s-au mutat la Craiova cu serviciul, iar eu cu şcoala, şi mama s-a înscris ca difuzor voluntar de cărți

al centrului de librării din oraş. În felul acesta şi-a refăcut foarte repede biblioteca, bineînțeles cu alte titluri, mai ales că de curând se născuse şi Dragoş, fratele meu, şi cumpăra cărți destinate cu precădere vârstei noastre.

Aşa că, atunci când am început să citesc, în clasa I, aveam *l'embarras du choix*. Am trecut rapid de la cărți ilustrate şi benzi desenate la romanele lui Jules Verne, care mi-au insuflat gustul pentru SF şi fantastic. În casă aveam deja câteva volume din colecția romanelor ştiințifico-fantastice de la editura Univers, *Întâmplări din veacul XXI*, prima din cele două antologii SF craiovene, cu proze de Alexandru Mironov, Radu Honga, Ion Ilie Iosif, Marius Stătescu, Marius Ghergu etc. şi *Enigmatic pământul*, de Alexandru Mironov. De la copiii vecini de bloc, mai mari ca vârstă, am împrumutat şi citit ultimele numere care mai apăreau la chioşcuri din *Colecția de Povestiri Ştiințifico-Fantastice*.

La sfârşitul anilor '70, mâzgăleam de ceva vreme pagini de hârtie, visând că voi deveni scriitor. Dar habar nu aveam cum trebuie procedat pentru a fi publicat, aşa că, prin 1982 (eram de-acum licean), citind articolele scrise cu entuziasm de Alexandru Mironov în revista *Ştiință şi Tehnică*, mi-a venit ideea să-i trimit o scrisoare.

I-am scris. Şi ştiți care e culmea? Mi-a răspuns!

București, 8.II.1982

Dragă prietene,

Povestirile dumitale promit. Te sfătuiesc să le citeşti la cenaclul Henri Coandă din localitate (la Casa de Cultură a Tineretului), atât profesorul Ion Ilie Iosif cât şi scriitorul Radu Honga te vor ajuta.

Îți răspund la întrebări:

Nu vom avea o revistă SF, în schimb va apărea – prin aprilie-mai 1982 – un Almanah al Anticipației (352 pagini), în care vom publica și o povestire a lui I. Asimov.

Nu știu nimic despre fotografia publicată în România Liberă, dar sînt sigur că la noi nu se vor construi rachete – cel puțin pentru o vreme.

Despre Al. S. Golgotă vom mai scrie atunci cînd macheta funcțională pe care a promis-o va fi gata.

P.S. Pe prof. I.I. Iosif îl poți contacta la telefon în fiecare dimineață la 10711/interior 145; pe Radu Honga (numele adevărat: Theodor Pițigoi) la 30907.

Cu prietenie,
Al. Mironov

Uiuiuiuiui! Vă dați seama, un adolescent întârziat ca mine, să primească o scrisoare de la SCRIITORUL Alexandru Mironov!!! Și încă pe hârtie cu antet «ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ – revistă lunară editată de Comitetul Central al U.T.C.»!!!

În plus, bonus, aflam printre primii din țară că urma să apară un almanah SF!!!

Misiva prietenească a lui Alexandru Mironov mi-a dat aripi și am... zburat la Casa de Cultură a Tineretului. Dar acolo nu am găsit decât un lacăt mare atârnat de ușă.

Așa că mai multă vreme am rămas doar un consumator (devorator!) de literatură, mai ales că la liceu aveam ca profesor de limba română pe Nicolae Pârvulescu, un viitor romancier, autor de romane grele. Dânsul mi-a orientat lecturile, la școală ne vorbea de *Moromeții*, dar în timpul liber mă îndemna să citesc *Delirul* și *Cel mai iubit dintre pământ-*

teni, de exemplu. Tot prin dânsul l-am descoperit şi pe Eliade, cu extraordinarul volum *În curte la Dionis*.

De la Nicolae Pârvulescu am reținut sfatul: «Ca să scrii o carte bună, trebuie să fi citit anterior măcar o mie de alte cărți».

Am terminat liceul, am intrat la facultate, am plecat în armată. La Medgidia, unde am fost soldat TR la un batalion de infanterie motorizată, m-am împrietenit cu un băiat simpatic, citit şi plăcut. Era foarte scund şi asta îl făcea uneori ținta de mistocărie a camarazilor mai înalți, dintre care unul îl poreclise... Pitivier, după numele personajului Pithiviers din comediile franțuzeşti cu *Compania a 7-a*.

Poate tocmai de aceea s-a apropiat mai mult de mine, eu nu îl porecleam şi îl luam în serios. Îl chema Ovidiu Dinică. Era student tot la Ştiințe Economice, la Craiova, dar la o altă secție. După armată am rămas prieteni şi chiar ne vizitam.

Într-o seară, în toamna lui 1984, îmi bate în geam (locuiam la parterul unui bloc) şi intră în casă împreună cu un tânar cu câțiva ani mai mare ca noi, blond cu părul lung, semănând teribil cu Pierre Richard, nu neapărat la figură cât la felul vesel de a fi al actorului francez. Era Viorel Pîrligras. Am simpatizat numaidecât, fiind amândoi pasionați de SF şi de benzi desenate.

Într-o altă seară, Ovidiu vine cu un alt tânăr, tot cu părul lung, dar brunet, şi cu o mustață groasă. Era Marian Mirescu, şi el pasionat de SF şi de benzi desenate.

„Măi, Ovidiu, de unde îi culegi pe pasionații ăştia?" l-am întrebat eu.

„De la Casa de Cultură a studenților, unde se ține cenaclul science-fiction *Victor Anestin*", mi-a răspuns el.

Eram student, eram cititor de SF, îmi plăcea şi mie să scriu, duminica următoare m-am prezentat la cenaclu şi, de atunci,

l-am frecventat în mod regulat până la sfârșitul facultății. Am cunoscut acolo și alți tineri visători și idealiști, cu capul în nori, Mircea Liviu Goga, frații Liviu și Mirela Paciugă, Aurel Cărășel, Radu Honga, Victor Martin, Valentin Iordache. Citeam proze originale sau traduceri, discutam pe marginea rarelor volume SF care apăreau în acele vremuri la noi, glumeam și râdeam. Cenaclul a fost un spațiu extraordinar de evadare, de a te simți altfel, și nu «tovarășul student», «tovarășul profesor» sau «tovarășul muncitor».

Prozele pe care (sper că) le-ați citit până aici, au fost scrise pentru cenaclu. Am început cu schițe cu final neașteptat, firesc, atât mă duceau puterile (și-apoi îmi plăcea tare mult Fredric Brown, scurt și concis, am și tradus vreo două-trei prozulițe de-ale sale din engleză).

Când am mai crescut, am citit și mai mult, am terminat facultatea – în 1987 – și m-am mutat cu domiciliul la Feteşti. Acolo îmi alesesem repartiția.

A fost pentru mine un adevărat exil... literar, cu relele dar mai ales cu bunele sale. În special pentru că, fiind singur, fără televizor, fără alte distracții, zi de zi, după serviciu, citeam și scriam. La Feteşti s-au născut prozele mai lungi, inspirate în egală măsură de micile întâmplări din viața mea și a apropiaților mei, dar și de numeroasele mele lecturi, romane și benzi desenate. Cred că se vede foarte clar acest lucru.

Când veneam de la Feteşti acasă, cam o dată pe lună, continuam să merg la cenaclu și să-mi citesc acolo producțiile.

Apoi, în decembrie 1988, am semnat ultima proză.

De ce exact atunci?

Foarte simplu, în acel moment a apărut primul număr al revistei de SF și BD *Orion*, în care semnam primele arti-

cole despre banda desenată românească. Dar asta este altă poveste.

Așa am trecut de la fiction, la non-fiction. Și niciodată, până astăzi, nu am privit înapoi. Ori, în ultimii ani, unii dintre editorii mei, Marian Truță (revista *Utopiqa*) și mai ales Constantin Pavel (editura Pavcon) mi-au cerut să le dau și proze, nu doar articole.

Despre Aurel Cărășel, ce să mai zic, ne vedem regulat la terasa craioveană „Il Padrino" (unde, în ciuda numelui, ne strângem scriitori și artiști, nu mafioți) și, în loc să discutăm despre fotbal și femei, îmi povestește subiectele viitoarelor sale romane. Evident, de fiecare dată mă întreabă: „Când te apuci de scris?"

Eu scriu zi și noapte, la slujbă cifre, iar acasă litere, dar non-fiction. Așa încât îi răspund invariabil: „La pensie". Dar cum până la pensie mai este, editorii mi-au cerut să le dau din aceste proze *vintage*, pe care însă le-am mai corectat și, uneori, chiar adăugit.

Am schimbat titlul inițial al volumului în *Nopți albe la Leningrad*, ca un *clin d`oeil* la realitatea imediată (a se vedea războiul de peste gard) dar și la numeroasele nopți albe petrecute, în tinerețe, la mașina de scris (știți, nu-i așa, că timp de aproape 150 de ani scriitorii și-au „bătut" textele la mașina de scris și nu la calculator – PC, laptop, tabletă, smart phone etc.).

Dacă ați ajuns până aici cu cititul înseamnă că prozele mele v-au plăcut. Eu vă mulțumesc și vă rog să mai așteptați *o țâră*, până voi ieși la pensie, ca să mai citiți și altele...

Notă

Atât înainte, cât şi după publicarea în volum, mai multe dintre aceste proze au apărut în diverse reviste şi almanahuri:

– *No comment* în almanahul *Anticipaţia*, 1989

– *Monty şi cu Monticela* în antologia *Gama – Alte ţărmuri*, Editura Reduta, 2004 şi în antologia *Quadraginta – SFVA*, Editura Pavcon, 2022

– *Nopţile albe ale Leningradului* în revista *CSF* nr. 2/2019

– *Dealu Turcesii* în revista *Utopiqa* nr. 2, aprilie 2020 şi în almanahul *Utopiqa 2021*

– *Sens unic* în *Colecţia de Povestiri Science-Fiction şi Fantasy pentru Nevăzători*, clubul SFF Antares, Braşov 2020 (carte în alfabetul Braille, pentru nevăzători)

– *Drumul spre victorie* în *Antologia CSF 2020*, Editura Pavcon 2021

– *Raport către C.C.S.P.S.I.F.* în *Antologia CSF 2021*, Editura Pavcon 2022

Referințe critice

„Referitor la *Nopțile albe ale...*, mi se par alegre, haioase, dar şi cam scurte. Ar mai fi fost multe de povestit. La fel de zglobios. Doar aveai materie primă. Unele însemnări ar putea fi utile. Ca să mai dai jos din lest. Bună ideea cu pasajele bulgakoviste. Iartă-mă dacă ți-am zmângălit manuscrisul, însă se poate şterge. Cu guma, sau cu... o nouă redactare. S-ar merita. Iar rezultatul va fi meritoriu."

„Realmente mi-a plăcut *Drumul spre victorie* (exceptând titlul, pe care l-aş fi vrut mai elaborat). Un alt Dodo Niță apare la orizont. Matur, stăpân pe condei, recte claviatura agregatului de scris. Cred că aşa va trebui să-ți continui drumul spre victoria ta."

Vlad Muşatescu
în *„Extravagantul" Vlad Muşatescu*
(articole, biografie, corespondență cu Dodo Niță),
Editura MJM Craiova, 2002

☆ ☆ ☆

„[...] Dodo Niță se amuză să deseneze în cuvinte mediul studențesc al viitorului, implantat într-un oraş universitar cu trotuar rulant şi monorai, şi unde rolul bătrânului cerşetor care cântă la vioară e inter-

pretat de un android „pus acolo pentru o notă de pitoresc în plus". Pitorescul situațiilor culminează cu incidentele stârnite într-un cuplu de îndrăgostiți prin apariția androidei programate pentru partitura de logodnică rivală (*Monty și cu Monticela*)."

Mircea Opriță
Craiova la țărmul alfabetului grecesc,
Revista Mozaicul, nr. 3-4/2005

☆ ☆ ☆

„*Supraviețuitoarea* este primul text în care autorul își evaluează cu adevărat forțele narative. Scrisă pe două planuri, unul urmărind tentativa lui Dominique de a întreprinde o excursie pe munte de unul singur, celălalt drumul lui Jeannette Pointu, jurnalistă BD, care se întoarce în Franța de la un congres de profil ce avusese loc în Italia, povestirea abordează într-o manieră surprinzător de proaspătă o temă veche a literaturii SF – supraviețuirea umană după o catastrofă de dimensiuni planetare.

Cei doi se întâlnesc într-un tunel montan chiar în clipa în care o explozie nucleară aruncă lumea de la suprafață în haos. Gestul final al lui Dominique, care o transportă pe o targă improvizată pe femeia aflată în moarte clinică spre o ieșire care nu mai există nu este unul al disperării, cum s-ar putea crede la o lectură superficială, ci unul al eternei speranțe în puterile intrinseci ale omului de a trece cu bine peste crizele existenței."

„*Dealu Turcesii* (...) este reprezentativă până la un punct, pentru stilul autorului, atras în egală măsură de cele trei registre de abordare a narațiunii – cel în cheie Realistă, în cheie SF şi în cheie Fantastică.

Pornind de la elemente de autobiografie şi avându-l chiar pe autor ca personaj principal, textul devine atractiv nu atât prin subiectul dezbătut (excursia la țară, la bunici, a studentului Dodo şi a prietenei sale Adina, care alcătuieşte conturul realist ce acoperă sâmburele fantastico-SF al întâlnirii cu personaje din mitologia populară – strigoi, moroi, vrăjitoare etc.), cât mai ales prin limbajul utilizat, amintind vag de Marin Preda şi al său Ilie Moromete, şi prin interesanta suprapunere de planuri ale unei Realități formate din mai multe straturi, la care spiritul uman nu are acces decât în mod indirect şi aleator (motiv de proveniență SF).

Turceasa, vrăjitoare provenită în satul Dealu Bisericii dintr-o altă zonă a lumii, pare să existe simultan în realitatea străbunicilor lui Dodo, a bunicilor lui, a părinților lui şi, în fine, în planul în care el însuşi îşi trăieşte strania aventură, aceea de a fi călărit de femeia ce nu-şi găseşte liniştea în mormânt decât după ce este străpunsă cu un țăruş de lemn drept în inimă."

Aurel Cărăşel
Dicționar SF: Niță, Dodo (n.1964),
www.revistanautilus.ro

☆ ☆ ☆

„Prozele, scrise cu aplombul care nu ocolește sonoritățile argotice, au finaluri șocante, fie în cheie comică, efect al jocului ironic, fie în registrul atroce tragic.

Dodo Niță apelează la un întreg patrimoniu de fantasme obsesive (excelent valorizate în povestirea *Nopțile albe ale Leningradului*, pusă sub semnul tutelar al lui Mihail Bulgakov), vise, situații recurente proprii rememorării copilăriei (*Dealu Turcesii*), unde recuperarea fondului ancestral-folcloric atinge notabile intensități lirice.

Fără să răstoarne raporturile între realitate și ficțiune, proza lui Dodo Niță, onestă și pregnantă, garanție a unei lecturi agreabile, se încăpățânează să conserve o anume ingenuitate a actului literar."

Constantin M. Popa
Luceafărul de dimineață nr. 9/2015

De acelaşi autor

1992 – *Istoria Benzii Desenate Româneşti,* Editura SFVA, Craiova

1996 – *Dicţionarul Benzii Desenate din România,* Editura Aius, Craiova

2001 – *Europa Benzilor Desenate,* prefaţă de Ion Manolescu, Editura Pol Media, Bucureşti

2002 – *«Extravagantul» Vlad Muşatescu,* Editura MJM, Craiova

2003 – *Tintin en Roumanie* (în limba franceză), Editura MJM Craiova (a doua ediţie în 2007)

2004 – *Vârsta de aur a benzii desenate româneşti,* împreună cu Virgil Tomuleţ, Editura MJM, Craiova

2005 – *Dicţionarul Benzii Desenate din România,* împreună cu Virgil Tomuleţ, Editura MJM, Craiova

2009 – *Livia Rusz, o monografie,* împreună cu Kiss Ferenc, prefaţă de Mircea Opriţă, Editura Studis, Iaşi

2010 – *Puiu Manu, o monografie,* Editura MJM, Craiova

2010 – *Istoria Benzii Desenate Româneşti,* prefaţă de Adrian Cioroianu, Editura Vellant, Bucureşti

2011 – *Burschi, o monografie,* Editura Studis, Iaşi

2012 – *Sandu Florea, o monografie,* Editura LVS Crepuscul, Ploieşti

2015 – *Paradigmele Paraliteraturii,* prefaţă de Angelo Mitchievici, Editura Scrisul Românesc, Craiova

2017 – *Nicu Russu, un artist desăvârşit cu suflet magic,* împreună cu Mihaela Bercovici, Editura Paideia, Bucureşti

2017 – *Gabriel Bratu, o monografie,* Editura Aius, Craiova

2017 – *San-Antonio en Roumanie* (în limba franceză), Editura Revers, Craiova

2018 – *Europa Benzilor Desenate,* volumul II, Editura Pavcon, Bucureşti

2018 – *Colecția Clubul Temerarilor,* Editura Revers, Craiova

2019 – *Puiu Manu, o monografie,* ediția a II-a, Editura Explorator, Ploieşti

2020 – «*Lumea Copiilor*», *revista copilăriei bunicilor noştri,* Colecția «Liliput», Editura Armanis, Sibiu

2020 – *Marga Ştefănescu, incredibilul destin al unei artiste centenare,* prefață Ovidiu Pecican, Editura Scrisul Românesc, Craiova

2021 – *Panorama benzii desenate româneşti* (în 22 de interviuri), Editura Pavcon, Bucureşti

2021 – *San-Antonio en Roumanie,* ediția a II-a, prefață de dr. Dominique Jeannerod, Editura Revers, Craiova

2022 – *Extravagantul Vlad Muşatescu* (ediție revizuită şi completată), Editura Revers, Craiova

Volume de proză:

2000 – *Dealu Turcesii,* Editura Reduta, Craiova

2015 – *Dealu Turcesii* (ediția a II-a), prefață Constantin M. Popa, Editura Aius, Craiova

2018 – *Povestiri din Clocociov,* prefață Adrian Cioroianu, Editura Cetatea de Scaun, Târgovişte

Alte lucrări :

1993 – *Universul Fundației Asimoviene,* postfață la romanul *Fundația* de Isaac Asimov, Editura Nemira, Bucureşti

1999 – *Banda desenată românească: 1990-1999,* în *Dicționar SF,* coordonat de Mihai-Dan Pavelescu, Editura Nemira, Bucureşti

1999 – *San-Antonio în România,* prefață la romanul *Obsedatul* de San-Antonio, Editura Forum, Bucureşti

2006 – *Banda desenată şi francofonia în România,* în revista Secolul 21 nr. 7-9, Bucureşti

2012 – *Portret Galia Gruder,* prefață la volumul de povestiri *În legitimă apărare,* de Galia Maria Gruder, editura Studis, Iaşi

2014 – *Benzile desenate – parte indisolubilă a culturii populare,* în volumul *Cultura populară la români,* coordonat de Cornel Bălosu şi Nicolae Mihai, Editura Universitaria Craiova şi Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca

2015 – *Cenzură şi auto-cenzură în banda desenată românească (1945-1989),* în volumul *De la cenzura impusă la autocenzură,* antologie de Florea Firan, Editura Scrisul Românesc, Craiova

2016 – *Puterea cuvintelor, puterea imaginilor,* în volumul *Puterea cuvintelor,* antologie de Florea Firan, Editura Scrisul Românesc, Craiova

2017 – *Jelly Shawn şi Tristan Tzara,* în volumul *Avangarda şi avangardismul,* antologie de Florea Firan, Editura Scrisul Românesc, Craiova

2018 – *Somos todos latinos,* în volumul *Unitate prin diversitate,* antologie de Florea Firan, Editura Scrisul românesc, Craiova

2018 – *Livia Rusz şi Felicia Avram – destine împletite,* articol în volumul *Centenarul femeilor din arta românească,* coordonator Cosmin Năsui, Post Modernism Museum, Bucureşti

2018 – *Despre cum ne-am imaginat trecutul și cum l-am livrat copiilor. Ultimii 100 de ani de bandă desenată istorică în România*, în volumul *Un Centenar și mai multe teme pentru acasă*, coordonator Adrian Cioroianu, Editura Polirom, Iași

2018 – *Banda desenată pleacă la război*, în volumul *Ficțiuni centenare*, coordonator Anamaria Borlan, Editura Pavcon, București

2019 – *Castelul Bran în banda desenată europeană*, în revista Astra, Brașov

2020 – *Orașul Brașov în banda desenată europeană*, în almanahul *Istoria Brașovului în revista Astra*, redactor-șef Nicolae Pepene, Brașov

2020 – *Benzile desenate istorice, un secol de povestiri nemuritoare*, dosar în revista *Historia*, București

Cărți și colaborări în alte limbi:

în limba franceză

2004 – Capitolul despre banda desenată românească din *BD GUIDE 2005 – Encyclopedie de la Bande Dessinée Internationale*, Editions Omnibus, Paris, Franța

2008 – *Dictionnaire de la bande dessinée roumaine*, împreună cu Mircea Arapu, Editions Taupinambour, Soissons, Franța

2013 – *Asterix en Roumanie*, în volumul *Asterix en Corse* sc. René Goscinny, des Albert Uderzo, (colecția «Les Archives Asterix», Editions Atlas, Paris, Franța

2020 – *San-Antonio et les Roumains*, în *San-Antonio International*, coordonatori Loic Artiaga și Dominique Jeannerod, Editura Presses Universitaires de Limoges, Franța

2020 – *La BD chrétienne en Hongrie*, în *Panorama de la bande dessinée chrétienne, 1985-2020*, coordonator Roland Francart, Bruxelles, Belgia

în limba poloneză

2009 – *45-89 – Komiks za żelazną kurtyną/Comics behind the iron curtain,* de Tomas Prokupek, Dodo Niță, Zsigo Bianka, Adam Rusek, Zdravko Zupan, Matko Vladanovic, Iztok Sitar, editura Fundacja Tranzyt – Centrala, Poznan

în limba maghiară

2010 – *Livia Rusz monografia,* editura Kertesz Nyomda es Kiado, Budapesta

în limba suedeză/limba engleză

2014 – *Tintin i Romanien/Tintin in Romania,* editura Pionier Press, Stockholm

în limba engleză

2017 – *Nicu Russu. The accomplished artist with a magic soul,* editura Paideia, București

Traduceri din limba franceză:

1997 – *Cele 7 vieți ale Șoimului: Ariane,* scenariu Patrick Cothias, desene André Juillard, Editura FAFR, București

1997 – *Cele 7 vieți ale Șoimului: Vremea câinilor,* scenariu Patrick Cothias, desene André Juillard, Editura FAFR, București

2005 – *Lucky Luke: Dalton City,* scenariu Goscinny, desene Morris, Editura Univers, București

2008 – *Tintin: Secretul Licornului,* scenariu și desene Hergé, Editura MM Europe, București

2008 – *Tintin: Comoara lui Rackham cel Roșu,* scenariu și desene Hergé, Editura MM Europe, București

2009 – *Tintin: Cele 7 globuri de cristal,* scenariu și desene Hergé, Editura MM Europe, București

2009 – *Tintin: Templul Soarelui,* scenariu şi desene Hergé, Editura MM Europe, Bucureşti

2010 – *Tintin în Țările Aurului Negru,* scenariu şi desene Hergé, Editura MM Europe, Bucureşti

2017 – *Dragostea mea infinită pentru tine,* scenariu şi desene Paulo Monteiro, Editura Revers, Craiova

2021 – *Monseniorul Vladimir Ghika, un peregrin apostolic,* scenariu Louis-Bernard Koch, desene Gaetan Evrard, editura Cartea Copiilor, Bucureşti

*Pentru contribuția sa la promovarea limbii şi culturii franceze în România, Dodo Niță a primit, în anul 2000, titlul de Cavaler al Ordinului «**Les Palmes Academiques**» (Franța), iar în anul 2006 pe cel de Cavaler al Ordinului «**Leopold al II-lea**» (Belgia).*

CUPRINS

Cuibar galactic – Aurel Cărășel 5
Orizonturile fabuloase de dincolo de *Dealu Turcesii* – Aurel Cărășel 9

Proces verbal 23
Sens unic 28
No comment! 32
Legenda lui Jo Fără-nas 35
Noua societate de consum 39
Porcărie 43
Monty și Monticela 47
Supraviețuitoarea 63
Dealu Turcesii 75
Drumul spre victorie 96
Farmacia nr. 1 108
Raport către C.C.S.P.S.I.F. 116
Nopți albe la Leningrad 122
„LaCrima" 141

Cuvânt înapoi 143
Referințe critice 150
De același autor 154

"Prozele, scrise cu aplombul care nu ocoleşte sonorităţile argotice, au finaluri şocante, fie în cheie comică, efect al jocului ironic, fie în registrul atroce tragic.

Dodo Niţă apelează la un întreg patrimoniu de fantasme obsesive (excelent valorizate în povestirea "Nopţi albe la Leningrad", pusă sub semnul tutelar al lui Mihail Bulgakov), situaţii recurente proprii rememorării copilăriei ("Dealu Turcesii"), unde recuperarea fondului ancestral-folcloric atinge notabile intensităţi lirice.

Fără să răstoarne raporturile între realitate şi ficţiune, proza lui Dodo Niţă, onestă şi pregnantă, garanţie a unei lecturi agreabile, se încăpăţânează să conserve o anume ingenuitate a actului literar."

Constantin M. Popa

ISBN 978-606-96253-8-5

9 786069 625385

www.pavcon.ro